

RIBIČ

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

10

LETO 2013
LETNIK LXXII
ISSN 0350-4573

GENERALNA SKUPŠČINA EVROPSKE RIBIŠKE ZVEZE (EAA)

Izvoljeno novo vodstvo EAA

Od 29. avgusta do 1. septembra je v Bergnu na Norveškem potekala letošnja generalna skupščina Evropske ribiške zveze (EAA). Na njej je sodelovalo trinideset udeležencev iz štirinajstih organizacij iz enajstih držav. Skupščine sta se udeležila predsednik RZS dr. Miroslav Žaberl in Borut Jerše, ki je tudi član upravnega odbora EAA. S strani Slovenije se je generalne skupščine udeležil na povabilo upravnega odbora EAA kot opazovalec tudi Egon Breclj, predsednik Zveze za športni ribolov na morju Slovenije.

V sklopu sestanka delovne skupine za sladkovodni ribolov, ki je bil v četrtek, 29. avgusta, smo pregledali poročilo o opravljenem delu med obema skupščinama. Delovna skupina je v tem času dokončala dve stališči: o škodljivem vplivu MHE na ribje populacije in o problematiki negativnega vpliva ribogojnic lososov na okolje. Predstavniki EAA so se v tem času srečali s predstavniki Evropskega združenja MHE, da bi proučili možnosti zmanjšanja negativnih vplivov MHE na vodne ekosisteme. Pomembno delo je opravil predsednik Avstrijskega kuratorija za ribištvo in zaščito vodá (ÖFK), ene od avstrijskih ribiških zvez, Helmut Belanyecz, ki je zastopal interese EAA v Mednarodni komisiji za zaščito Donave. Franz Kohl in Jan Kappel sta predstavila stanje na področju naših prizadevanj v boju za zaščito ribjih populacij pred kormorani v sklopu evropske komisije. Ugotovili smo, da je bil dosežen pomemben napredek z izdajo smernic oziroma navodil EU, ki pojasnjuje možne ukrepe držav članic v upravljanju s kormorani. Dogovorili smo se, da bo EAA pripravila posebno razlago tega dokumenta za državne članice, ki bodo s prevodi v svoje jezike lahko posredovale ta dokument svojim članicam.

Razpravljali so tudi o problematiki lososa v Atlantskem in Baltskem morju. EAA je prek svojega predstavnika prisotna tudi v posebni strateški koordinacijski skupini, ki na nivoju EU obravnava izvajanje Evropske vodne direktive v praksi, predvsem na področju zagotavljanja ugodnega ekološkega stanja voda in udejanjanja načrtov upravljanja porečij v okviru držav članic. EAA si prizadeva tudi za boljšo obveščenost evropskih ribičev, članov naših zvez, o nevarnosti razširjanja invazivnih tujerodnih vrst rib v naše vode. O tej pro-

Novi in stari predsednik EAA, Fred Bloot in Peter Mohnert.

blematiki je posredovala svoje stališče skupini pri EU.

V sklopu EAA obravnavamo tudi problematiko sladkovodnega ribištva v državah z območja Alp, za katero sem v okviru upravnega odbora zadolžen jaz. Na to temo smo doslej pripravili dve uradni stališči EAA: do problematike MHE in potočne postrvi v alpskem prostoru. Predlog prvega stališča je pripravil dr. Miha Janc. Stališče je sprejela generalna skupščina EAA leta 2010 v Helsinkih na Finskem. Stališča glede problematike donavskega tipa potočne postrvi so pripravili v Avstriji. Pripravil jih je dr. Weiss s sodelavci in so jih sprejeli lani. Za leto 2014 načrtujemo nov dokument, ki naj bi ga skupaj pripravili strokovnjaki iz Slovenije, Avstrije in Bavarske na temo *Kateri so negativni vplivi na ribje populacije v alpskih vodah*.

V začetku novembra bo EAA v Londonu pripravila strokovno srečanje, namenjeno tistim osebam v organizacijah članicah, ki se

ukvarjajo z delom z mladimi ribiči. Na njem bodo predstavniki organizacij iz različnih držav predstavili svoje pozitivne izkušnje pri delu z mladimi in nove projekte na tem področju. Zavod za ribištvo Slovenije bo na srečanju skupaj z RZS predstavil projekt *Ribiški park in ribiška učna pot*, ki ga ZZRS načrtuje na svojem zemljišču v Gameljnah in pri katerem bo sodelovala tudi RZS.

Strokovni posveti na različne aktualne teme iz delovanja članic naj bi postali ena od rednih vsakoletnih oblik delovanja EAA.

Na prvem delu sestanka generalne skupščine v soboto, 31. avgusta 2013, sta bila predstavljena dva zanimiva referata. Prvega je pripravil dr. Adam Brown iz Velike Britanije na temo *Pozitivni sociološki in komunikacijski učinki ribolova*, drugega pa direktor EIFAAC (Evropska svetovalna komisija za ribištvo in ribogojstvo pri FAO) Irec dr. Cathal Gallagher na temo *Možnosti sodelovanja med EIFAAC in EAA*.

V okviru statutarnega dela, ki je sledil tehničnemu, smo v soboto popoldne poslušali poročila o opravljenem delu na strokovnem področju sladkovodnega in morskega ribištva, o lobističnih aktivnostih Jana Kappela, delu upravnega odbora, obeh delovnih skupin in teles UO, sodelovanju z drugimi nevladnimi naravovarstvenimi organizacijami, pripravi študije o socialno-ekonomskih učinkih športnega ribištva, ki jo pripravljata skupaj EAA in EFTTA. Sprejeli smo tudi poročilo o delu upravnega odbora ter finančni poročili za leto 2012 in prvo polletje 2013, program dela in finančni načrt za leto 2014 ter višino članarine za leto 2014. V članstvo EAA smo sprejeli eno novo članico z Irske – Irsko zvezo za ribolov postrvi (TAFFI) ter zaradi neplačevanja članarine izključili iz članstva Zvezo irskih ribičev na losose in morske postrvi (FISSTA).

Sledile so volitve, na katerih so delegati izvolili nov upravni odbor v sestavi: Fred Bloot, Nizozemska, predsednik, Mike Heylin, Velika Britanija, član, Ilkka Makela, Finska, član, Stefan Spahn, Nemčija, član, John Crudden, Irska, član, Borut Jerše, Slovenija, član.

Fred Bloot, novi predsednik EAA, se je v imenu vseh članic EAA iskreno zahvalil dosedanjemu predsedniku Petru Mohnertu, ki je bil zelo zaslužen za uspešno delo EAA v času njegovega mandata, in mu podelil naziv častnega predsednika EAA.

Borut Jerše

EAA združuje štirinajst nacionalnih ribiških zvez evropskih držav in blizu 3,5 milijona ribičev. Ustanovljena je bila leta 1994. Sedež je v Bruslju. Aktivna članica je tudi Ribiška zveza Slovenije, ki je članica EAA od leta 1998. EAA ščiti in širi interese športnega ribištva na evropskem in mednarodnem nivoju. Predstavlja interese sladkovodnih in morskih ribičev ter deluje za zaščito in razširitev njihovega vpliva. EAA promovira in aktivno deluje v interesu trajnostne rabe rib in ohranitve vodnega okolja.

EAA deluje prek dveh delovnih skupin: za morsko in sladkovodno ribištvo. Obe obravnavata tekočo problematiko na področju upravljanja z vodnim življenjem in varovanja vodnih habitatov. Pripravljata stališča, delovno gradivo in pobude za potrebe držav članic in informiranje njihovih vlad, evropskega parlamenta in različnih mednarodnih organizacij. Srečanja delovnih teles potekajo štirikrat na leto v državah članicah. Enkrat na leto je organizirana generalna skupščina, na kateri članice prek tehnične in statutarne seje obravnavajo vsa vprašanja delovanja, vodenja in financiranja organizacije. Organizacijo vodi petčlanski upravni odbor, izvoljen za dobo štirih let.

ISSN 0350-4573
UDK 632

Izdaja

Ribiška zveza Slovenije,
1001 Ljubljana, p.p. 2974.
Izhaja vsak prvi teden v mesecu, razen številki
1-2 in 7-8, ki so združene.

Uredništvo in uprava:
Tržaška cesta 134,
1000 Ljubljana.

Telefon:
uredništvo:
(01) 256 12 97

tajništvo:
(01) 256 12 94
041 738 849

telefaks:
(01) 256 12 95
www.ribiska-zveza.si

NASLOVI ELEKTRONSKE POŠTE
RIBIŠKE ZVEZE SLOVENIJE:

Ribiška zveza Slovenije
info.rzs@ribiska-zveza.si

sekretar RZS
sekretar.rzs@ribiska-zveza.si

tajništvo RZS
tajništvo.rzs@ribiska-zveza.si

računovodstvo RZS
racunovodstvo.rzs@ribiska-zveza.si

uredništvo glasila Ribič
glasiloricibic.rzs@ribiska-zveza.si

Transakcijski račun:
02010-0017838266

UREDNIŠTVO:
odgovorni urednik:
Igor Holy

UREDNIŠKI ODBOR:
predsednik:
Jože Kuzma

Člani:

Miran Habe, Luka Hojnik, Borut Jerše,
Robert Skrbinek, Jože Vrhunc

Lektoriranje:
Marjetka Šivic

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost
se od glasila obračunava davek na dodano
vrednost

Naklada: 11.100 izvodov

Priprava za tisk in tisk:
Tiskarna SCHWARZ PRINT, d. o. o.

Vsebina

DOGODKI

Izvoljeno novo vodstvo EAA
Borut Jerše 278

PISMA BRALCEV

Dilema
Jožef Smolej 280

NAŠIH 130 LET

S sulcem do večjega izkupička turistične dejavnosti
Dr. Romana Erhatič Širnik 281

OHRANIMO NARAVO

**Ustreznost habitatov v reki Radovni za potočno
postrv (2. del)**
Maša Čarf, Aljaž Jenič, Barbara Bric,
Danilo Puklavec 282

Reka Sava in HE
Rajko Zajc 285

RIBIŠTVO

Razkuževanje (2. del)
Prof. dr. Vlasta Jenčič, dr. vet. med. 286

JUBILEJI

Praznik družine s prijatelji
Tone Škrbec 288

PREDSTAVLJAMO VAM

Vizija in trdo delo
Borut Jerše 290

SVETOVNA PRVENSTVA

Naši srebrni fantje
Jure Hochkraut 292

Zmaga Angležin in Čehinje Jane Grešove
Jože Šmejc 294

SREČANJA

Slavili sta ekipi Klen (Hrvaška) in ZRD Celje
Igor Holy 298

24. memorial Vinka Stareta
Luka Dakskobler 299

ČUDOVITI RIBIŠKI DNEVI

Poletno trmoglavljenje ob Ljubljani
Lenart Levičar Bahtijari 300

Izberite si najuspešnejši dan za ribolov 303

EN DAN Z RIBIČI

Barjansko veselje in ponos
Jure Ušeničnik 304

MUHARSKI KOTIČEK
Majhne jesenske prodnice
Nadica in Igor Stančev 306

NASVETI

Nekaj o fluorobojlih
Radek Filip 308

Montaža teksan
Mag. Andrej Janc 310

RIBIŠKA PRIPOVED

Muharski spomini
Jure Ušeničnik 311

V SPOMIN

Marjan Zajc 313
Branko Marinko 313

RIBIČI KUHAJO

Jesen na naših krožnikih
Jure Ušeničnik 314

KAPITALNI ULОВI

Tako bi moralo biti ...
... in tako je bilo ... 315

Matej Kupljenik

V posameznih prispevkih izražena stališča ne predstavljajo nujno tudi stališč uredništva.

Obvestilo dopisnikom Ribiča

Prosimo vse dopisnike, ki svoje prispevke pišete na osebnih računalnikih, da jih, če je le mogoče, pošiljate po e-pošti glasiloricibic.rzs@ribiska-zveza.si, originalni izpis prispevka pa z običajno pošto na naslov uredništva. Na isti naslov lahko pošljete tudi disketo s prispevkom in priloženim izpisom.

Prispevke za glasilo Ribič je treba poslati uredništvu trideset (30) dni pred izidom, nujna obvestila pa dvajset (20) dni pred izidom.

Poslanih prispevkov ne vračamo, razen na avtorjevo željo. Izvirnike hranimo 15 dni od objave v glasilu. Po sklepu predsedstva RZS z dne 18. oktobra 2003 ne honoriramo:

- pisem bralcev,
- kapitalnih ulovov,
- obvestil,
- poročil o delu strokovnih delovnih teles RZS.

Nenaročene prispevke bomo objavljali skladno z razpoložljivim prostorom in njihovo aktualnostjo. Da bi se izognili neobjavam, občasnim dopisnikom svetujemo predhodni posvet z odgovornim urednikom, da bi zagotovili tematsko »pokritost« vseh vsebin Ribiča, skladno z uredniško politiko.

Uredništvo

Dilema

Pri določanju ribolovnega režima se v mnogih ribiških družinah, predvsem tistih, ki upravljajo salmonidne revirje, izraža želja po razglasitvi revirjev ali njihovih delov za režim ujemi in spusti (U&S). Precejšen del mlajših ribičev zagovarja ta režim kot najbolj etičen in najbolj pravičen, starejši člani pa praviloma zagovarjajo klasičnega, pri katerem je dovoljen dnevni ulov (uplen).

Razprava o pravilnosti je pogosto zelo burna, včasih že nekoliko žaljiva. Vsi pa so si enotni, da je uporaba brezalustnika najbolj humana, pri čemer večina članov zagovarja zalustnik v revirjih, kjer je to dopustno (v lipanskih revirjih je zalustnik prepovedan).

In kje je dilema? Režim U&S ima svoje razloge, in sicer pozitivne in negativne:

- dejstvo je, da riba raste vso življenjsko dobo. Če ujeta ribo spustimo nazaj v vodo, bo rasla naprej in dosegla večjo dolžino. V revirjih U&S so torej praviloma večje ribe;

- v revirjih U&S lahko manj vlagamo, saj ni odvzema (uplena) rib;

- pri načinu lova U&S praviloma uporabljamo tanjšo predvrnico, ki omogoča bolj naravno vodenje muhe in jo ribe težje zaznajo. Slaba stran tega pa je, da ribo po zaseku dalj časa utrujamo, kar v ribjem organizmu povzroča čezmerno porabo kisika. Takšno ribo je treba držati v vodnem toku, dokler si ne opomore in sama odplava;

- zagovorniki režima U&S ujetih rib najpogosteje sploh ne prijemajo in jo osvobodijo trnka s kratkim sunkom. Tako res ne prijemajo ribe in poškodujejo sluzi, ostaja pa vprašanje, ali si taka riba opomore. Nasprotniki režima U&S trdijo, da pogine najmanj 10 % takih rib.

Tudi zagovorniki klasičnega ribolova imajo z uplenom ribe svoje argumente:

- navdušenci režima U&S praviloma lovijo dlje, lahko tudi ves dan. V tem času ujamejo več rib in jih tako »našpikajo«. Če za njimi pride na ribolov nekdo, ki želi upleniti kakšno ribo, ima zaradi tega manj možnosti. Dejstvo je, da taki ribiči praviloma lovijo manj časa;

- razmeroma velik pogin rib, ko si ribe po utrujanju ne opomorejo;

- v mnogih revirjih je odvzem rib z ribolovom stranskega pomena, saj največ rib poberejo razni plenilci (kormorani, čaplje, ribe roparice in »tihan družabniki«). Prav prisotnost večjih rib vzbuja krivolovcem večje apetite. Zato potreba po vlaganju rib v praksi ni nič manjša;

- nikjer ne piše, da moraš vsako ujeta ribo tudi upleniti. Po zakonu in pravilnikih je treba vsako podmersko ribo čim prej nepoškodovano vrniti v vodo. Pri tem pa v praksi velja, da je riba premajhna, če jo je treba meriti;

- režim U&S je prišel iz Anglije kot najbolj human način ribolova. Po mnogih letih pa Angleži ugotavljajo, da je takšen način ribolova namenjen izključno zadovoljstvu ribiča. Ne gre pozabiti, da Angleži zelo cenijo lov lisic s psi, ki je nedvomno neetičen in namenjen

izključno užitku lovcev. Od nekdaj sta bila lov in ribolov namenjena plenu. Z etičnim ravnanjem lovcev in ribičev pa se je način lova in ribolova od pradavnine do danes zelo spremenil. Ribiči najprej skrbimo za naravo in gojitev rib, ribolov z bolj humanim ribolovnim priborom in upoštevanjem vseh naravnih in zakonskih določil je samo eden od dejavnosti;

- mnogi, predvsem starejši ribiči zagovarjajo uporabo zalustnika tam, kjer je to smiselno in zakonsko dovoljeno. Starejši ribiči pogosteje slabše vidijo, pa tudi refleksi niso več najhitrejši. Prepoved zalustnika bi bila za mnoge tako velika ovira, da bi bili pri ribolovu pogosteje neuspešni. Znano pa je, da se število članstva zmanjšuje že nekaj let. Prepoved zalustnika bi najbrž

imela v tem pogledu negativne posledice.

In kako naprej? Menim, da je treba upoštevati želje in mnenja vseh, seveda znotraj naravnih in pravnih zakonitosti. Predvsem pa ne smemo dovoliti, da bi zaradi razhajanj v mnenjih nastali kakršni koli spori in zamere. Praksa v vseh družinah je pokazala, da so spori najmanj produktivni, zamere pa imajo pogosto dolgoročne posledice. K sreči se lahko pohvalimo, da imamo v naši ribiški družini dobre odnose, zato smo pri svojem poslanstvu lahko uspešni.

In ne pozabimo: v slogi je moč, zato delajmo skupaj in spoštujmo mnenje različno mislečih. Za vse zakonite interese pa se vedno najde primerna rešitev. Povsod in v vseh ribiških družinah!

Za RD Tržič: Jožef Smolej

Vzeti ali izpustiti ...? (Foto: I. Holy)

S sulcem do večjega izkupička turistične dejavnosti

V prejšnjem stoletju, v času med obema vojnama, se je zelo povečalo zanimanje za športni ribolov. Poleg postrvi in lipanov so bili za športne ribiče posebno zanimivi sulci. Ribiči so zatrjevali, da jim lov na sulca – kralja naših voda – nudi še prav poseben športni užitek. Kot je zapisal Slavko Plemelj, funkcionar Slovenskega ribarskega društva leta 1923, so sulci veljali za specialiteto Slovenije s posebno ekonomsko in športno vrednostjo zlasti v vodah, bogatih z belimi ribami. Po njegovem mnenju bi bile zato lahko sulčje vode velika zanimivost za športnike kulturnih držav. V naših vodah naj bi se takrat za lov sulca zanimali predvsem nemški in angleški ribiči.

Leta 1932 je v Zagrebu izšla monografija Vode in ribe Jugoslavije. Uredil jo je ribiški strokovnjak Zdravko Taler (Thaller), ki je leta 1926 v Sarajevu ustanovil ribiško strokovno revijo Sportski ribar, od leta 1934 pa v Zagrebu urejal Ribarski list. V navedeni monografiji je obsežno študijo o sulcih v reki Dravi objavil dr. Herman Krauss, ustanovitelj in dolgoletni predsednik štajerskega ribarskega društva v Mariboru. Njegov prispevek zajema podrobno študijo, iz katere povzema nekaj zanimivosti.

Po prvi svetovni vojni je bil sulec ali, kot so ga imenovali, donavski losos splošno razširjena riba v Dravi in vseh večjih pritokih omenjene reke. Takrat so bile razmere povsem drugačne. Industrije, razen Maribora, je bilo malo, na Dravi je delovala samo hidroelektrarna na Fali. Vendar so se že takrat pritoževali nad vse slabšo zastopanostjo sulcev v tej reki. Po Kraussu so bile vzrok za uspešno razmnoževanje sulca neugodne razmere v Dravi. Čez poletje je bila Drava zaradi velike količine mulja motna in kalna, mulj pa je uničil veliko iker in zaroda. Boljše so bile razmere glede možnosti prehrane sulcev. Reka je bila bogata s podustmi, glavnim virom sulčje hrane. Kot posebno pomembno je izpostavil številna drstišča podusti in s tem množico zarodnic podusti, ki naj bi bile glavni vir prehrane mladih sulčkov. Zato so štajerske oblasti že leta 1912, v času Avstro-Ogrske, sprejele prepoved ribolova na drstiščih podusti in tako zagotovile, da so imeli tudi mladi sulci dovolj hrane. Naslednja odločitev oblasti, ki je varovala sulce, je bilo povečanje najmanjše mere na 70 centimetrov, kar je bila tudi največja mera v vsem donavskem porečju.

Po navedbah dr. Kraussa so bili sulci še v začetku 19. stoletja v Dravi dobro zastopani, zatem se je njihovo število začelo zmanjševati. Še v dvajsetih letih prejšnjega stoletja uspešen ribič pozimi nikoli ni prišel domov brez sulca, v tridesetih letih pa da je lahko dneve in dneve

Sulec, uplenjen v reki Dravi; tehtal je 20 kg, meril pa 128 cm. Vir: Vode in ribe Jugoslavije, Zagreb 1934

ribaril v Dravi, vendar neuspešno. Vzrok naj bi bil predvsem v neurejenih ribiških razmerah. Zaradi neurejene zakonodaje dravske vode niso bile razdeljene v ribiške revirje, posledica pa je bila, da so v vodah brez lastnika oziroma znanega zakupnika lovili številni legalni, pa tudi nelegalni ribiči. Oboji največkrat niso upoštevali predpisanih varstvenih dob, pa tudi ne najmanjše predpisane lovne mere. Riba so pogosto lovili s prepovedanimi sredstvi. Najpogostejši ribiški pripomoček za lov je bil križak, ki sicer ni bil namenjen za lov sulcev, vendar če so jih ujeli, so jih tudi obdržali. Tak način lova je bil posebno problematičen ob visokih vodah, ko so ribe iskale zavetje v mirnejših predelih in so jih tam legalni in nelegalni ribiči tudi z lahkoto polovili – največkrat tiste, ki še niso dosegle predpisane najmanjše mere. Drava nikoli ni imela toliko rib, da bi omogočala preživetje poklicnim ribičem. V reki je živelo največ podusti in mren, prodaja

le-teh se ni izplačala. Zadovoljni pa so bili športni ribiči. Po statističnih podatkih so le-ti v zimski sezoni 1933/34 v Dravi ujeli enaintrideset sulcev. Poročali so, da je bil takrat za lov najugodnejši čas sredina februarja, kot uspešne vabe pa so se izkazale naravne (mrtve) ribice, pa tudi piškurjev cof in blestivka.

Osrednje vprašanje je bilo, kako ohraniti in pomnožiti število sulcev v Dravi. Rešitev sta bili tudi umetna vzreja in vlaganje zaroda v reko. Po Krausovi oceni bi morali sulce redno vlagati vsaj šest do deset let. Vendar so pri tem nastale pogosto težave. Ena od njih je bila, da so sulci, ki so jih ulovili za potrebe smukanja, po vrnitvi v vodo največkrat poginili zaradi poškodb. Tako so izgubljali dragocene matične ribe. Kljub temu so bili prepričani, da je samo z umetno vzrejo in rednim vlaganjem mogoče obdržati zadovoljivo zastopanost sulcev v reki.

Že takrat je bil sulec ponekod zelo ogrožen, čemur so bile največkrat krive industrijske odplake, ki so ponekod že grozile, da bi sulec popolnoma izginil. Da je bilo tako, je Krauss obtožil človekovo neznanje, lakomnost in brezobzirnost. Sulec, ki je že takrat povsem izginil iz nekaterih voda, bi moral biti po njegovem mnenju resen opomin vsem, predvsem pa zakonodajalcem.

Sulce naj bi lovili le športni ribiči, saj naj bi bilo to najbolj ekonomično. Izkupiček od prodanih ribolovnih dovolilnic ter prihodki, povezani z ribiškim turizmom, so namreč daleč presegali tržno vrednost rib. Prepričani so bili, da bi bogate salmonidne vode lahko prispevale k promociji turizma in povečale izkupiček od turistične dejavnosti.

Dr. Romana Erhatič Širnik

Viri:

- Anon., 1934. Sulčja lov v Dravi. Ribiškolovski vestnik, str. 177–178
- Kraus, H., 1932. Mladica u Dravi. Vode i ribe Jugoslavije, str. 162–174
- Plemelj, S., 1923. Ribarstvo v Sloveniji, str. 170–177

Ustreznost habitatov v reki Radovni za potočno postrv (2. del)

Izbira metode vzorčenja in prvi rezultati vzorčenj

V Sloveniji odvzemi vode iz vodotokov v različnih količinah potekajo za različne rabe vode. Zakon o vodah v svojem 125. členu določa, da je treba za neposredno rabo vode pridobiti vodno dovoljenje za posebno rabo vode, ki presega splošno rabo. Odvzemi vode so lahko različne narave. Tako poznamo nepovratne odvzeme, pri katerih se voda po odvzemu ne vrača nazaj v vodotok, in povratne odvzeme, pri katerih se voda po uporabi vrne v vodotok, iz katerega je bila odvzeta. Glede na opažanja Zavoda za ribištvo Slovenije med najbolj problematične odvzeme spadajo nepovratni odvzemi ter dolgi povratni odvzemi vode ob hkratnem neupoštevanju ekološko sprejemljivega pretoka ali druge kršitve dovoljene rabe vode.

V času suše so pretoki in s tem vodostaj posameznih vodotokov v Sloveniji že zaradi naravnih hidroloških razmer izjemno nizki. Posledice odvzemanja vode ob nizkih pretokih se lahko kažejo v pregrevanju vode in pomanjkanju kisika v vodi, kar lahko povzroči pogine rib. Pri ekstremnih kršitvah se lahko deli struge popolnoma izsušijo ali pa ostanejo zgolj posamezni nepovezani tolmuni znotraj struge.

Z našo raziskavo smo se usmerili v iskanje različnih rešitev, ki bi lahko pripomogle k omilitvi negativnih vplivov rabe voda in s tem k izboljšanju življenjskega okolja (habitata) za ribe. Osredotočili smo se na potočno postrv v reki Radovni in prepoznavanje njenih habitatnih potreb.

Reke in potoki so življenjski prostor

številnim vrstam rib in drugim vodnim organizmom, ki za svoje življenje potrebujejo ustrezen habitat. Habitat za ribe določajo abiotiski in biotski dejavniki. Za življenje rib sta bistvenega pomena ustrezen vodostaj in pretok, ki omogočata obstoj prehranjevalnih, drstnih in drugih habitatov rib, hkrati pa prav ta dejavnika ribam omogočata prosto razporejanje po vodotoku. Poleg hidravličnih parametrov na kakovost habitatov za ribe vpliva tudi sama fizična zgradba vodnega habitatov, ki ima značilno strukturo sedimenta ter za ribe bolj ali manj razpoložljiva skrivališča.

Najpomembnejši vhodni podatki za nadaljnje delo v okviru naše raziskave so bili podatki o ribah in podatki o habitatih potočne postrvi, ki se pojavljajo vzdolž vzorčenih odsekov reke Radovne. Za

pridobitev čim boljših rezultatov glede natančnosti razporejanja potočnih postrvi v strugi reke Radovne smo pri vzorčenju izbrali kombinacijo dveh različnih metod. Izbira metode vzorčenja pri monitoringu izbrane ciljne vrste rib, v našem primeru potočne postrvi, mora biti namreč prilagojena biologiji in ekologiji vrste, ki jo proučujemo, ugotavljamo stanje ohranjenosti vrste oziroma njegovo spreminjanje. Če nobena od metod ali kombinacij metod ne bi zagotavljala ustreznih rezultatov oziroma ocen dejanskega stanja, bi bilo treba s pomočjo natančnejših in usmerjenih raziskav poiskati ustrezne rešitve.

Nekaj pozornosti bomo namenili naši metodi vzorčenja s prilagojenim natančnim elektroribolovom, ki smo jo v času raziskave razvijali in spreminjali ob

Prikaz priprave odseka struge Radovna 1b na vzorčenje rib s prilagojenim natančnim elektroribolovom

Prikaz vzorčenja rib na odseku Radovne s prilagojenim natančnim elektroribolovom

ugotovitvi specifičnih lastnosti vsakega posameznega odseka reke Radovne, ki smo ga vzorčili. Odseki so se med seboj razlikovali v sestavi habitatov za potočno postrvi – na nekaterih je bilo več skrivališč za ribe, na drugih spet manj, različni so bili tudi substrat in hidravlični parametri (pretok, hitrosti in globine vode).

Prilagojen natančen elektroribolov, ki smo ga izvajali, je podoben klasičnemu elektroribolovu, le da pri njem poskušamo čim bolj zmanjšati bežanje rib pred električnim tokom in ribiči. Na začetku vsakega vzorčenja smo najprej pregledali izbrani odsek in določili lokacijo pregradnih mrež. S postavitvijo pregradnih mrež ribam onemogočimo pobeg v drugi habitat in tako pridobimo boljše podatke. Pred vsakim začetkom izlova rib smo se umaknili zunaj vidnega polja rib ter počakali petnajst minut, da so se ribe umirile in zopet zaplavale iz skrivališč v odprte vode.

Sam elektroizlov smo poskušali opraviti čim tišje in s čim manj nepotrebne hoje po strugi. Prilagojen natančni elektroribolov smo opravljali z dvema do tremi elektroribiči z nahrbtnnimi agregati (odvisno od širine struge). Elektroribiči so bili enakomerno razpore-

jeni po strugi in so se hkrati premikali po toku navzgor ter lovili ribe. Za vsako ujeto ribo je elektroribič sporočil natančno smer, iz katere je riba priplavala k elektrodi oz. lokacijo, kjer je bila riba (npr. pod skalo). Pomočnik elektroribiča je ribo prevzel in jo izmeril na 5 milimetrov natančno, zapisnikar pa je na protokolarni list z vrisano natančno topografijo odseka zabeležil točno lokacijo ribe, njeno dolžino in morebitne posebnosti. Po merjenju smo ribe prestavili v vedro z vodo, kjer so si opomogle od vpliva električnega toka, in jih po končanem izlovu žive spustili nazaj v vodo.

Za pridobitev dobrih podatkov o

Potočne postrvi iz Radovne, ujete s prilagojenim natančnim elektroribolovom.

habitatih rib v Radovni smo ribe s prilagojenim natančnim elektroribolovom vzorčili v spomladanskem, poletnem, jesenskem in zimskem obdobju. Zimsko vzorčenje rib z elektroribolovom smo opravili po končani drsti potočne postrvi v Radovni. V zimskem obdobju smo zaradi zaščite drstišč le-ta popisali in ocenili velikosti drstnic z neinvazivno metodo vizualnega popisa.

Na vseh vzorčenjih smo z obema uporabljenima metodama opazovali ali ujeli 2.114 rib. Podatke za 255 rib smo zbrali z opazovanjem z brežin, preostale podatke pa smo pridobili s prilagojenim natančnim elektroribolovom. Med vsemi ujetimi ribami je bilo 85 šarenk, ki smo jih izključili iz nadaljnje analize. Vse druge ujete ribe so bile potočne postrvi. Z metodo opazovanja z brežine smo bili različno uspešni. Pozimi, ko ribe večinoma mirujejo in se manj prehranjujejo ter več zadržujejo v skrivališčih, smo opazili le okoli 1 do 2 % rib glede na ribe, ujete z elektroribolovom. Poleti in jeseni, ko so bile ribe aktivnejše in so se več zadrževale zunaj skrivališč, smo na nekaterih primernejših lokacijah opazovali od 12 % pa vse do 31 % vseh osebkov glede na število ujetih z elektroribolovom.

Veliko količino podatkov o točnem položaju rib, pridobljenih z vzorčenji v strugi reke Radovne, smo povezali z računalniško hidravlično simulacijo (modelom). Hidravlični model, ki so ga naredili sodelavci na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo, omogoča, da lahko pri danem pretoku za vsako točko v strugi povemo, kolikšna je hitrost vodnega toka in kolikšna je globina vode. Ker smo popisali tudi vsa skrivališča in velikosti delcev substrata, lahko za prav vsako vzorčeno ribo v Radovni povemo, v kakšnih razmerah se je zadrževala.

Vendar pa se vse potočne postrvi ne zadržujejo v enakih razmerah. Splošno prepričanje je, da so za potočne postrvi najboljši odseki potokov in rek, kjer je razmeroma velika globina, srednje hiter tok, prod po dnu in spodjedena brežina, ki služi kot skrivališče. Takšne razmere so odličen habitat za večje, starejše osebkke, manj primeren pa je za manjše ribe. Ena izmed največjih nevarnosti, ki pretijo malim ribam, so prav večje ribe, zato se male ribe raje izogibajo »najboljših predelov«. Izbor življenjskega prostora potočnih postrvi je torej poleg letnega časa, dnevnega cikla in razporeditve hrane zelo odvisen od velikosti ribe, pa tudi starosti in fiziološkega stanja ribe.

V nadaljevanju bomo predstavili možnosti določanja starosti potočne postrvi z analizo odvzetih lusk in del rezultatov, ki smo jih pridobili z analizo lusk in ugotavljanjem spolne zrelosti različno velikih rib, ki živijo v reki Radovni.

*Zavod za ribištvo:
Maša Čarf, Aljaž Jenič,
Barbara Bric, Danilo Puklavec*

Reka Sava in HE

V Kranjski Gori je 3. 12. 2002 potekalo prvo srečanje z naslovom Sava - ena reka, pet držav in neomejene možnosti (krajše Savski bazen), ki so se ga udeležili predstavniki Slovenije, Hrvaške, BiH, Srbije in Črne gore. Vsako leto je ena od navedenih držav gostiteljica srečanj, ki se jih udeležijo tudi ministri, odgovorni za okolje in prostor.

Sava res nudi neomejene možnosti izkoriščanja, ki pa mora biti okolju prijazno. Države dolvodno od Slovenije pričakujejo, da bo do njih pritekla vsaj tako približnega videza, kot so jo videli v Kranjski Gori. Že sedaj pa je razvidno, da Slovenija s postavitvijo verige akumulacijskih HE ne bo prispevala k čistosti vode. V nadaljevanju navajam nekaj razlogov, zakaj ne bi smeli graditi akumulacijskih HE na reki Savi.

- Zajezitev reke zaustavi njen naravni tok, ki ji omogoča samoočiščevanje in obogatitev s kisikom, kar je izredno pomembno za vodni živelj. Ko je reka ujeta v takšno akumulacijo, se v njej začne kopičiti mulj, ki vsebuje ogromno odmrlih organskih snovi in snovi, ki jih prispeva industrija, gospodinjstva, kmetijstvo, promet itn.

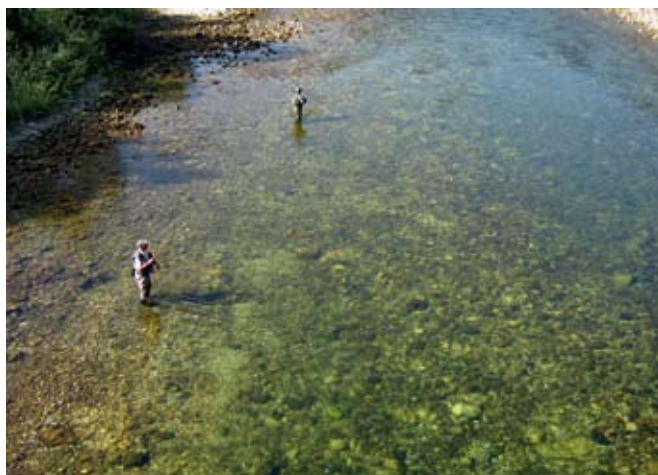
- V akumulacijo prispejo največje količine mulja ob visokih vodostajih rek v pomladanskem in jesenskem obdobju. Dokler je voda v akumulaciji hladna, kar omogoča zadosten dotok sveže hladne vode, ne nastaja nagel razkroj organskih usedlin. Pri višjem vodostaju reke se akumulacija v določenem obdobju lahko večkrat napolni in izprazni, kar zagotavlja, da je v njej še zadovljiva kakovost vode. To je videti že na oko, saj je voda prosojna in je mogoče videti v globino tudi več metrov. Težava pa nastane v vročih poletnih mesecih z malo padavinami. Izmenjava vode v akumulaciji se

izrazito zmanjša, posledično se dvigne temperatura vode (posebno v plitvejših predelih), nastanejo idealne razmere za razvoj gnilobnih bakterij, ki s svojim delovanjem porabijo ogromno kisika. V akumulaciji postane voda v enem do dveh tednih gosto zelena. Nekateri pravijo temu pojavu, da jezero cveti. Alge, ki dajejo gosto zelen videz, v fazi odmiranja spremenijo barvo vode v sivo – temno zeleno. Odmrle alge potonejo na dno in za razkroj porabijo kisik, kar ga je še ostalo. V akumulaciji nastane tekočina, ki je po videzu podobna gnojnic.

- Ob zajezitvi reke nastane zaradi večjega pritiska posledično še večji dotok vode v podtalnico. Proti njej ne priteka več neoporečna voda, temveč onesažena. Vprašanje časa je, kdaj bo namesto pitne vode skozi pipe v naših domovih pritekla voda, ki ji bodo morali dodati klor, da bo za gospodinjstva še ustrežna. Nič

več točenja vode iz pip v kozarce za pogasitev žeje! Industrija za ustekleničenje pitne vode pa komaj čaka ta trenutek ...

- Predel vodotoka, ki ga zajema akumulacija, s svojo značilnostjo v nekaj letih spremeni razmere za vodni živelj, ki je naseljeval to območje pred zajezitvijo. Iz salmonidnega ali mešanega salmonidno-ciprinidnega revirja nastane ciprinidni revir z ribami, ki še lahko preživijo v

Vodi v zgornjem delu reke Save ne moremo oporekati čistosti.

takem okolju. To sta krap in som. Ribiči tega nočemo.

- Nihče ne pove, kam z muljem, ki

Akumulacije – strupeno življenjsko okolje

Ne morem si kaj, da ne bi opisal dogodkov in posledic akumulacijskih bazenov in njihovo medsebojno povezavo. V mislih imam HE Moste pri Jesenicah, HE Mavčiče in HE Zbilje. Spomin mi sega v obdobje začetka šestdesetih let, ko sem bil predšolski otrok in sem od stare matere nekega poletnega dne dobil prepoved približevanja k Savi. Po radiu je slišala, da je Sava vse od Jesenic pa do Medvod polna poginulih rib. Vključena je bila tudi takratna Milica, ki je ljudem preprečevala pobiranje še na pol živih rib. Nihče ni vedel, kako zelo so okužene ribe in kaj bi se zgodilo z ljudmi, če bi tako ribo zaužili. Takrat je nastal popoln pogin vsega življa. Vzrok je bil nenaden izpust mulja iz HE Moste. Zadnji izpust mulja iz HE Moste, podoben prvemu, se je zgodil v začetku sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Av-

striji so sedaj bolj zviti in (bolj »nežno«) svinjajo našo Dravo že nekaj let, ko čistijo svoje akumulacije.

Akumulacija Zbilje je ob dvakratnem izpustu mulja iz Most v obdobju desetih let prejela prve ogromne količine mulja, polnega strupenih snovi iz železarne Jesenice. Ob nastanku in po njem pa je bila pravi eldorado za lov kapitalnih šarenk, potočnih postrvi in sulcev. Bolj ko se je akumulacija leto za letom polnila z muljem, bolj se je zmanjševala prisotnost salmonidov, povečalo pa se je število drugih plenilk – ščuk, navadnih ostrižev in smučev. Zadnja leta lepo uspevajo tudi kapitalni krap.

Dandanes je akumulacija zapolnjena z muljem do take mere, da HE Zbilje deluje večino časa kot pretočna. Pretok vode skozi HE Zbilje se poveča takrat, ko vodo spustijo preko turbin HE Mavčiče.

Akumulacija HE Mavčiče je nastala v začetku osemdesetih let. Takoj po zalitju je bila največja globina vode tudi dvajset metrov. V takih globinah so našle idealne razmere za svoj razvoj kapitalne šarenke. Ko se je z leti kakovost vode spreminjala na slabše, so prevladovala kapitalne ščuke in smuči. Zdaj je že težko ujeti primerke slednjih vrst. Pojavili pa so se kapitalni krap in somi. Po številu še vedno prevladujeta avtohtoni ribi podust in klen.

To je moj pogled na gradnjo akumulacijskih HE in njihov negativen vpliv na ribji živelj, ki se ob nastanku HE v hipu znajde v popolnoma spremenjenem okolju. Ujete ribe, predvsem talne (podust, krap), že dolgo niso primerne za porabo, saj imajo vonj po mulju. To še zlasti velja, če so ujete v poletnih mesecih. Takšnih rib ne želim niti loviti, kaj šele jesti ...

akumulacijo v nekaj desetletjih zapolni do take mere, da takšna HE obratuje le še kot pretočna. Ekonomistov in drugih ljubijev, ki so si omislili takšen projekt, prav nič ne boli glava, saj se je v več desetletjih delovanja HE investicija večkrat povrnila.

- Nepredstavljivo je, kakšne kakovosti bi voda reke Save pritekla, še posebno v sušnem obdobju, do sosednje Hrvaške, če bi od tacenskih brzic do Zidanega Mosta stalo deset novih akumulacij. Kljub obljubam hidroenergetikov, da bi zgradili ribje steze, ki bi omogočale selitve rib (vključno s sulcem), menim, da v nekaj letih ne bi zasledili nobenega sulca več, ker bi poginili oz. izumrli zaradi zasvinjane vode.

- V letošnjem poletju so morali zmanjšati moč delovanja JE v Krškem zaradi nezmožnosti zadostnega ohlajanja. Razlog sta bila izredno nizke pretok in višje temperature reke Save. Druga

kom predlagam, naj si gredo pogledat akumulacijo HE Mavčiče v vročem avgustovskem dnevu, kot sem to storil jaz. Zaznal nisem nič od naštetega.

- Ko je voda v akukumulaciji HE Mavčiče gosto zelena – ta obdobja so vsako leto daljša – ni možnosti za rast podvodnega rastlinja, ki je glavna hrana za labode. Na Mavčičah nisem videl nobenega, rac mlakarice je bilo veliko manj kot pred leti, raca žagarica, ki je prvič gnezdila prav na omenjenem jezeru, se je že davno razletela po porečju Save, kjer voda še ni tako motna, da lahko lovi ribe. Drugačno stanje sem opazil na Zbiljskem jezeru. Akumulacija je v večini zapolnjena z muljem, preraščena z vodnim rastlinjem, prozornost vode je bila boljša kot na Mavčičah. Ribič, ki sem ga srečal pri čolnarji, mi je povedal, da je to zato, ker iz akumulacije Mavčiče odteka spodnji sloj vode, ki je hladnejši

energetikov. Aktualna vlada Alenke Bratušek pa je projekt s potrditvijo razširitve območja Nature 2000 (srednja Sava je habitat za sulca kot največjo evropsko postrvo) še dodatno oklestila. Ker je vlada pred dnevi prižgala zeleno luč pripravi državnega prostorskega načrta za le tri od desetih hidroelektrarn (Suhadol, Trbovlje in Renke), bo to zaradi večjih hidravličnih izgub, manše fleksibilnosti pri obratovanju in neizkoriščenega padca zmanjšalo tudi donos naložbe. Obenem so vse tri načrtovane HE so pretočne narave, kar pomeni, da ne bodo imele akumulacijskih jezer.

Omenjeni prispevek s svojo vsebino daje slutiti, da je prevladal zdrav človeški razum in delno prekinil pogrom kapitala nad naše (še) neokrnjene naravne vire. Generalni direktor HSE se sprašuje, ali se sploh splača na Savi graditi HE pretočnega značaja. Lahko mu odgovorim, da se ne splača; če nisi v osnovni šoli vedel, da je reka Drava primerna, reka Sava pa zaradi

V zajezitvi HE Mavčiče se tok Save umiri, voda pa je zaradi obilice cvetočih alg motno zelena in neprijetno zaudarja.

V zeleni preobliki z vsemi »dodatki« iz akumulacij Mavčiče in Zbilje Sava nadaljuje svoj pot ... Fotografija je bila posneta z brvi v Mednem.

težava je nastala letos spomladi ob izredno ugodnem hidroenergetskem potencialu naših rek. Posledično je v prvem polletju za nekaj deset odstotkov pod načrtom zaostala TE Trbovlje, ker ni imela kupca za svojo elektriko. Poraja se vprašanje, kam bo prodajala elektriko tako razvpita TEŠ 6, če bi na srednji Savi stalo novih deset akumulacijskih HE.

- Prebivalstvo, ki biva ob še neokrnjenem porečju, si niti predstavljati ne more, v kakšno okolje bo prestavljen dosedanji slog njihovega življenja. Brežina bo obdana v mrtvi kamnomet, dostop do vode bo na več mestih onemogočen z ogrado, še zlasti v poletnih mesecih pa bodo lahko zrlji v gosto zeleno vodo in vohali zaudarjajoč zrak. Takšno okolje si v poletnih mesecih lahko ogledajo na akumulaciji HE Mavčiče, ki je že dodobra zapolnjena z muljem. Hidroenergetiki ob vsaki gradnji poudarjajo, kako je takšen projekt koristen za razvoj športnega ribolova, čolnarjenja, turizma, vodene izlete, opazovanje vodnih in obvodnih ptic na zato pripravljenih mestih in v korist okoliškega prebivalstva. Hidroenergeti-

in ni tako gosto zelen. Drugi razlog pa je, da HE Zbilje že daljše obdobje deluje kot pretočna, saj zaradi zamuljenosti ni več zmogljivosti za akumulacijo vode. Zaradi boljšega pretoka vode skozi akumulacijo je voda večinoma tako prozorna, da lahko uspevata podvodno ratlinstvo in živalstvo. Na jezeru sem opazil veliko vodnih ptic, največ je bilo labodov. V vodi pri obali je plavalo ogromno letošnjih in malo starejših mladic podusti, kar je za ribičev pogled razveseljajoče. Ob tem se poraja še vprašanje, zakaj na Zbiljskem jezeru prezimuje toliko vrst vodnih ptic, na Mavčičkem pa jih skoraj ni opaziti.

- 9. septembra 2013 sem v časopisu Dnevnik zasledil prispevek z naslovom Se gradnja sploh še splača? Navajam nekaj zanimivih povzetkov članka. *Vlada je pred dnevi prižgala zeleno luč umeščanju v prostor treh HE na srednji Savi. A ker je pred tem z razširitvijo Nature 2000 otežila gradnjo preostalih sedmih v verigi, se odpira vprašanje, ali se pod novimi pogoji gradnja sploh splača.* V oči pade naslov: *Sulec ogrozil ekonomiko srednje Save.* In nato naprej: *Okoljevarstveniki so bili pri lobiranju uspešnejši od*

nizkega vodostaja v zimskem in poletnem obdobju ni, si zato dobil cvek. Če naj bi *sulec ogrozil ekonomiko srednje Save*, jaz menim, da je malo manjkalo, pa bi ekonomika srednje Save ogrozila sulca.

Upravljalcem HSE svetujem, naj vložijo več truda v izgradnjo ribjih stez ob že zgrajenih akumulacijah. Kam bodo z muljem, ki je že dodobra napolnil akumulacije iz starejšega obdobja? Mogoče bi bilo dobro napraviti projekt za sanacijo čezmerne zamuljenosti akumulacij. EU ima na voljo finančna sredstva za vse mogoče projekte ...

Zaradi nove uredbe vlade RS glede projekta Natura 2000 na srednji Savi menim, da bo Sava od naše meje naprej proti Beogradu tekla v zavidljivem kakovostnem razredu. Tako našim predstavnikom na srečanjih programa Savski bazen ne bo treba odgovarjati na vprašanja predstavnikov drugih držav, kaj smo počeli s Savo od Kranjske Gore do meje s Hrvaško.

Fotografije Save sem posnel 2. avgusta 2013.

Besedilo in fotografije: Rajko Zajc

Razkuževanje (2. del)

V nadaljevanju poglavja o razkuževanju bomo obravnavali nekatere snovi, ki so učinkovite v ribogojstvu, in fizikalno-kemijske lastnosti nekaterih najnevarnejših povzročiteljev bolezni rib.

Kvarterne amonijeve snovi uničujejo nekatere viruse in bakterije. Potrjen je učinek na povzročitelje virusne hemoragične septikemije in furunkuloze, nanje pa je odporen virus kužne nekroze trebušne slinavke postrvi. Navadno jih uporabljamo za razkuževanje plastičnih površin (0,1 do 1,0 g /l za 15 minut). Na tržišču je več komercialnih pripravkov in nekateri med njimi se lahko uporabljajo tudi za zdravljenje površinskih bakterijskih okužb.

Kalcijev oksid (apno) je poceni in pri uporabi na izsušenih tleh ribnikov ter bazenov dokaj neškodljiv in še zlasti nepogrešljiv pri vzreji krapov. V stiku apna z vodo nastane kalcijev hidroksid (gašeno apno), ki je tudi razkužilo. Poleg razkuževanja apnjenje povečuje koncentracijo kalcija in pospešuje razgradnjo mulja. Apnjenje ribnikov med proizvodnjo v količini 25 do 100 kg/ha zmanjšuje količino organskih snovi in posledično povečuje vsebnost kisika v vodi. Ob prisotnosti ogljikove kisline se izboljšuje puferska sposobnost vode (uravnavanja kislosti in bazičnosti). Pri visokem pH in malo ogljikove kisline pa apnjenje povečuje bazičnost, kar je škodljivo za ribe. Za vzdrževanje učinkovitosti je treba vreče s prahom hraniti v suhem prostoru, saj vlažen in grudast izgubi učinkovitost. Odmerek za razkuževanje dna ribnika, kjer je sloj mulja visok od 10 do 20 cm, znaša okrog 2.700 kg/ha. Na peščenem dnu je dovolj tona na hektar, v zelo zamuljenem dnu pa ga je treba uporabiti tudi do pet ton. Razkuževanje ribnika, ki ga že po nekaj dneh zalije voda, ni učinkovito.

Apnimo tudi bazene za postrvi – zemeljske, pa tudi betonske, kjer je v uporabi apneno mleko, s katerim premažemo stene.

Natrijev lug je v 2% koncentraciji učinkovit za razkuževanje opreme in orodja, ki ni iz kovine.

Klor in njegove spojine uničijo večino povzročiteljev bolezni. Znano je klorno apno, ki je primerno za razkuževanje dna ribnikov (500 do 700 kg/ha). Učinkovitost klornega apna zmanjšujejo organske primesi in pH, višji od 8, izboljšuje pa jo prisotnost amonijaka, zato je tem lastnostim treba prilagoditi odmerke klora. Klorno apno pri svetlobi in ob prisotnosti ogljikove kisline ter vlage razpade, zato ga je treba pravilno uskladiščiti, po dolgotrajnem uskladiščenju pa preveriti njegovo učinkovitost.

Vodikov peroksid za razkuževanje uporabljamo v koncentraciji od 0,5 do 1%, koristen pa je tudi za zdravlilne kopeli.

Jod (jodoform) je v obliki pripravkov z detergentom ali brez učinkovit za uničevanje virusov in bakterij. Deluje počasno, učinkovitost pa oslabijo organske primesi. Jod je tudi precej drag, zato ga redko uporabljamo za razkuževanje opreme in pribora ter še redkeje bazenov. Je pa nepogrešljiv in tudi predpisan pri razkuževanju iker. Uspešno preprečuje prenos bolezni iz plemenk na zarod, če so povzročitelji bolezni na površini iker. Pri boleznih, kjer je povzročitelj v ikri, pa razkuževanje ne pomaga in je treba ugotavljati ter izločiti klicenosce (okužene plemenke). To še zlasti velja za vse virusne bolezni (razkuževanje nekoliko zmanjša pojavnost virusne hemoragične septikemije pri postrvih) in bakterijski nefritis. Za zmanjševanje pojavnosti bolezni pomaga tudi, če takoj po izvalitvi odstranimo ikrine luske, kar je dokazano pri preprečevanju kužne nekroze trebušne slinavke postrvi. Jodovi pripravki za razkuževanje iker, ki ne smejo vsebovati detergenta, so najbolj učinkoviti pri pH od 7 do 7,5. Njegovo učinkovitost zmanjšujejo organske primesi, količina bolezenskih povzročiteljev in pH nad 8. Pri pH pod 6 pa je jod za ikre strupen, zato je nizek pH treba popraviti z natrijevim bikarbonatom (100 mg/l), previsok pH pa s kisom ali katero drugo blago kislino. Razkuževanje iker je ena od glavnih aktivnosti pri vzdrževanju biološke varnosti v ribogojnici. Pri pravilnem razkuževanju uničimo vse povzročitelje, ki se zadržujejo na površini iker. Če tako razkužene ikre nato valimo na vodi kratkega toka oziroma vodi, ki smo jo razkužili pred vstopom v vališče, smo zelo veliko naredili za preprečevanje bolezni.

Postvrje ikre takoj po oploditvi temeljito speremo, da odplaknemo organske primesi in jih za pol ure pri počasnem mešanju potopimo v raztopino, v kateri je 50 mg/l aktivnega joda, pri čemer je razmerje iker raztopina 1 : 10. Po izpiranju razkuževanje ponovimo z raztopino 100 mg/l in po desetih minutah ikre ponovno izperemo. Liter jodove raztopine 50 mg/l zadostuje za tisoč iker, raztopina 100 mg/l pa za 2000 iker. Učinkovita raztopina joda mora biti rjave barve, ki pa se z učinkovitostjo izgublja, kar je uporabno v praksi, saj takrat raztopino zavržemo in pripravimo novo. Če ikre razkužujemo predolgo, le-te odmrejo. Tudi pri vsaki novi pripravi raztopine smo previdni in najprej razkužimo manjšo količino iker. Jod je primeren tudi za razkuževanje iker nepostrvih vrst rib, vendar pa so te za jod različno občutljive, zato je treba

vsakič preveriti, pri kateri koncentraciji jod za določeno vrsto iker ni strupen. Jod in klor sta za ribe zelo strupena, zato ju pred izpustom nevtraliziramo z ustreznimi količinami natrijevega tiosulfata.

Popolna dolgotrajna izsušitev, poapnitev in izpostavitve sončnim žarkom so najboljšje ubijalke povzročiteljev bolezni v ribogojstvu. (Foto: V. Jenčič)

Bronopol (2-bromo-nitropropanate-1,3 diol) je aktivna snov komercialnega pripravka Pyceze (Novartis) in ima širok antimikrobni učinek. Zelo učinkovit je za razkuževanje iker, še posebno za preprečevanje plesnivosti (*Saprolegnia* sp.), za kar so včasih uporabljali malahitno zelenilo, ki je dandanes v Evropi strogo prepovedano. Pyceze je bistra brezbarvna do svetlo rumena tekočina in vsebuje 50 % bronopola v nevtralnem nosilcu. Naprodaj je v litrski steklenici in je obstojen tri leta. Je biološko razgradljiv, se ne veže in kopiči na zemljo ter usedlino. V dosedanjih raziskavah ni bilo ugotovljenih škodljivih vplivov na žive organizme. Slaba lastnost pa je, da nerazredčen draži oči in kožo ter je zato priporočljivo uporabljati zaščitno obleko in očala. V Evropi spodbujajo uporabo bronopola v veterinarski medicini in tudi v ribogojstvu, v nekaterih državah pa je tudi registriran.

Formalin je 37 do 40 % vodna raztopina formaldehida in ga za razkuževanje opreme uporabljamo v 1 do 8% raztopini. Formalin je zelo hlapljiv in draži kožo in dihala.

Ugotovili so rakotvoren vpliv na glodavce, pri ljudeh pa preobčutljivost in poškodbe na pljučih. Zato ga lahko uporabljamo le na prostem in v dobro prezračevanih prostorih ob uporabi zaščitne obleke in maske. Je tudi zelo koroziven in zato primeren le za razkuževanje določenih materialov. Formalin mora biti uskladiščen v temnem in hladnem prostoru v nepredušno zaprtih steklenicah, sicer se tvori paraformaldehid, za ribe zelo strupena bela usedlina.

Ozonacija oziroma razkuževanje z ozonom tradicionalno uporabljajo za razkuževanje plavalnih bazenov, v svetu pa je precej pogosta tudi v ribogojstvu. Navadno je začetna naložba za izvedbo ozonacije precej draga, tekoče obratovanje

pa je nato poceni. V koncentraciji od 0,1 do 0,2 mg/l ozon v treh minutah uniči večino povzročiteljev bolezni. Po navadi ozon uporabljamo za razkuževanje vode pred vhomom v ribogojnico. Kot druge kemikalije je tudi ozon strupen za ribe, zato odmerek ne sme preseči 0,002 mg/l. Da se ozon po učinkovitem razkuževanju vode razgradi, so ozonatorji navadno nameščeni v določeni razdalji pred dotokom v ribogojnico ali pa se ozon pretvori nazaj v kisik z dodatkom vodikovega peroksida. Ozon razgradijo tudi UV-žarki, zato je kombinacija ozonatorjev in UV-svetilk zelo primeren način razkuževanja.

UV-svetilke sodijo v fizikalni način razkuževanja in so v sodobnem ribogojstvu povsem običajne. Pri tem načinu je obratno kot pri ozonatorjih: prvotna naložba je relativno majhna, obratovanje pa je precej drago. UV-žarki uničujejo povzročitelje bolezni, ko uničujejo njihovo nukleinsko kislino. Učinkovitost UV-žarkov je odvisna od jakosti in trajanja sevanja, bistrosti vode in hitrosti vodnega toka ter vrste in količine povzročiteljev bolezni. Fizikalni način razkuževanja je tudi zelo poceni uporaba suhe toplote oziroma izpostavit-

vi ribnikov, bazenov in pribora sončnim žarkom za daljše obdobje, o čemer smo pisali v prejšnjem sestavku.

Pri izbiri kemičnih sredstev za razkuževanje je treba upoštevati, kaj je v državi sploh dovoljeno, kaj je dosegljivo in zakaj bomo razkuževanje uporabili. Uporabiti je treba več načinov, saj v ribogojških razmerah noben ni idealen, vsekakor pa je nujno razkuževanje zaključiti s prekinljivo proizvodnjo.

Koristno je, če poznamo nekatere fizikalno-kemijske lastnosti najpomembnejših povzročiteljev bolezni, zato bomo nekatere tudi omenili.

- **Bakterija *Aeromonas salmonicida*** povzročiteljice furunkuloze pri postrvih v mulju in v vodi preživi več mesecev zunaj ribjega organizma. Če omenimo le prej naštetе kemikalije in postopke, jo uniči UV-sevanje filtrirane vode v jakosti 3,4 mJ/cm². V ribogojnici, kjer voda ni filtrirana, pa je potreben večji odmerek (od 15 do 30 mJ/cm²). V petih minutah bakterijo uniči 25 mg/l joda.

- **Bakterijo *Renibacterium salmoninarum***, povzročiteljico bakterijskega nefritisa (BKD), prav tako v petih minutah uniči 25 mg/l joda, vendar le, če je pH od 7 do 8. Segrevanje pri temperaturi 50 °C bakterija zdrži pet ur, pri 65 °C propade v 15 minutah, če je pH od 3,8 do 4,3 pa pri 55 °C propade v 15 minutah.

- ***Myxobolus cerebralis*** povzročitelj vrtoglavosti pri postrvih se v neugodnih razmerah obda z obstojno ovojnico, ki ji v naših vremenskih razmerah niti mraz niti vročina ne moreta do živega. Pri poskusih so spore propadle pri apnjenju (380 g/m²) in sevanju z UV-žarki (35mJ/cm²).

- ***Rhabdovirus***, povzročitelj infekciozne hematopoetske nekroze (IHN), v destilirani vodi preživi 14 dni, v sveži pa sedem tednov. Sušenje pri temperaturi od 4 do 10 °C virus prenese več kot pet dni, pri temperaturi 21 °C umre v šestih tednih, pri 32 °C v 12 urah in pri 60 °C v 15 do 20 minutah. Virus je precej obstojen pri visokih pH; uničijo ga UV-žarki v količini 2 mJ/cm², 0,2 % formalin v eni uri in 27 mg/l joda v 15 minutah. Raztopina soli (3%) virus uniči v pol ure, 0,5 mg/l klora ga uniči v 10 minutah v trdi vodi, v 5 minutah v mehki, v destilirani vodi pa ga že 0,1 mg/l uniči v 30 sekundah.

- ***Rhabdovirus***, povzročitelj virusne hemoragične septikemije (VHS), pri temperaturi -20 °C preživi več let. Tudi na suhem pri temperaturi 4 °C preživi en teden. Uničita ga 2% formalin in 25% jodoform. Natrijev in kalijev lug virus uničita pri temperaturi od 5 do 10 °C.

- **Virus *herpes***, povzročitelj koi krap herpes viroze (KHV), pri temperaturi nad 50 °C propade v eni minuti. V dvasetih minutah virus uničita jod (200 mg/l) in 30% etilni alkohol.

- ***Birnavirus***, povzročitelj nalezljive nekroze trebušne slinavke pri postrvih (IPN), je od virusov še najbolj obstojen. V sveži sladki in morski vodi pri različnih temperaturah preživi nekaj mesecev. Tudi izsušen ostane aktiven še šest tednov. Virus

se ne razmnožuje pri temperaturi 40 °C, segrevanje do 60 °C pa ga ubije v tridesetih minutah. Uničita ga razkuževanje z UV-žarki (od 150 do 200 mJ/cm²) in uporaba 50 mg/l joda. Tudi klor je učinkovit, vendar je treba njegovo koncentracijo večati sorazmerno z organsko onesnaženostjo in znaša od 50 do 250 mg/l, medtem ko je v poskusnih pogojih v destilirani vodi propadel v eni uri že pri koncentraciji 0,1 mg/l. Formalin v koncentraciji 0,2 % tudi po eni uri ni povsem učinkovit, prav tako tudi kvarterne amonijeve snovi ne učinkujejo na virus.

Za preprečevanje pojavnosti in širjenja bolezni je treba redno odstranjevati poginjene ribe – če je le mogoče, tudi v naravi. Verjetno ni treba posebej poudarjati, da tudi drobvoja pri ulovu očiščenih rib ne vračamo v vodo. Poginule ribe so še 5 do 14 dni lahko izvor povzročiteljev bolezni. Pri razpadu rib se razmnožujejo tudi anaerobne (rastejo ob odsotnosti kisika) bakterije, ki proizvajajo živčne strupe, nevarne za druge živali. Taka bakterija je *Clostridium botulinum*, ki povzroča botulizem, tip E. Razpadle poginule ribe onesnažujejo tudi okolico z organskimi snovmi in produkti, ki nastanejo pri njihovem razpadu, kot so amonijak, dušik in fosfor. Lahko vsebujejo tudi ostanke antibiotikov, ki se potem škodljivo kopičijo v okolici. V postrvih ribnikih odstranjevanje poginjenih navadno ni problematično, povsem drugače pa je v krapogojstvu, kjer pogosto poginjene ribe ostanejo na dnu, zaradi motne vode pa jih tudi težko vidimo. Zato je v odstranjevanje treba vložiti več napora in jih odstraniti čim več. Poginjene ribe je treba odlagati na mestu, ki ne pride v stik z vodo, obstajajo pa predpisi, kam in kako odvažamo poginjene ribe in kdo je pristojen za odvoz. Po evropski in posledično slovenski zakonodaji je o poginulu rib treba voditi dnevno evidenco. To poleg pravočasne ugotovitve in zaježitve morebitne bolezni omogoča načrtovanje proizvodnje. Ko pregledamo pogine rib po dnevih in mesecih skozi daljše obdobje, dobimo tudi podobo o morebitnih pritajenih kroničnih obolenjih, prenaseljenosti in drugih vzrejnih napakah, pa tudi obratno: lahko spoznamo morebitne možnosti za intenziviranje vzreje v prihodnje.

Prof. dr. Vlasta Jenčič, dr. vet. med.
Inštitut za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel
Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani
vlasta.jencic@vf.uni-lj.si

Literatura

- Fijan, N. (2006). Zaštita zdravlja riba. Poljoprivredni fakultet, Osijek.
- Jenčič, V. (2003). Učinkovito in naravi prijazno razkuževanje v ribogojstvu. 1. Interdisciplinarni simpozij »DDD, zdravje in okolje« z mednarodno udeležbo. Ljubljana, 17. in 18. oktober 2003. Zbornik referatov. Ljubljana: Slovenska veterinarska zveza, Sekcija za DDD in higieno okolja: Zavod za zdravstveno varstvo, 2003, str. 31–34.
- Torgersen, Y., Håstein, T. (1995). Disinfection in aquaculture. Rev. Sci. Tech. Off. Int. Epiz., 14: 419–434.

60 LET RD ŽELEZNIKI

Praznik družine s prijatelji

Letos mineva šestdeseto leto, odkar je bila ustanovljena RD Železniki. S svojimi petintridesetimi člani in eno članico sodi med naše številčno najmanjše družine. Njihov ribiški okoliš obsega reko Soro od izvira do Praprotna, skupaj z vsemi številnimi pritoki, in meri 34,97 ha. Od tega je 16,67 ha ribolovnih voda.

Prireditev ob proslavi okrogle obletnice je bila v soboto, 14. septembra. Že okoli osme ure zjutraj, ko sem prihajal, je dolina zlato žarela v prvem soncu. Iz avtomobila sem videl manjša polja ob reki, ki tamkaj vijuga nekakšen skrivnosten ples s cesto. Bila je kakor muhasta ljubica, ki se mi je prikupno približevala in ravno ko sem jo na mostu za hip ujel, že je skrivnostno izginila nekje za mojim hrbtom. Drugič spet je tekla ob meni nasproti in je medtem, ko sem jo občudoval, prav sramežljivo

spogledljivo gledala drugam. Videl sem falange koruze, videl sem upehane fižolovke, ki so kakor pozabljene starke postavale na njivah, videl sem pašnike kratke pozno poletne trave, ki se je pregrizla skozi ubijajočo vročino, videl sem stare sadovnjake in zoreča jabolka, videl sem osamljeno lipo sredi ravnice in videl sem kmeta, ki je pravkar oddal mleko, kako ves skrotovičen po robu ceste tovari tri velike aluminijaste posode domov. Koprenaste meglice, ki so izhajale iz reke nekam v modro nebo, so ostajale za mano in

MILAN KEPA – DVAINDEVETDESETLETNIK:

»Vse življenje sem trdo delal«

Možak, ki bi mu prisodil največ kakih petinšestdeset let, je mirno sedel nedaleč stran od mene in uživaško srkal pivo. »Prišel sem pogledat, kaj počnejo mladinci,« se je široko zasmel in nadaljeval: »Ribič sem tako rekoč že od svojega desetega leta. «Neorganiziran» sem bil do leta 1985, ko sem vstopil v RD Sora Škofja Loka. Takrat sem se po polnih štiridesetih letih službe upokojil. Prej sem lovil kot turist. Še vedno sem član RD Sora in tudi lovim, samo v kakšno globoko vodo več ne rinem, da ne bi zdrsnil. Seveda so se razmere za ribolov v tem času spremenile. Spominjam se, da je bilo nekdanj neprimerljivo več rib, kakor jih je danes.« »Imate kakšen svoj recept za dolgo življenje,« sem bil radoveden. Spet se je široko nasmejalo in odmahnil z roko. »Dajte, no. To, kar danes govore in pišejo, da moraš huštat, pa kaj vem kaj še, so same bedarije. Jaz še vedno jem in pijem tisto, kar mi 'paše', je pa res, da sem bil vedno zmeren. Dokler

Milan Kepa

me je komandirala mati, sem jo ubogal. Potem, ko me je prevzela žena, sem ubogal njo in ves čas sem trdo delal. V službi sem ubogal šefa. Najhuje je bilo, ko sem bil jaz šef. Pokopal sem že sina in leta 2005 mi je umrla žena. Tako je to, če dolgo živiš,« je zavzdihnil.

Gledal sem njegove živahne oči in veke, ki so v pomežiku zatrepetale. Videl sem rahlo posivelo košato frizuro in ustnice izpod brkov, na katerih je igral nasmešek. Še na mnoga leta, Milan!

Klub koroških ribičev iz Roža

Prišli so na praznovanje, ker že več kot trideset let prihajajo loviti semkaj in tudi na druge slovenske vode. So Slovenci, ki niso pozabili svojih korenin, jezika in običajev. Čeprav so že dolgo organizirani v ribiški klub, nimajo lastnega ribolovnega revirja, niti ne upravljajo z najetim ali dodeljenim. Ribolovne pravice v Avstriji povečini izhajajo še iz časov monarhije ter so kot take v domeni bogatih in so tržno blago, ki si ga preprost človek težko privoščiti. Kot gostači na tujih vodah so nam, slovenskim ribičem, lahko primer, kam utegnemo pripeljati slovensko ribičijo, če bomo dovolili, da v njej zavladata kapital, ali pa tudi, če bomo slabo delali in pozabili, da je treba naše skupne cilje postaviti daleč nad osebne interese.

Predstavniki Kluba Koroških ribičev s predsednikom RD Železniki (od leve): Gregor Reichman, predsednik RD Železniki Nande Šmid, Toni Klement, Henrik Schuster in Janko Otowitz

videl sem robove Jelovice, kjer je zorelo prvo listje. Bil sem zanosno ponosen in prav nič me ni bilo strah. To je naša domovina. Tukaj živijo naši ljudje.

Med hišami smo zavili v stransko dolino in po kratki poti zapeljali po mostičku čez potok Češnjica pred ribiški dom. Ura je bila pol devetih in v senci grape je predsednik RD postavil klopi in mize, zabijal količke in med njimi napenjal trak za parkirne prostore. Tajnica je čistila keramiko v kuhinji in za pultom

in se samo po sebi razumljivo ni dovolila fotografirati. Ljudje so dovažali pijačo in jaz sem spil šilce ta zelenega. V ribogojnici zraven so postrvi jemale slovo od tega sveta. Priprave na praznovanje so bile v polnem zamahu in mi smo odšli še malo za vodo preverit znanje in srečo. Čas je mignil na eno popoldan, ko smo pohiteli na rojstnodnevno prireditev. Gostje so se kopicili in postavali v gručah, se pozdravljali in pomenkovali ter se pomikali na prireditveni prostor. Prihajale so

Gradbinci lahko delajo v vodah, kar hočejo

Vili Cvek, gospodar RD Železniki, je bil ves čas zaposlen, saj je za goste pekel meso na žaru, a kljub temu si je vzela čas za kratek pogovor o problematiki, s katero se spopada RD: »Največ težav imamo z gradbeniki. Po tisti poplavi pred leti, ki nam je uničila dve tretjini rib, saj smo jih pobirali vsepovsod tudi po hišah, kletih in poljih, jim je dala država taka pooblastila, da lahko počnejo, kar počnejo, tudi mimo naše volje. Za škodo, ki jo z tem povzročajo na ribjem staležu, jim ni mar. Dva, tri tedne skupaj nam je tekla kalna voda. V taki vodi ribe zelo

Vili Cvek, gospodar RD Železniki

težko živijo. Saj so bile poplave tudi kdaj prej, ampak stari ljudje so znali ukrepati. Postavili so jezove in vodo zadrževali, obrežja so bila porasla. Korenine so držale bregove in nudile zavetje ribam, zdaj pa struga postaja drča in vodostaj je vse nižji. Težko se je boriti z nekom, ki je ravno tako Slovenec, pa mu drugega Slovenca ni mar. V Zali, Košančevemu grabnu in Jahodnici imamo rezervat genskega materiala, saj tam še vedno živijo potočne postevi donavskega porekla. Lipana pa nam je skoraj v celoti uničila katastrofalna poplava.«

domače družine in med vsemi je spet švigal predsednik in tajnica je nudila aperitiv. Harmonikarski orkester Železniki je godel domače viže. Nastajal je lep pozno poletni dan, topel in sončen v čistem zraku, ki je prihajal naravnost iz okoliških gozdov.

Predsednik Nande Šmid je v kratkem govoru orisal prehojeno pot RD od časov, ko so sestankovali po gostilnah in imeli vališče ob Kemperlovi žagi, pa do danes, ko domujejo v lepem prostornem ribiškem domu z valilnico v pritličju in le korak oddaljeno ribogojnico. Zahvalil se

je vsem nekdanjim in sedanjim članom za trud, ki so ga vložili v delo družine, vendar ni mogel brez grenkobe mimo načina, po katerem država, tako rekoč stihijsko, brez slehernega kančka občutka za vodni živelj in lepoto krajine, posega v vodotoke: »Betonške škarpe so gladke, brez skrivališč za ribe. Tako voda pridobiva na hitrosti in ima ob naslednjih poplavih še večjo moč.« Spregovoril je o rabi vode za potrebe majhnih hidroelektrarn, ki mimo določenega najmanjšega pretoka v strugah odvezemajo vodo v takih količinah, da ribe

dobesedno ostajajo na suhem. Škoda, ki jo morajo prenašati vodni organizmi in ribiči, je ogromna in ogromna je škoda, ki jo tako ravnanje pušča na naravi kot naši izvorni materi, za potrebe katere redno zmanjkuje denarja.

Sledila sta nagovor predsednika RZS in podelitev številnih priznanj zaslužnim članom, potem pa je sledil trenutek, ki je name naredil najgloblji vtis. Kar po vrsti so na oder prihajali predstavniki ribiških družin s čestitkami in priložnostnimi darili. Dobil sem vtis prisrčnega prijateljstva, ki se je v letih skozi

Mila Golja je tajnica in edina članica RD Železniki. »Pravzaprav sem v ribiške vrste stopila zaradi sina, ki je že kot otrok zelo rad lovil ribe. Vozila sem ga na ribolove in potem, ko je naredil ribiški izpit, sem se vprašala, zakaj ne stopim med ribiče tudi jaz. Moram priznati, da mi ni bilo nikoli žal. Moji moški ribiški kolegi so me zelo lepo sprejeli medse in kot ženska se med njimi nisem nikoli počutila zapostavljene. Rada muharim in grem lovit tudi na druge vode.«

V ribištvu so pustili sled

Za dolgoletno delo v slovenskem ribištvu so prejeli priznanja:

- plaketo RZS: Matevž Pogačnik,
- red za ribiške zasluge III. stopnje: Vili Cvek in Vojko Šmid,
- red za ribiške zasluge II. stopnje: Franci Dolenc, Marjan Šmid, Zdravko Valentinčič,
- red za ribiške zasluge I. stopnje: Nande Šmid,
- plaketo RD Železniki: Vinko Nastran,
- družinsko priznanje znak za ribiške zasluge: Jaka Kavčič; Uroš Pintar.

Dobitniki priznanj skupaj s predsednikom RZS

različne oblike sodelovanja in osebnih poznanstev staklo med RD Železniki in drugimi slovenskimi ribiški družinami in preplavil me je občutek neke preproste človeške topline, ki jo v zdajšnjih časih bolj in bolj pogrešamo ...

Kakih sto trideset gostov in gostiteljev skupaj z družinskimi člani in prijatelji si je po končanem uradnem delu z zanimanjem ogledalo še vališče in ribogojnico. Orkester je igral in sledila sta pogostitev in prijetno druženje, ki se je nadaljevalo tudi potem, ko sem okoli šestih popoldan odšel.

Za vas zapisal in fotografiral: Tone Škrbec.

STANKO KOVAČIČ

Vizija in trdo delo

S Stankom Kovačičem sva se spoznala kmalu po tistem, ko sem sredi devetdesetih let prevzel vodenje stanovske organizacije slovenskih ribičev. Hitro sva ugotovila, da lahko drug drugemu pomagava, saj je imel zelo jasno vizijo dela RD, jaz pa sem menil, da njegove ideje zaslužijo podporo RZS. V dolgih letih najinega znanstva in sodelovanja sem ga spoznal kot upornega, načelnega človeka, ki postavljene cilje tudi uresničuje, s čimer si je pridobil moje globoko spoštovanje. V svojih skoraj 83 letih življenja je preстал veliko težkih, a tudi lepih trenutkov, ki so izklesali njegov trden značaj. Ribičiji je namenil dobršen del svojih najbolj ustvarjalnih let. Ko je prevzel funkcijo predsednika RD Tolmin, je takoj ocenil stanje in pravilno začrtal pot razvoja družine, ki je dandanes med najuspešnejšimi v državi. V letu 1995 je za svoje strokovno delo v sladkovodnem ribištvu zaslužen prejel tudi najvišje ribiško priznanje, plaketo Ivana Franketa. RD Tolmin mu je leta 2001 podelila naziv častnega člana. Leta 2000 je prejel občinsko priznanje na področju dela v ribištvu.

Prosil sem ga, da bi se srečala, da bi ribiški javnosti predstavil njegovo delo in njegov pomemben prispevek k razvoju sladkovodnega ribištva – ne le v lokalnem merilu, ampak tudi v slovenskem. Srečala sva se v najbolj vročih avgustovskih dneh na Mostu na Soči, na hladnem vrtu Gostišča Šterk, od koder je prekrasen pogled na sotočje Idrijce in Soče. Pridružil se nam je tudi sedanjí predsednik RD Tolmin Lucijan Rejec, ki je nasledil Stanka in uspešno nadaljuje njegovo delo. Pogovor je hitro stekel. »Veš, sedaj živim mirno življenje, brez funkcij. Dvakrat ali trikrat na leto vzamem v roke muharico in grem za vodo. Moram ti reči, da grem nerad v spominih daleč nazaj. V mojem življenju se je zvrstilo dosti dogodkov, bilo je veliko težkih, a tudi lepih trenutkov. A vse moje življenje je povezano s tem krajem.«

Stanko se je rodil leta 1930 v vasi Logaršče, ki leži na Šentviški planoti. Ta se kot zaključena celota razprostira med dolino Idrijce in Baško grapo. Medse jo vklinjata reka Bača na severu in Idrijca na jugu. Klin se odsekano zaključí nad sotočjem obeh rek nad Bačo pri Modreju. Ta pokrajina je zelo zaznamovala Stankovo življenje od rojstva naprej. Leta 1936 je šel v osnovno šolo v Logaršče. Vojna vihra ga je zajela sredi otroških let. Mimo njihove hiše je tekla kurirska pot, ki je povezovala Baško grapo z Benečijo. Že kot otrok je pomagal partizanom in bil kot kurir aktiven vse do konca vojne, ko je kot partizan prišel 2. maja 1945 v Tolmin. Svojih partizanskih let se rad spominja in je zelo ponosen nanje. Med letoma 1949 in 1951 je obiskoval srednjo upravno politično šolo v Ljubljani. Med letoma 1971 in 1975 je ob delu dokončal višjo pravno šolo v Mariboru.

»Šestindvajset let sem delal v zdravstvu na pokojninski in zdravstveni službi v Tolminu, od leta 1970 do 1975 sem bil na SPIZ v Gorici načelnik za zdravstvo,«

Stanko Kovačič

se spominja Stanko. Iz zdravstva je odšel v gospodarstvo, v podjetje Gostol, od tam pa ga je pot zanesla na Občino Tolmin, kjer je bil štiri leta predsednik občinske skupščine. V tem času sta sodelovala tudi z Lucijanom Rejcem, ki je bil v tistem času predsednik Izvršnega sveta Občine Tolmin. Po končanem mandatu na občini se je upokojil.

Iz mladih let se Stanko rad spominja ribolova na Bači, ki jo je imel v zakupu oče pokojnega Marjana Fratnika, legende soških in slovenskih ribičev. Marjanov oče je bil zelo dober človek in je imel veliko razumevanja do mladih nadebudnih ribičev, ki so lovili brez ribolovnic. Ko je Stanka zasačil pri nedovoljenem ribolovu, ga je strogo vprašal: »Koliko rib si ujel?« Prestrašeni ribič je pošteno povedal, da tri, Marjanov oče pa se je prizanesljivo nasmehnil in dejal: »No, dobro, ujemi še dve, potem pa bo dovolj za danes.« Usoda je hotela, da sta se leta 1967 spoznala tudi z Marjanom Fratnikom. »Spoznala sva se za vodo,

ko sva muharila na Soči. Marjan se mi je predstavil kot rojak, zagrizen muhar in odlični vezalec umetnih muh. Potem sva ugotovila, da najine korenine izhajajo iz teh krajev in postala sva zelo dobra prijatelja. Marjanov brat Julij je bil celo predsednik RD Tolmin v šestdesetih letih, kmalu po ustanovitvi družine. Marjan se je po letu 1970 tudi aktivno vključil v delo naše družine. Še posebno dejaven je bil, ko sem jaz postal predsednik. S srcem je bil predan muharjenju. Organiziral je več tečajev vezanja umetnih muh in svoje bogato znanje prenesel na mlade muharje. Čeprav je živel v Milanu, je kot zaveden Slovenec in oboževalec Soče naredil veliko dobrega za razvoj muharjenja v Posočju in promocijo Slovenije v svetu,« se spominja Stanko, ki je le kratek čas, ko je začel loviti ribe, vijačil. Smilile so se mu ribe, zapete s trojčkom, še posebno podmerske. Mnogo bolj mu je bilo všeč muharjenje. Bil je med pionirji muharjenja v Tolminu. Začetkov se spominja takole: »Na šoli v Tolminu je delal Feltrin, ki je učil fante muhariti in je tudi izdeloval umetne muhe.« Še posebno ga je za muharjenje navdušil dr. Kovačič, ki je samo muharil. Muharjenju je zvest še dandanes.

Član RD Tolmin je postal leta 1966. Hitro se je vključil tudi v vodenje družine in postal njen podpredsednik v času, ko je družino vodil Marjan Klavora. Predsedniško funkcijo je prevzel leta 1984 in jo uspešno opravljal šestnajst let, do leta 2000, ko je vodenje RD predal Lucijanu Rejcu.

Ob prevzemu predsedniške funkcije ni mogel razumeti, da družina ni imela vpliva na vzrejo rib, saj so jih za poribljavanje Soče vzrejali drugod. Od začetka šestdesetih so iz rek tolminskega okoliša pridobivali ikre postrvi za potrebe umetne vzreje, predvsem ikre soške postrvi. Vzreja je potekala v Ilirski Bistrici, pozneje v Solkanu in delno tudi v Kobaridu.

»Plemenke smo lovili pri nas v Tolminki, jih smukali, ikre pa so šle v vališče v Solkan. Ribe brez mešičkov smo kasneje vlagali nazaj.« Zakaj ne bi tega delali pri nas? so razmišljali tolminski ribiči pod Stankovim vodstvom. Odločili so se, da bodo zgradili lastno vališče. To je bila ena najpomembnejših odločitev v zgodovini RD Tolmin – ne le za nadaljnji razvoj družine, ampak tudi za vzrejo soških postrvi v Sloveniji. Leta 1989 so zgradili vališče v Modreju in začeli z umetno vzrejo postrvi. Lokacija vališča je izredna, saj ga napaja izvorna voda izvira Zapolje pri Vodivčku, ki je v kakovosti pitne vode in ima stalno temperaturo od 10 do 11 °C.

Do Stankovega prihoda na mesto predsednika RD ni imela nobenega redno zaposlenega delavca. Za resno delo rabimo strokovnjaka, ki bo polno zaposlen, če želimo, da bo vališče uspešno delovalo, je tedaj razmišljal Stanko in pritegnil k sodelovanju Dušana Jesenška, ki še vedno uspešno vodi celotno ribogojstvo. Pozneje so zaposlili še dva ribogojca. V vališču je 64 m² vzrejnih površin za vzrejo polletnih mladice in 77 m² vzrejnih površin za shranjevanje plemenk in vzrejo enoletnih mladice.

Tolminski ribiči pod vodstvom Stanka Kovačiča pa so razmišljali naprej. Postavili so si za cilj, da bodo na reki Tolminki zgradili še ribogojnico in tako zaokrožili vzrejo soške postrvi. Tako so konec maja leta 1995, skupaj s Soškimi elektrarnami, izročili namenu in odprli vrata

novi, sodobne ribogojnice v Tolminu na reki Tolminki. Izgradnja takšnega objekta je bila za RD velik finančni zalogaj. »V izgradnjo ribogojnice smo tolminski ribiči vložili 50 milijonov tolarjev, kar je bilo tedaj veliko denarja. K sodelovanju smo pritegnili tudi Soške elektrarne, s katerimi smo odlično sodelovali. Oni so skoraj enako vsoto namenili za prenovo elektrarne, ki uporablja odvečno vodo, speljano po posebnem kanalu in daje na leto okrog 900 megavatov ur električne energije. Prvič v zgodovini slovenskega sladkovodnega ribištva smo se ribiči in energetiki skupaj lotili izgradnje skupnega projekta in ga tudi uspešno predali namenu,« je Stanko ponosen na opravljeno delo. V ribogojnici so leta 1996 prvič smukali plemenke iz lastne plemenske jate čistih soških postrvi. Že v začetku so vzrejali predvsem soško postrv, po letu 1994 pa samo še njo. Leta 1996 so poizkusili z vzrejo lipana in uspeli. Od takrat redno vzrejajo tudi enoletne mladice lipana in po letu 2000 tudi dveletne in triletno lipane.

Vališče v Modreju in ribogojnica v Tolminu sta bila pomembna elementa, ki sta povezala člane RD Tolmin v močno družino, ki upravlja s kar 460 ha voda. Te so v samem vrhu muharskih voda ne le v Sloveniji, ampak v svetu. Stanko se spominja: »Veš, ni bilo lahko. Ko sem prevzel vodenje družine, je bilo veliko lokalnih interesov, ki so vlekli

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Jože Osterc in Stanko Kovačič na slovesnem odprtju ribogojnice v Tolminu leta 1995. (Ribič, 7,8/1995, foto: T. Urbas)

narazen. Ko smo uspeli z ribogojstvom in razvojem ribolovnega turizma, so ti uspehi povezali tudi članstvo. Oblikovali smo enote po revirjih Bovec, Kobarid, Tolmin, Most na Soči in Baška grapa, s čimer smo lokalnim ribičem dali tudi več besede pri odločanju o aktivnostih družine.«

Brez dvoma je pri uspešnem delu RD zelo pomembno vlogo odigrala še ena odlika Stanka Kovačiča – izjemen občutek za kadre in delo z ljudmi. Nedvomno velja največji del zaslug za izgradnjo vališča v Modreju in ribogojnice v Tolminu prav njemu. Oba objekta imata izjemen pomen za razvoj sladkovodnega ribogojstva avtohtonih ribjih vrst v Sloveniji. Stanko nikoli in nikjer pri vseh uspehih ni izpostavljale sebe, temveč je vedno poudarjal zasluge vseh sodelavcev v RD Tolmin, ki jim odkrito priznava njihovo strokovno delo in se jim zahvaljuje za strokovno pomoč pri uresničevanju vseh zamisli, kot je

zapisal že Tone Urbas, ko je v Ribiču, 9/1995, pisal o podelitvi plakete Ivana Franketa Stanku Kovačiču za njegov prispevek k razvoju sladkovodnega ribištva v Sloveniji.

Stanko Kovačič je med najbolj zaslužnimi, da smo v Sloveniji pred dobri petnajstimi leti začeli s programom ponovne naselitve soške postrvi v jadranskem porečju. Bil je pobudnik pomembnega srečanja strokovnjakov, ki so do tedaj v Sloveniji delali na vzreji soške postrvi. Maja 1995 so se v Mostu na Soči na pobudo RD Tolmin in RZS srečali najpomembnejši strokovnjaki s področja vzreje soške postrvi – tedanji direktor Zavoda za ribištvo Slovenije dr. Jože Ocvirk, vodja ribogojnice in vališča RD Tolmin Dušan Jesenšek in gospodar ZRD Primorske Daniel Besednjak – ter postavili strokovne temelje za program ponovne naselitve soške postrvi.

Omeniti je treba tudi, da je Stanko Kovačič razvil odlično sodelovanje s stroko. Zavedal se je, da je le v tesni povezavi RD z njo ključ do uspeha pri razvoju vzreje soških postrvi. Kmalu potem, ko je prevzel krmilo RD, je vzpostavil tesno sodelovanje z dr. Meto Povž, našo priznano strokovnjakinjo na področju ihtologije, prav tako pa tudi z dr. Juretom Poharjem. Prek dr. Povže je leta 1993 postavil temelje strokovnega sodelovanja med RD Tolmin in francoskim raziskovalnim centrom Tour du Valat pri raziskavah o genetiki soške postrvi. Sodelovanje uspešno poteka še danes.

V času njegovega predsednikovanja se je RD Tolmin aktivno vključila v športno mednarodno dejavnost na področju kastinga. Veliko pozornosti je namenila vzgoji mladih tekmovalcev, ki so posegali po najvišjih mestih v evropskem in svetovnem merilu.

Zdaj, ko z zadovoljstvom opazuje uspešno nadaljevanje svojega pionirskega dela, je Stanko Kovačič lahko upravičeno ponosen nanj, pa tudi na svoj prispevek k razcvetu muharjenja v Posočju in Sloveniji ter vzreji soške postrvi in lipana. Želimo mu, da bi zdrav in v miru užival zasluženi pokoj v krogu svojih dragih in preživel še veliko lepih trenutkov z muharico v roki ob svoji najdražji reki.

Borut Jerše

LOV RIB S PLOVCEM

Naši srebrni fantje

Ekipa Slovenije v postavi Rudi Centrih, Boštjan Javernik, Branko Zelič, Franci Štefanič in Željko Mavrič se je udeležila 15. SP LRP za invalidne osebe v lovu rib z plovcem, ki je potekalo 9. in 10. avgusta v Čapljini v Bosni in Hercegovini. Strokovno vodstvo reprezentance smo sestavljali trenerja Jan Benjamin Jurman in Petar Dimitrovski ter vodja ekipe Jure Hochkraut.

Same priprave na SP so stekle že v marcu, ko smo prejeli uradni razpis svetovnega prvenstva. Navezali smo stike z našimi prijatelji v Bosni in Hercegovini, ki so nas oskrbeli z vsemi potrebnimi informacijami o nastanitvi reprezentance in o sami trasi, na kateri bo potekalo SP.

Prihod

Na pot smo se podali 5. avgusta v dopoldanskem času in prek Hrvaške prišli do meje, kjer nas je čakalo neprijetno presenečenje, saj so nas na meji kar dvakrat zavrnili, ker smo imeli preveč opreme; mejni prehodi so bili namenjeni samo prestopu oseb, ne pa tudi tovara. V tretjem poizkusu nam je le uspelo na novem velikem mejnem prehodu Bijača, kjer pri prehodu meje ni bilo težav. Prijazna uslužbenka carine nas je toplo sprejela in nam zaželela prijetno bivanje ter veliko uspeha pri ribolovu v BiH. V popoldanskem času smo prišli v hotel, kjer smo doživeli topel sprejem osebja, ki je bilo zares prijazno in ustrežljivo.

Nastanitev

Hotel Mogorjelo je bil edino primeren za nastanitev reprezentanc, saj imajo invalidni tekmovalci svoje potrebe. Hotel je v centru mesta Čapljina tik ob reki Neretvi, ki nas je očarala s svojo bistrostjo in življenjem v njej. Osebe v hotelu nam je nudilo največjo mogočo podporo in nam poskušalo ustreči v vseh naših potrebah, ki pa jih ni bilo veliko, saj so res vse, kolikor je bilo mogoče, postorili že ob našem prihodu.

Trasa

Trasa, kjer je potekalo SP, je 7 km iz mesta Čapljina v na-

Benjamin Jan Jurman (levo) in Jure Hochkraut pri pripravi krme za tekmovalce

Rudolf Centrih med hranjenjem

cionalnem parku Hutovo blato. Skozenj se vije reka Krupa, ki je bila naš cilj. Informacije o trasi in ribolovu smo pridobivali od naših prijateljev iz BiH, ki so nam sproti javljali, kako lovijo in katera riba naj-

bolj prijemlje. Imeli pa smo tudi »notranje« informacije tako rekoč iz prve roke, saj sta Željko in Petar leta 2007 prav tam nastopila na klubskem SP prvenstvu.

Treningi, vročina

Uradni del SP se je začel v torek z žrebom boksov za trening. Pri žrebu smo imeli srečo, saj smo za prvi dan izžrebali boks št. 1, kar se je izkazalo za zelo pozitivno, saj

Željko Mavrič z ulovom

smo bili edina reprezentanca, v kateri so vsi tekmovalci lovili ribe. Treningi so potekali v torek in sredo od 10. do 18. ure, v četrtek in petek, ko je bil tudi uradni trening, pa od 10. do 13. ure. Priprava za treninge se je začela ob 6. uri, ko smo pripravili krmo za hranjenje rib, ter nato ob 8. uri z vstopom v boks in pripravo na ribolov.

Tako je potekalo od torka do petka, ko smo imeli še bokse št. 8, 6 in 3. Tako smo spoznali traso in način ribolova, ki bi bil najprimernejši za tekmo. Na vseh treningih smo bili vedno v vrhu, saj smo bili, kot že omenjeno, edina reprezentanca, v kateri so vsi tekmovalci lovili ribe.

Vsi treningi so potekali v skoraj neznojni vročini od 42 do 44 °C. Uradni podatki so vedno navajali 42 °C, saj bi v primeru višje temperature morali razglasiti elementarno nesrečo. Vročino smo premagovali z litri popite vode, ki nam jo je zagotovila Radenska, d. d., za kar smo ji nad vse hvaležni, saj nam vedno priskoči na pomoč.

Odprtje prvenstva

Odprtje prvenstva je potekalo v središču mesta na glavnem trgu v četrtek. Tedaj so se predstavile vse reprezentance udeleženske z mimohodom in igranjem vseh himen reprezentanc.

Tekma, 1. dan

Tekma SP prvenstva v ribolovu rib z plovcem je razdeljena na dva dni. Vsak dan se točkujeta posebej, končni rezultat pa je seštevek obeh. Tekmovalna trasa je razdeljena na štiri sektorje: A, B, C in D. V vsakem sektorju lovi po en tekmovalcec ekipe. Po treningih se je vodstvo reprezentance odločilo za štiri tekmovalce, ki bodo nastopili prvi dan; to so bili Rudi Centrih, Željko Mavrič, Franc Štefanič in Branko Zelič. Vsi tekmovalci so točkovani po stopnji invalidnosti, v ekipi pa je treba zbrati 11 točk.

Prvi dan nam žreb ni bil naklonjen, kljub temu pa so bili fantje pod vodstvom Petra in drugih pripravljeni na boj za čim boljšo uvrstitev. Fantje so se, kot mi rečemo, »sfajtali« in dosegli prvi dan drugo

Željko Mavrič med tekmo, poleg pa njegov pomočnik Boštjan Javernik ter sodnik.

mesto med devetimi reprezentancami s 13 negativnimi točkami, za vodilnimi Čehi so zaostali 2 točki. Uvrstitve posamezno so bile: Rudi Centrih 1. mesto, Branko Zelič 2., Željko Mavrič 5. in Franc Štefanič 5. mesto.

Tekma, 2. dan

Ker prvi dan nismo dobili krajne številke, smo bili prepričani, da nam bo žreb naklonjen, saj je v boju za štiri krajne številke ostalo le pet reprezentanc. Vendar smo ponovno potegnili »ta kratko« in ostali kot edina

reprezentanca na tem SP brez krajne številke v sektorjih. Naj ob tem zapišem, da krajna številka pomeni prednost pred drugimi v sektorju. Z žrebom številke smo bili zadovoljni, saj bi bilo lahko še slabše.

Drugi dan se je vodstvo odločilo zamenjati enega tekmovalca, ki je tudi sam pokazal veliko ekipnega duha in se sam ponudil, da prepusti mesto drugemu tekmovalcu. Tako so drugi dan nastopili Rudi Centrih, Boštjan Javernik, Franc Štefanič in Željko Mavrič. V triurni tekmi, polni

prebratov, saj je riba prejela in spet ne, smo na koncu osvojili 13 negativnih točk, kar je pomenilo, da smo obranili drugo mesto iz prvega dne in srebro je bilo naše. Uvrstitve posamezno so bile: Rudi Centrih 4., Boštjan Javernik 4., Željko Mavrič 1. in Franc Štefanič 4. mesto.

Podelitev medalj

Po končani tekmi smo naredili analizo in ugotovili, da je imel trener ekipe Peter Dimitrovski še kako prav, ko je pred zadnjo uro tekme prek radijske zveze dejal: »Fantje zdaj se dela medalja – pokažite jim, iz kakšnega testa ste.« Fantje so upoštevali navodila vodstva in se »sfajtali« ter v zadnji uri prikazali zares odličen ribolov, kar nam je prineslo srebrno medaljo.

Končno skupno prvo mesto so osvojili Čehi, drugo mi, tretje pa Italijani. Osmoljenci prvenstva so bili sosedje Hrvati na četrtem mestu, saj so zaostali za tretjeuvrščenimi Italijani za vsega eno točko.

Po končani podelitvi medalj sta v hotelu, kjer smo bivali, potekala še slovesen zaključek SP in banket, na katerem so si fantje dali duška in proslavili srebrno medaljo, ki je bila na okoliščine, ki so spremljale prvenstvo, zares trdo prigarana in zaslužena.

Velika želja vseh nas ribičev za prihodnje SP, ki bo prihodnje leto v Rimu v Italiji, je, da bi povečali število spremljevalnega osebja vsaj za dva člana, ki bi nam še kako prav prišla. Naj omenim, da v reprezentancah Češke, Francije, Italije in Hrvaške, ki so zares velesile, sodeluje do dvaindvajset ljudi, ki skrbijo za pet tekmovalcev, pri nas pa le trije in smo v primerjavi omenjenim reprezentancam pravi palčki. Kljub temu pa dosegamo vrhunske rezultate.

Velika želja vseh sodelujočih reprezentanc na prvenstvu je bila, da bi prišli na SP v Slovenijo, saj ne morejo pozabiti leta 2004, ko smo bili organizatorji SP na trasi v Radečah, na katerem smo osvojili zlato medaljo.

Vsem prav lep pozdrav od srebrnih fantov iz reprezentance Slovenije!

Jure Hochkraut

Naši srebrni fantje. Spodaj z leve: Rudi Centrih in Boštjan Javernik, zadaj z leve: trener Benjamin Jan Jurman, Branko Zelič, trener Petar Dimitrovski, Jure Hochkraut, Željko Mavrič in Franc Štefanič z zasluženim srebrnim medaljo.

LOV RIB S PLOVCEM

20. SVETOVNO PRVENSTVO ČLANIC, RADEČE 2013

Zmaga Angležinj in Čehinje Jane Grešove

Le dober kilometer po združitvi rek Savinje in Save v Zidanem Mostu se odpre lepa radeška dolina, obdana s Posavskim hribovjem, ki krasí njeno podobo. V razprtem ravninskem delu reka Sava upočasni svoj tok in mirno drsi mimo Radeč proti bližnjemu kraju Hotemež. Prav na tem delu njene poti so njeno obrežje skrbno uredili marljivi člani RD Radeče. Zdaj nudi prijeten stik z reko in naravo ob njej ribičem pa tudi številnim krajanom ter vse večjemu številu domačih in tujih gostov. Slednji lahko uživajo v mirnem sprehodu ali se popeljejo po Savi z večimi splavarji, ki dopolnjujejo dobro organizirano turistično dejavnost Radeč.

Med obiskovalci je veliko takih, ki si zaželejo pravo ribiško doživetje, saj reka v svojih globinah skriva številne vrste rib – tudi kapitalnih velikosti – za kar so najbolj zaslužni prav radeški ribiči, saj svojo dejavnost uresničujejo v težnji k ohranitvi čistih voda in njenega življenja. V zadnjem desetletju so jo nadgradili s športno-tekmovalnimi projekti najvišjega svetovnega razreda. Eden od njih je bilo tudi letošnje svetovno prvenstvo članic v lovu rib s plovcem (LRP). To je bilo že njihovo tretje uspešno organizirano SP, poleg članskega evropskega prvenstva. Toda neverjetno aktivni Radečani se že potihoma pripravljajo na njihov peti izziv, na svetovno prvenstvo leta 2014, ko bo Slovenija gostila člansko klubsko prvenstvo prav v

Jana Grešova (Češka), svetovna prvakinja v LRP, in njena najdragocenejša trofeja. (Foto: J. Šmejc)

Radečah. Na slovesnosti ob odprtju letošnjega prvenstva ga je v organizacijo RZS in uspešnim organizatorjem RD

Radeče zaupal najvišji predstavnik svetovne krovnice športno ribiške organizacije FIPS-ed, Claudio Matteoli.

Tik ob reki Savi, kjer ponosno stoji dom radeških ribičev, je na skrbno pripravljenem prostoru, namenjen letošnjemu največjemu športnoribolovnemu dogodku v Sloveniji, ob prisotnosti številnih udeleženk prvenstva iz različnih dežel in drugih gostov čakal govorniški oder, obdan z številnimi zastavami. Poleg je bil velik prireditveni šotor, namenjen zavetju v primeru slabega vremena ter seveda slovesnosti ob odprtju in zaključku prvenstva.

Vrhunska organizacija

Za nastop na 20. SP članic v

Najuspešnejše ribičke letošnjega SP posamezno; stojijo z leve: druga Matea Minanov (Hrvaška), svetovna prvakinja Jana Grešova (Češka) in tretja Simona Pollastri (Italija). (Foto: J. Šmejc)

LRP je bilo predhodno vse organizirano in pripravljeno za nemoten začetek dogodka na najvišji ravni. Repräsentance so bile že predhodno seznanjene z morebitnimi lokacijami nastanitve z zagotovilom trgovskih storitev uradnega dobavitelja hrane in vab za lov in privabljanje rib (Petar Dimitrovski, s. p.) s predstavljenim cenikom. V domu RD Radeče je bil vzorno pripravljen tiskovni center, kjer so se sestajali in dogovarjali predstavniki tekmovalnja s trenerji in vodji ekip. Tod so potekale vsakodnevne dejavnosti, ki spadajo v sam tekmovalni program SP. Priprave in prihod reprezentanc osemnajstih držav udeleženk so se začele v ponedeljek, 19.

Članstvo v reprezentanci določili izbirni tekmi

Naše reprezentantke so do samega začetka uradnih treningov reprezentanc na brežini Save pred SP že opravile dve izbirni tekmi, ki sta prepričali trenerja Petra Dimitrovskega, da ne glede na dosežene izide državnega prvenstva v LRP – članice po svoji presoji določijo, katerim tekmovalkam pripada državni dres. Iz naše reprezentance je tako izpadla

drugouvrščena tekmovalka minulega DP LRP – članice Jasna Hernet, ki je bila pred dvema letoma v italijanskih Firencah naša najuspešnejša tekmovalka. Po besedah trenerja Dimitrovskega in vodje reprezentance Jerneja Piklja naj bi s takim načinom izbire reprezentančne vrste soglašale tudi same tekmovalke že na prvem sestanku.

Besede pohvale

Praznično razpoloženje ob odprtju prvenstva je povezal svetovno ribiško bratovščino, katere posamezne države udeleženke in njihove reprezentance so z napisi v rokah predstavljali prisrčni, prazne obleženi osnovnošolci. Slovesno odprtje je uradno naznanil Pihalni orkester iz Radeč in na prireditveno ploščad privabil reprezentance osemnajstih držav udeleženk. V družbi lokalnih kulturnikov je zbrane nagovoril dr. Miroslav Žaberl, predsednik RZS, in poudaril pomembnost prvenstva pri nas v Sloveniji, saj na tak način lahko najbolj neposredno predstavimo slovenske vode, slovenske običaje ter slovensko prijaznost in gostoljubnost. Za zaupano prvenstvo se je zahvalil Claudiu Matteoliju, predsedniku RD Radeče Branku Zeliču pa za vse dosedanje delo pri organizaciji prvenstev. Tekmovalkam je zaželel »čim bolj

nemirne plovčke« ter veliko športnega uspeha.

Navzoče je s svojo prisotnostjo in nagovorom prijetno presenetil minister za kmetijstvo in okolje Dejan Židan, ki se je predstavil kot velik poznavalec rib, ki plavajo v slovenskih vodah. Med svojim govorom je še posebej poudaril pomen odgovornosti naše družbe, da ohranimo in obvarujemo naše vode pred nespametnim onesnaževanjem. Tekmovalkam je zaželel prijetno bivanje v Sloveniji, izrazil željo, da bi se ponovno srečali v Sloveniji ter jim zaželel veliko športnih uspehov in ribiške sreče.

Po ministrovem nagovoru je zbranim spregovoril vodja HE Vrhovo Rafko Grom v vlogi glavnega sponzorja SP članice v LRP – Radeče 2013. V izrečenih pozdravnih besedah je poudaril pomembnost sobivanja ljudi ob reki Savi, njeni večnamenski uporabi, uporabi vodnih virov,

ki ljudem veliko pomenijo. Pohvalil je povezovanje z lokalno skupnostjo Občine Radeče in razumevanje pri načrtovanju skupnih ciljev v želji zaščite mesta. Poudaril je pomembno delo ribičev, ki v vlogi naravovarstvenikov veliko pripomorejo pri ohranjanju narave, njenih dobrin in poudaril, da je to zelo pomembno sodelovanje za sam kraj in življenje v njem, tako kot je pomembno življenje rib v naših vodah. Obljubil je, da bodo po zmožnostih pomagali pri uresnitvi dobro zasnovanih projektih.

Matjaž Han, poslanec DZ republike Slovenije, nekdanji župan Občine Radeče se je v pozdravnem govoru po pozdravu vseh prisotnih zahvalil RD Radeče in še posebno Branku Zeliču ter njegovim sodelavcem, ki pomagajo pri izvedbi tako zahtevnega projekta, kot je SP. Povedal je, da so ribiči glavni ambasadorji Radeč in da je lepo je videti, kako so povezani s krajem in so v želji narediti nekaj za skupno dobro tudi uspešni.

Predsednik najvišje svetovne športnoribolovne organizacije FIPS-ed Claudio Mateolli

se je po pozdravnem nagovoru zahvalil ministru Dejanu Židanu za naklonjenost in s tem za priznanje mednarodni športno-tekmovalni dejavnosti. V nadaljevanju je med drugim poudaril, da je v Radečah že četrtrič na prizorišču SP ter da bi bilo smotno razširiti zbirni prostor ekip za naslednje srečanje pred domom ribičev ... Obenem je čestital RD Radeče za njeno nedavno 55. jubilejno praznovanje. Pohvalil je skrbno pripravljeno tekmovalno traso z oceno, da je ena izmed najlepših s številnimi ribami, kar je pri tekmovalnem ribolovu še posebno pomemben dejavnik. Svoj govor je sklenil z besedami, ki so jih tekmovalke nestrpnost pričakovale: »Odpiram 20. svetovno prvenstvo v lovu rib s plovcem za članice! Vsem nastopajočim želim veliko uspeha in športne sreče, ter čim bolj prijetno druženje!«

Po spontanem aplavzu, ki so ga bili deležni prav vsi govorniki, je sledila prijetna melodija zvestega pihalnega orkestra na najbolj odmevnih radeških ribiških prireditvah.

avgusta, z začetkom žrebanja za lovne prostore (bokse), kar so reprezentance izkoristile za izpopolnjevanje tekmovalnih veščin. Predvsem pa so se seznanjale s pomembnimi dejavniki, kot so vrsta rib v reki, njena globina, moč vodnega toka in oblika skalno-prodnega rečnega dna, kamor bodo s čim pravilnejšo izbrano strukturo krme privabljal ribe.

Za vse goste držav udeleženk 20. SP so se radeški gostitelji izjemno potrudili in jim nudili vso pozornost in pomoč pri bivanju v naši deželi. Predsedniku organizacijskega odbora Branku Zeliču in sodelavcem ni nič ušlo, vse je bilo že na samem začetku SP tako, kot mora biti.

Slovenska reprezentanca je bila s strani radeških organizatorjev deležna še dodatne pozornosti. Njen aktivni član Jernej Pikelj, avtor mnogih uspešnih ribiških dejavnosti, med katere sodi postavitve podestov na radeški tekmovalni trasi, je kot vodja slo-

venske ženske reprezentance prevzel odgovorno delo in ga z vso odgovornostjo uspešno izpeljal. Ob njem se je na »vroči trenerski stol« usedel večletni predsednik RD Brežice, priznani tekmovalnik in preverjeno uspešen trener naše nacionalne ekipe v LRP, Petar Dimitrovski. Pero se je na nedavnem SP za invalide v Čapljini s slovensko ekipo ovenčal s srebrom, kar je glede na izjemne rezultate naših članic pred samim finalnim dvodnevним nastopom napovedovalo imenitno uvrstitev Slovenije. Naše ribičke so bile deležne velike pozornosti mnogih trenerjev in njihovih pomočnikov, ki so »vohunili« in ugotavljali podrobnosti njihovega uspešnega lova.

Razočaranje

A žal se ni izšlo po naših pričakovanih. Teže ulova so se našim tekmovalkam prepolovile, če jih primerjamo s težo ulovljenih rib na uradnih treningih sledilo je nepopisno

razočaranje s solzami v očeh naših tekmovalk po nastopu reprezentance prvega dne. Jernej Pikelj ni mogel skriti razočaranja: »Nekaj smo storili narobe pri sestavi hrane za privabljanje rib; pa to ne more biti res, kar se dogaja!« Tudi trener Dimitrovski ni našel drugih besed kot: »Vse smo pripravili tako, kot smo se dogovorili; tega preprosto ne razumem ...«

Vse dni so tekmovalke loville pretežno od 100 do 400 g težke ribe (ogrice, rdečeoke), tu in tam so zgrabile vabo večje (bonus) ribe, tudi do 2.000 g teže, med katerimi so prevladoval mrene. V intervalni neaktivnosti prijemanja omenjenih vrst rib si je bilo za čim boljši rezultat na nekaterih tekmovalnih mestih treba pomagati tudi s tehniko lova ribjega drobiža (zelenika).

Po končanem prvem tekmovalnem dnevu je naša ekipa zasedla skromno 13. mesto s prejetimi 55 kazenskimi točkami (KT) sodelujočih

petih tekmovalk. Povedle so odlične tekmovalke iz sosednje Hrvaške, saj so prejele le 26 KT pred Madžarsko (30 KT) ter Španijo in Italijo, ki sta prejeli enako število KT (31 KT). Tudi naslednji tekmovalni dan našim tekmovalkam ni prinesel zelenega rezultata, saj so bile s prejetimi 63 KT še za mesto nižje od prvega dne. Po skupnem dvodnevnem tekmovalnem postali svetovne prvakinja tekmovalke Anglije, odlično drugo mesto so osvojile sosede iz Hrvaške, tretje so bile sosede iz Italije, ki so prejele ravno toliko točk (62 KT) kot sosede iz Madžarske, vendar z manjšo težo ujetih rib. Vse čestitke Angležinjam in našim izvrstnim sosedom!

Neverjetno, a resnično

Naše tekmovalke so se uvrstile na skromno 13. mesto ter še za eno mesto poslabšale doseženi rezultat na točno enak datum finalnega nastopa (24. in 25. avgust) pred enaj-

Ekipne svetovne prvakinja iz Anglije niso skrivale svojega zadovoljstva. (Foto: J. Šmejč)

stimi leti v Kostanjevici na Krki, kjer je nastopilo enako število (18) držav udeleženk. To je bilo prvo SP v LRP – članice, ki je uspešno potekalo pri nas v Sloveniji.

Ne boste verjeli: tudi pred enajstimi leti so zmagale Angležinke. Očitno jim ležijo naše vode, naš teren. Vseeno jim je, ali lovijo na Krki ali Savi.

V skupni – končni razvrstitvi posameznic je Čehinja Jana Grešova s skupnim seštevkom točk (1+1 KT) prejela le 2 KT in z doseženo težo 29.419 g ujetih rib osvojila naslov svetovne prvakinja v LRP – članice 2013. Nova svetovna prvakinja je bila edina tekmovalka tega SP, ki je zmagala oba finalna dneva na reki Savi. Izjemen uspeh z doseženim drugim mestom si je zaslužno priborila simpatična, izredno

tehnično izkušena tekmovalka iz Hrvaške, Matea Mitanov, ki jo je na tekmovanju vodil njen oče Mišo (večkratni reprezentant v LRP Hrvaške). Naš športni prijatelj iz sosednje države ni mogel skriti sreče, veselja in ponosa v družbi svoje žene, Mateine mame. Matea je bila prvi dan druga, drugi finalni dan pa je izredna tekmovalka gladko premagala svoje tekmice iz preostalih sedemnajstih držav za najvišjo sektorsko uvrstitev. Prejela je 3 KT in dosegla največjo skupno težo (33.121 g) ujetih rib ter le za eno točko izgubila naslov svetovne prvakinja. Tretje mesto in stopničke na zmagovalnem odru je osvojila izredna ribička iz Italije, Simona Pollastri, iz katere so kar vrele čustva sreče. Četrtoouvrščena Anja Groot iz Nizozemske je prejela 5 KT, peto mesto

Naša reprezentanca po uspešnem treningu; stojijo z leve: Petar Dimitrovski, Jernej Pikelj, Mitja Marks, Jasna Hernet in Lojze Hernet. Na sredini z leve stojijo Janja Hernet, Tina Pikelj, Lidija Hernet, Veronika Hernet. Spredej (z leve) sta Katharina Sluga in Andreja Marks. (Foto: Branko Zelič)

je z enakim številom KT kot Anja, a manjšo težo ujetih rib osvojila najuspešnejša posameznica iz Anglije, Helen Dagnall itn.

Iskrene čestitke izjemnim tekmovalkam!

Na tekmovalnem prizorišču je sodelovalo točno sto tekmovalk. Med njimi je bilo tudi nekaj takih, ki so nastopile samo prvi ali drugi finalni dan. Naša najuspešnejša slovenska tekmovalka letošnjega SP – članice je domačinka, Radečanka Tina Pikelj na 26. mestu. Tina je prejela 13 KT (6+7) in ujela 20.190 g rib, kar je za mlado obetavno tekmovalko kar dobra popotnica za prihajajočo tekmovalno pot – morda celo med najboljše na svetu. Janja Hernet je bila na enainštiridesetem mestu,

Katharina Sluga je bila oseminpetdeseta, Veronika Hernet šestinsedemdeseta, njena hči Lidija dvaindevetdeseta, Andreja Marks pa je pristala na 98. mestu. Lidija in Andreja sta izmenično nastopili vsaka samo enkrat, zato je njuna končna uvrstitev tako skromna.

Za barve Slovenije se je treba bolj potruditi

Trener naše reprezentance Petar Dimitrovski je povedal: »Izbrali so me za mesto trenerja in to odgovorno delo sem z veseljem sprejel. Naše prvo srečanje je bilo že v mesecu aprilu z namenom, da se za SP na domačih tleh čim bolj pripravimo. Žal ne gre vedno po željah in dogovorih. Začela se je

Nepogrešljivi »fantje iz ozadja« (z leve): Toni Zinšek, Zoran Podlesnik, Ferdo Barachini, Ivan Vudreg in Franci Klanšek. Manjka pa Igor Trošt in morda še kdo ... (Foto: J. Šmejč)

Pomembno delo je opravila ekipa zvestih sodnikov, ki so prihiteli na pomoč iz sosednjih in drugih slovenskih ribičkih družin. (Foto: J. Šmejč)

Naša najuspešnejša tekmovalka Tina Pikelj na samem tekmovanju ni imela takšne sreče kot na treningu. (Foto: J. Šmejc)

Branko Zelič je kot predsednik organizacijskega odbora SP s svojo ekipo odlično opravil nalogo. (Foto: J. Šmejc)

državna liga članic, ki vedno povzroči tekmovalnost med tekmovalkami. S tem se razrahljajo vezi enovitosti tudi med samimi reprezentantkami. To je bilo očitno prisotno tudi na SP v Radečah. To sem skušal s vsakodnevno analizo po končanih pripravljalnih dnevih v navzočnosti vseh tekmovalk v čim večji meri odpraviti. Ob posvetovanju s svojimi najtesnejšimi sodelavci, sem se odločil, katerih pet tekmovalk bo nastopilo in katera od njih bo rezerva z vednostjo, da drugi finalni dan zamenja najslabše uvrščeno tekmovalko prvega dne nastopa. Tako se je tudi zgodilo. Krmo za privabljanje rib sem sestavil tako, kot bi jo sam uporabil na tako pomembnem tekmovanju. Že po prvi finalni tekmi SP, sem se v sebi čutil poraženega in nisem mogel razumeti, da se uspešen lov na treningih ni prenesel na finalne tekme. Sicer za ta neuspeh ni kriv

Povedali so ...

Joe Roberts, vodja angleških ekipnih svetovnih prvakinj: »Imate fantastično tekmovalno traso z lepim številom rib. Tukaj sem že tretjič, a z veseljem se bom še vrnil!«. **Trener Dave Barlow** je dodal: »Tako reko bi morali imeti pri nas v Angliji, s takšnimi ribami!« No, Angleži so imeli razlog za zadovoljstvo, ki so ga na njihova lica izvabile izjemne ribičke – svetovne prvakinje.

Dražen Štajduhar je prvo ime Hrvaške v LRP, njen večkratni državni prvak, naš dober prijatelj in je bil skupaj s trenerko Marico Haberovič soavtor prvega velikega uspeha njihove ženske reprezentance. Kar žarel je od zadovoljstva – le kako ne bi, saj so bile Hrvatice čisto blizu naslovu ekipnih svetovnih prvakinj. »K vam smo prišli s tremi debitantkami, ki so se uspešno vključile v ekipo. Skozi enotedensko pripravljalo obdobje so naše reprezentantke dodobra spoznale reko in njene ribe. Nič nismo komplicirali. Tako kot smo

trenirali, smo tudi lovili na obeh finalnih dnevih SP,« je strnil misli vodja Štajduhar.

Vse čestitike našim uspešnim sosedom!

Branko Zelič, predsednik organizacijskega odbora: »Priprave so potekale slabo leto. Formirali smo organizacijski odbor v širšem in ožjem operativnem smislu. Širši organizacijski odbor so sestavljali RZS – predsednik Miroslav Žaberl, občina Radeče – županja Rafaela Pintarič in prestavniki sponzorjev. Ožji operativni organizacijski odbor pa so sestavljali Ferdo Barachini – logistika, Franci Klanšek – protokol, Kristina Cerar – finance in stiki z predstavniki FIPS-ed, ter jaz – marketing, organizacija sodniške službe, ureditev tekmovalne trase, stiki z javnostjo, koordinacija med vsemi sodelujočimi na svetovnem prvenstvu. Odbor je ponudil vse možne usluge tekmovalkam Slovenije.

Veseli nas, da smo pripravili traso, ki je bila zgled in v veselje tekmovalkam, hkrati pa je nemogoče, da ne bi opa-

zili visokega nivoja znanja vseh sodnikov. Nastopajoče tekmovalke in prvenstvo je nekoliko specifično. Nekatere posebnosti smo znali rešiti tako, da smo se spomnili dobre prakse organizatorjev svetovnega prvenstva članic v Kostanjevici na Krki. V tednu pred tekmovanjem je bilo veselje opazovati tekmovalke Slovenije, ki so resnično spadale med favoritke. Tekmovanje pa je žal pokazalo čisto nekaj drugega in vse slutnje iz tekem državnega prvenstva so se uresničile. Nisem pristojen za ocene, vendar toliko znanja že premorem, da lahko rečem, da so imele prednost domačega terena, vse ostalo pa je povedano v njihovi uvrstitvi. Kljub temu jim gre zahvala, saj so le popravile bled vtis prejšnjega nastopa v Italiji.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem, ki so kakor koli pripomogli k izvedbi tekem, predvsem sponzorjem (Savske elektrarne Ljubljana, d.o.o., HESS, d.o.o, GEN-I energija in trgovini Petar Šport); zahvala tudi vsem sodelavkam in sodelavcem, ki so opravili zaupane naloge in pokazali visoko profesionalno znanje.«

nihče drug kot jaz in prevzemam vso odgovornost! Na koncu bi se rad zahvalil Jerneju, Mojci, Lojzu, Mitji, Dejanu in Lenartu, tekmovalkam pa polagam na srce: za barve Slovenije se je potrebno bolj truditi.«

Vodja slovenske ekipe Jernej Pikelj se je trudil po svojih najboljših močeh; veliko svojega časa in energije je namenil, da bi le bilo vse tako, kot mora biti. A je bil tako kot Dimitrovski po končanem SP zelo razočaran: »Najprej bi se rad zahvalil ljudem, ki so izjemni tekmovalci in so tudi s strokovnega vidika veliko doprinesli (mešali hrano, pripravljali naveze, itn.) v nameri, da bo vse optimalno pripravljeno za nastop naših tekmovalk. Franc Tomanič, Zoran Vidovič, Andrej Petan, Aljoša Kupec, Mitja Marks, Zdravko

Bregar, Marko Zanoškar, Dejan Petakovič, Lenart Pikelj, Alojz Hernet, Aleks Mesarič in Mitja Kmetec so med drugim vodili tekmovalke med samim tekmovanjem in vsem izrekam en velik hvala! Pokazala se je realna zmožnost in še kaj drugega pri naših tekmovalkah. Vsaka posebej naj pri sebi opravi pošteno analizo in oceno svojega dela. Za neuspeh naj ne iščejo krivdo tam, kjer je ni bilo. Razočaranje je veliko, vsak ima pravico, da izrazi svoje mnenje, toda naj pri tem ocenjevanju govori le resnico.«

Mar tudi v tem primeru velja stari rek, da ni vse zlato, kar se sveti?

Bravo, Radečani ...

Na izjemnem, za mnoge nepozabnem zaključku SP članice v LRP – Radeče 2013 se je ob bo-

gatem kulturnem programu s podelitvijo pokalov in medalj najuspešnejšim ekipam in njihovim uspešnim tekmovalkam počasi približeval konec letošnjega največjega športnoribiško obarvanega dogodka v Sloveniji, ki so ga prekaljeni Radečani izvrstno izpeljali.

Posebno priznanje velja organizatorju, prizadevnim članom RD Radeče. Malo je v svetovnem merilu tako urejenih tras za ribolov s plovcem, kot jo je na Savi uspelo urediti tej RD. In najverjetneje je tudi malo RD, ki bi si upale in bile sposobne organizirati tako zahtevno prvenstvo, ki je potekalo tako rekoč brez spodrsaljaja.

Pri tem je treba izpostaviti tudi dobro sodelovanje in podporo Občine Radeče.

Besedilo in fotografije: Jože Šmejc

DVAJSETO TEKMOVANJE ZA POKAL ALPE-ADRIA IN GLASILA RIBIČ

Slavili sta ekipi Klen (Hrvaška) in ZRD Celje

V organizaciji ZRD Maribor je 31. avgusta na jezeru Pristava pri Pernici potekalo jubilejno, dvajseto tekmovanje mladih ribičev za pokal Alpe-Adria in glasila Ribič. Udeležilo se ga je enajst ekip mladenk in mladeničev iz Slovenije in Hrvaške, z zanimanjem pa so ga spremljali tudi ribiški funkcionarji iz obeh dežel: Matija Panič, predsednik skupnosti Alpe-Adria, Djordje Vučkovič, podpredsednik RZS, ter Milan Berlot in Bojan Javornik, oba člana UO RZS, slednji tudi kot predstavnik organizatorja tekmovanja.

Za razliko od zadnjih dveh let je vreme tokrat dobro služilo organizatorjem in tekmovalcem. Sonce je kot vedno v tem času z zlatom oblivalo štajerske gorce ter sladilo grozdje v vinogradih in podobna krajine, ki so jo mladi iz dveh dežel alpsko-jadranskega območja ob zaključku počitnic ponesli s seboj v šolske klopi, je bila sanjsko lepa. Trasa je bila urejena in dobro pripravljena, tekmovanje je potekalo brez slehernega zapleta. Tudi ribolov je bil prav dober, kajti skoraj vedno, kadar si pogledal po tekmovalni trasi, je kateri od tekmovalcev krotil ukrivljeno palico. Ulov so sestavljali ploščiči, babuške, somiči in zelenike.

Takoj po končanem tekmovanju, ki je trajalo od 9.00 do 13.30, je ekipa sodnikov stehala ulov. Rezultati tehtanja so razporedili tekmovalce. Prehodni pokal glasila Ribič, za katerega se potegujejo le slovenske ekipe, je z 11.880 g ujetih rib in 10 točkami osvojila ekipa ZRD Celje.

Skrbno urejena tekmovalna trasa na jezeru Pristava

Drugo mesto je zasedla ekipa RD Radlje (10.510 g, 15 točk) in tretje mesto ekipa RD Maribor (8.880 g, 20 točk).

Sledile so jim ekipe RD Radgona, Radeče II, Radeče I, Ljutomer, Mura Paloma in ZRD Primorske.

Prehodni pokal Alpe-Adria, za katerega tekmujejo vse sodelujoče ekipe, je s prepričljivim naskokom (15.650 g, 5 točk) osvojila ekipa ŠRD Klen iz Svete Marije (Hrvaška). Na drugem mestu ji je sledila ekipa ZRD Celje (11.880 g, 10 točk), tretje mesto pa je osvojila ekipa ŠRD Jezera iz Bedekovčine (Hrvaška). Sledile so ekipe RD Radlje, Maribor, Radgona, Radeče II, Radeče I, Ljutomer, Mura Paloma in ZRD Primorske.

Med posamezniki je bil najuspešnejši Dražen Slaviček iz ŠRD Klen (5.680 g, ena točka), sledil mu je klubski kolega Erwin Škoda (5.450 g, ena točka) in na tretjem mestu Tom Čopar iz ekipe ZRD Celje 5.220 g, ena točka).

Dvajset let druženja mladih ribičev

Tako je bilo zapisano na jubilejni plaketi, ki so mi jo izročili organizatorji tekmovanja, meni pa je bilo nelagodno, kajti nisem čutil, da bi si jo s čimer koli posebej zaslužil. Zato tega kratkega prispevka nisem napisal zato, ker bi mislil, da ga moram ali bi to čutil celo kot svojo (službeno) dolžnost. Napisal sem ga iz iskrenega spoštovanja do vseh tistih, ki sem jih v dolgih letih druženja ob Trojiškem jezeru in jezeru Pristava spoznal kot ribiške tovariše – in beseda tovariš mi gre težko z jezika, ker dobro razumem globino njenega pomena in poznam njeno nečedno zlorabo iz pol-

pretekle zgodovine. To so ljudje, ki še vedno dajejo prednost moralnim vrednotam pred surovim pridobitništvom, katerih stisk roke nekaj velja in ki s srcem delajo za mlade, ne da bi pri tem tehtali za to porabljeni čas in nemalokrat tudi stroške. So gonilo zdravega društvenega življenja. V sivino, ki je zagrnila deželo in se je zalezla tudi v našo ribičijo, prinašajo novo upanje, da je njihov trud, ki ga namenjajo podmladku, prava naložba v nov, drugačen – boljši rod, ki mora priti ...

Veselim se trenutka, ko jih bom znova srečal.

Prehodni pokal Alpe-Jadran je tokrat začasno osvojila ekipa ŠRD Klen s Hrvaške.

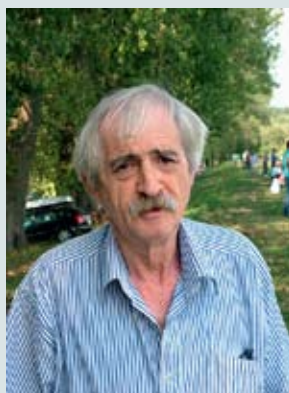

Prehodni pokal glasila Ribič je za eno leto odšel z mladimi ribiči iz ZRD Celje.

Zvest mladim

Milana Cvilaka smo v Ribiču (9/2002 in 10/2004) že predstavljali, vendar je letošnje jubilejno tekmovanje za pokal Alpe-Adria in glasila Ribič primerna priložnost, da mu namenimo nekaj spoštljivih besed. Prav on je bil namreč pobudnik tega tekmovanja, ki že dvajset let druži mlade ribiče alpsko-jadranskih dežel. Poleg tega lahko brez zadrege zapišem, da je pojem dela z mladimi, saj je po stažu med najstarejšimi, če ne celo najstarejši mentor mladih ribičev, za katere je živel in delal nekaj desetletij. Prenekatero med njimi je spremljal na poti do uspešnih tekmovalcev.

Pred časom je utrpel hudo poškodbo, ko se je med ribolovom s palico preveč približal žicam daljnovođa. Pravzaprav je imel celo srečo, kajti električni tok, ki je stekel skozenj, bi ga prav lahko ubil ... Nesreča je pustila posledice na njegovem zdravju, kljub temu pa z veseljem prihaja na srečanja mladih, kjer je stkal številna prijateljstva. Ima jih rad in oni imajo radi njega.

Zvest mladim: Milan Cvilak

Da so tudi tokrat vsi udeleženci poleg osvojenih odličij prejeli praktične nagrade, so zaslužni:

- ribiška trgovina Trofeja Maribor,
- ribiška trgovina Som Sv. Trojica,
- Paloma Sladki Vrh,
- Afroditia kozmetika Rogaška Slatina,
- Henkel Maribor - lepila Patex,
- ZRD Maribor,
- RD Maribor,
- RZS - glasilo Ribič in
- mednarodno združenje Alpe-Adria.

Kljub prijaznosti naštetih donatorjev pa tekmovanja ne bi bilo brez Bojana Javornika, Marjana Gabra in Draga Ornika ...

*Besedilo in fotografije:
Igor Holy*

24. memorial Vinka Stareta

Pododbor Pšata pri RD Bistrica Domžale je v nedeljo, 25. avgusta, organiziral že 24. tradicionalni Memorial Vinka Stareta. Kot zanašič je ravno tisti dan zelo deževalo, a to sedeminpetdesetih tekmovalcev ni odvrnilo od ribolova. Žal pa je ribe odvrnilo od hranjenja, zato je bil ulov malce slabši. Ribolov je ujelo le osem tekmovalcev, a je bil njihov ulov kar obilen. Skupna teža vseh ujetih rib je znašala kar 20,64 kg. Šele zadnja ura tekmovanja in zaključek sta minila brez dežja. Kot vedno sta obiskovalce pričakala hrana in pijača ter srečelov. Priznanja in praktične nagrade najboljšim so podelili predsednik PO Pšata Janez Zupan, predsednik RD Bistrica Domžale Rajko Bajec, župan Občine Cerklje na Gorenjskem Franc Čebulj in Jože Zlebir.

Prvo štartno mesto je bilo tudi zmagovalno. V kotu zgornjega ribnika je namreč Marko Lampič ujel tri krape, ki so skupaj tehtali osem kilogramov. Drugo mesto in tudi pokal družine Stare za najbolje uvrščenega člana RD Bistrica Domžale je prejel Mirko Hribar (3,52 kg). Tretji je bil Danilo Bižal (3,50 kg), prehodnega pokala PO Pšata pa letos niso podelili.

Besedilo in fotografija: Luka Dakskobler

Zmagovalci, predsednik RD in PO Pšata v družbi župana Občine Cerklje (skrajno levo) in vodje tekmovanja Tomaža Stareta (skrajno desno)

Poletno trmoglavljenje ob Ljubljanici

S trmo sem se letos poleti precej presenetil. Je že res, da sem z leti postal vztrajnejši in potrpežljivejši pri ribolovu in tudi pri drugih opravilih, a na začetku lova krapa na Ljubljanici v letošnjem poletju si vseeno nisem mislil, da bom tako vztrajen. Za krmljenje in potem še za ribolov sem namreč porabil kar nekaj časa in energije in kljub začetnemu popolnemu neuspehu vztrajal naprej.

Tokrat se mi je trma izplačala. Krap, ki sem jih uspel spraviti na suho, po merilih sodobnih lovcev na velike krape res niso bili nič posebnega, a cilj, ki sem si ga postavil, sem vendarle izpolnil. Želel sem si enega krapa, ujel pa sem kar tri in priznati moram, da sem glede tega prav posebno zadovoljen.

Izbira ribolovnega mesta

Za izbiro ribolovnega mesta nisem porabil veliko časa. Pravzaprav sem ga določil že prej, krajši obhod in pregled bregov Ljubljanice nad ribiškim domom RD Barje pa je samo še potrdil moj izbor. Ribolovno mesto je za ribiča kot naročeno. Razmeroma dobro je skrito pred pogledi, dovolj prostorno je za potrebe ribolova, pristop do njega ni

zahteven, obenem pa obrežna drevesa s svojimi vejami, ki segajo nad globoko in počasi tekočo vodo Ljubljanice in deloma tudi vanjo, ter gosto obrežno grmovje in drugo zelenje dajejo vtis divjine in miru. No, če odmislim bližnjo prometno cesto in kar gost rečni promet, ki v tem letnem času zajema predvsem ladjice za prevoz turistov, ki jih je zadnje čase v Ljubljani vse več, je vtis ravno tak. In to skoraj v središču Ljubljane!

Izbira ribolovnega mesta na tem delu pa je kljub vsemu majhna loterija; otežuje jo precej globoka voda (tudi do 12 m), ki je posledica zaježitve Ljubljanice v središču mesta. Razen nekaterih mest praviloma težko določimo, kje je riba, ali pa glede na vidno izoblikovanost struge predvidevamo, da je tam. Krapci sicer so,

in to povsod, a ne vedno in hkrati, zato je treba veliko ur oziroma precej ribolovnih dni prebiti na bregu, da vodo vsaj deloma »prebereš«. Lahko jih kje kak mesec preprosto ni in samo zamislite si ribiča na takem mestu. Jaz sem seveda upal, da je moje izbrano mesto glede krapov med bolj obiskanimi in da bo vsaj kateri zataval v bližino moje vabe. Pa še eno dejstvo je pripomoglo k temu: lani sem namreč lovil le nekaj deset metrov višje, na nasprotnem bregu. Takrat mi ni šlo najbolje, pa tudi vztrajen nisem bil bogve kako. Zato pa je bil moj ribiški prijatelj Goran, ki je lovil v bližini, uspešnejši in je ujel kar nekaj lepih krapov, ki so bili vsi po vrsti zame sanjski. Takrat mi je uspelo le, da me je iz meni neznanega razloga (morda iz usmiljenja) priplaval

Med gostim obrežnim rastlinjem sem našel tale idiličen kotiček, ki je več kot primeren za kakovosten ribolov. Ob bregovih Ljubljanice je takih mest kar nekaj.

Večjo PVA-vrečko sem napolnil z briketi in celimi ter zdrobljenimi bojlji. Vanjo sem dal tudi celotno predvrnico z bojljem na trnku in obtežilnik. Tako je zmanjšana možnost zapletanja predvrvice z laksom, obenem pa preprečuje zabadanje golega trnka v vodno rastlinje med padanjem na dno reke.

»pogledat« lep črno-bel koi krap, težak kake 4 kg. Tako sem vsaj vedel, da so tam, le moje vabe jim niso dišale.

Čisto na slepo torej le nisem izbral mesta. S krmljenjem sem začel proti koncu junija. Za začetno krmljenje sem zamešal sipko krmo in dodal kuhano koruzo in ječmen. Redno sem nekaj dni metal v vodo kepe omenjene mešanice ter dodal še nekaj bojljev in briketov. Načrtoval sem, da bi na ribolovno mesto najprej privabil bele ribe, kot so platnice, kleni, podusti in mreine, ki bi potem s svojo aktivnostjo vzbudile pozornost pri krapih, ki so zelo radovedni in take dejavnosti belih rib nikakor ne spregledajo in obvezno pridejo pogledat, kaj se dogaja. Če tam najdejo kakšen bojl, je uspeh že blizu.

Prva serija ribolovnih poskusov

Prvi ribolovni dan sem načrtoval za 1. julij. Začel sem zelo narobe: na prvi in težko pričakovani ribolov sem zamudil kar debelo uro. A to dejstvo ni v ničemer zmanjšalo moje vneme. Na lasek sem nataknil bojl s premerom 18 mm lastne izdelave, potem pa celotno navezo skupaj z obtežilnikom spravil v večjo PVA-vrečko, ki sem jo povsem zapolnil z briketi ter razpolovljenimi in celimi bojlji. Tako »sfrizirano« vabo sem potem vrgel v vodo približno štiri metre od brega takoj za vodnim rastlinjem. Laks sem napel in palico postavil na nosilec, prižgal piskač in se prepustil čakanju.

Razen nekaj slabotnih elektronskih »bipov«, ki so naznanjali, da je riba v bližini, na žalost ni bilo ničesar več, kar bi popestrilo moj prvi julijski ribolov. Ker sem se želel izogniti opoldanski vročini, ki je vse bolj pritiskala skozi krošnje vrb, sem okoli 11. ure opremo zložil na kolo in se odpeljal. Pred tem sem nakrmil z bojlji in se nadejal boljšega ribolova naslednji dan. Žal je bil izid precej podoben tudi naslednji dan in potem še na dveh naslednjih, ko se razen občasnih »bipov« iz piskača in tresenja vrha palice ni zgodilo ničesar

Ljubljana

Revir Ljubljana, s katerim upravlja RD Barje, se razteza od mostu čez Ljubljano v Podpeči do zapornic v središču Ljubljane in Grubarjevem kanalu in ga delimo na tri oz. štiri predele:

– Revir 32: od mostu v Podpeči do izliva Iške v Ljubljano pri Lipah,

– Revir 33: od izliva Zidarjevega grabna v Črni vasi do izliva Iščice v Ljubljano,

– Revir 34: od izliva Iščice do zapornic v centru mesta in Grubarjevem kanalu.

Poleg teh, ki so na Ljubljani, sem spada še revir Iščica.

Predel je vseskozi bogato naseljen z raznovrstnimi ribami, krasita pa ga bujno obrežno rastlinje in lepa narava Ljubljanskega barja, po katerem teče. Povsod pristop do vode ni mogoč oz. je otežen ravno zaradi bujnega rastlinstva, vendar lahko vsak ribič v celotnem revirju najde zase obetavno mesto za ribolov. Odlično je mogoče loviti v središču Ljubljane, kjer je tudi tekmovalna trasa za ribolov s plovcem. Dober pripomoček za ribolov na Ljubljani je čoln, s katerim lahko, še posebno ko gre za ribolov ščuke in salmonidov, prelovimo veliko območje in tudi tista mesta, do katerih ne moremo priti po bregu.

Voda je zaradi zapornic v Ljubljani

počasni tekoča, globoka od približno enega metra do 12 m in še več.

Posebno priljubljeni ribolovni tehniki sta vijačenje in muharjenje na ščuko in smuča, v sezoni pa tudi na sulca, ki v celotni Ljubljani od Vrhniko do izliva v Savo dosega kapitalne velikosti. Kakovostne hrane mu pač ne manjka. Ljubljana je namreč bogata s ciprinidnimi vrstami, kot so platnice, ogrice, podusti, kleni, mreine, linji, krapji, in ribjim drobižem. Slednjim delajo družbo salmonidi: potočna in ameriška postrv ter lipan. Prisoten je tudi som in z ulovom se lahko pohvali že marsikateri ribič, pa tudi s kapitalnimi primerki vseh naštetih rib, ki jih je lepo število mogoče videti na stenah ribiškega doma RD Barje. V zadnjem času je vse bolj priljubljeno muharjenje na velike ciprinide, predvsem krapa, in sodobni način lova krapa na bojlje z obtežilnikom na dnu. Manjše ciprinide je mogoče dobro loviti s pomočjo plovca, posebno dodano vrednost pa daje ribolov s krmilnikom, ki je v določenem obdobju prav »ubijalski«.

Za dodatne informacije priporočam obisk spletne strani www.rdbarje.si, na kateri je bogata in lično urejena zbirka vseh potrebnih podatkov za ribolov in jo je zanimivo pregledati, tudi če ne nameravate loviti.

Bregovi Ljubljane so bujno zarasli z obrežno vegetacijo, vendar je z malo truda mogoče najti obetavno mesto za ribolov krapa in drugih rib.

drugega. Zato sem se raje odpravil na druge revirje loviti druge ribe, a obenem sem se vsak drugi dan pridno vozil s kolesom krmit izbrano mesto na Ljubljani v upanju, da bo prihodnji izpleni le nekoliko boljši.

Druga serija ribolovnih poskusov

Z ribolovom sem ponovno nadaljeval čez štirinajst dni. Takrat je bilo dogajanje že nekoliko živahnije. Ujel sem klena, težkega en kilogram, in imel še dva prijema, ki pa ju nisem uspešno

V globinah Ljubljane prebivajo tudi nekajkrat večje mreene, kot je tale, ki se ni mogla upreti mojemu boljju in ni upoštevala, da je bil namenjen krapu ...

Če bi temu lepemu koi krapu dodal količino jeze in »hudobije«, ki jo je pokazal med utrujanjem, bi tehtnica pokazala precej več kot 5,2 kg. Moj prvi krap iz Ljubljane.

izpeljal. Kjer so kleni, tudi krapci niso daleč, sem ugotavljal in bil zadovoljen s svojo trmo, saj je kazalo, da bo ribolov vse uspešnejši.

To se je potrdilo že naslednji dan; sicer ne na trnku, a vseeno. Nekoliko nad krmiščem se je iz vode vrgel kakih 7 kg težak krap. V hipu sem bil poln adrenalina in čakal sem samo še na prijem, saj kjer je eden, jih je navadno še več. Kljub temu sem tisto dopoldne znova ujel samo enega, sicer lepega klena, krapci pa so se očitno nekam potuhnili. A bili so blizu in to je bilo najpomembnejše.

Ko sem naslednji dan v zgodnjem jutru poganjal kolo proti Ljubljani, sem bil prepričan v bližnje srečanje s krapci. In res, malo po sedmi uri je piskal zapiskal, jaz pa sem imel na palici resno ribo, ki je nekajkrat potegnila tako silovito, da se je oglasila zavora na kolescu. Riba se je pognala gorvodno proti vejam nad vodo nagnjene vrbe. Nekaj vej je segalo tudi v vodo in prav zaradi njih sem bežečo ribo še močneje ustavljal, a ni pomagalo. V sekundi ali dveh se je znašla ravno pod njimi in kmalu potem je laks nenadoma popustil. Kakšno razočaranje sem občutil ob pogledu na mrtvo viseč konec laksa,

ne morem opisati. Vse se je umirilo in na dogodek, ki se je dogajal še nedolgo nazaj, je spominjala le precejšnja količina »pokošene« vodne trave, ki sva jo z zapetim krapom porezala, ko sva vlekla vsak na svojo stran. »Kakovosten laks, premera 0,31 mm, pa takole počí,« sem se čudil. Temu najbrž niso krive samo veje, v vodi mora biti še kaj drugega, ostrejšega, ob kar se je podrgnil laks. To pa je lahko kar koli, tudi kakšen star rimski meč ali pa čisto sodoben okvir zavrženega kolesa ali moped. V prastari strugi je lahko marsikaj.

Za naslednji ribolov sem zato raje izbral laks, debeline 0,35 mm. Zdel se mi je izredno močan, kar sicer v stiku z ostrim predmetom v vodi ne pomeni veliko, a vsaj občutek je boljši. Odločil sem se, da v prihodnje ribi niti slučajno ne bom dovolil podobnega manevra in jo bom poskusil ustaviti, še preden bo uspela priti pod veje oz. v nevarno območje.

A znova sem samo nejeverno gledal mlahav kos pretrganega debelega laksa, ki je visel s palice. Zgodba se je pač znova ponovila in jaz sem, čeprav sem to pričakoval, ostal nemočen. Riba je

silovito potegnila v nevarno območje in naj sem se še tako trudil, je nisem uspel ustaviti. Laks je zapeljala naravnost na »nož«. Vsaj tako se mi je zdelo, ko je pritisk popustil, in to na povsem istem mestu kot dan poprej.

Sledil je še en prijem, a riba se mi je tokrat samo snela, tako da sta mi ostala vsaj trnek in predvrta. »Uf, kakšen ribolov! Kdo bi si lahko to mislil? Krape sem uspel privabiti, a zdaj je nastala težava, kako jih spraviti iz vode,« sem tarnal sam pri sebi in razmišljal, kaj mi je storiti.

Najprej sem sklenil, da bom laks zamenjal za še močnejšega. Naročil sem kar dragega, Nash NXT D-CAM, debeline 0,38 mm. To je naslednik slovitega laksa Nash Bullet, ki je bil zelo odporen proti drgnjenju in upal sem, da mu je glede tega vsaj malo podoben. Že po nekaj dneh sem ga dobil in ga takoj navil na moje kolesce Shimano Baitrunner Aero gte 8000 in upal, da je zgodbe s trganjem konec.

Rezultat naslednjega ribolova pa je bil enak ničli: brez najmanjšega znaka ribje prisotnosti. Kljub temu sem znova poskusil naslednji dan. Že zgodaj zjutraj

Moj prvi luskinar, ki sem ga uspel ujeti.

Še drugi luskinar in zadnji od treh krapov, ki sem jih ujel.

sem vrgel vabo na krmišče in se po prstih umaknil za drevo. Po minuti ali dveh je začel visek rahlo poskakovati gor in dol. Pomislil sem na majho ribo, a čisto brezbrizen le nisem bil; čakal sem na resen prijem.

Bil je res že čas. V vodo sem zmetel kar nekaj boljjev, zamenjal nekaj laksov in naredil precej kilometrov. Niti pomišljal nisem, da bi bil lahko ves trud zaman. Kaj takega bi pravzaprav bilo čisto mogoče, glede na neizkoriščene priložnosti, ki so se mi ponudile. A ribe so na koncu koncev le samo ribe in kdor čaka, dočaka.

Ribi, ki je silovito potegnila, res nisem nameraval popuščati. Na občutek ni bila tako močna kot tiste, ki sem jih izgubil pred tem. Krap je bil sicer srčen borec in po boju je na vodni gladini ostala precejšnja količina »pokošene« vodne trave, a rešilnega območja mu vendarle ni uspelo doseči, saj sem ga vedno uspel še pravočasno ustaviti in ga po nekaj minutah zajel v podmetalko. Od vseh krapov v Ljubljani sem uspel ujeti rdeče-črnega koi krapa. Da bi raje pravega, ni nobena skrivnost, a nisem se pritoževal. Nasprotno, bil sem vesel. Spomin na minulo leto in veliko truda zaman, ko sem lovil nekaj deset metrov višje na nasprotnem bregu, je bil namreč še vedno živ.

Letošnji rdeče-črni krap je tehtal »samo« 5,2 kg in še kake 3 kg jeze, ki pa je žal ne morem prišteti k telesni teži. Vriskal nisem, čeprav me je imelo, a miru in spokoja poletnega jutra le nisem želel kaliti. Končno sem ujel tako zelenega krapa, pa čeprav je bil (morda zaradi jeze) nekoliko nenavadnih barv. Po fotografiranju je odplaval nazaj v globine Ljubljani.

Kasneje isti dan sem ujel še dve mreni okoli kilograma, ki pa glede na močan pribor nista dali prevelikega odpora. Če

Moj ribiški prijatelj Goran (član RD Barje) z lepim luskinarjem, ki ga je ujel spomladi leta 2011. Imel je kar nekaj kilogramov več kot moji, o katerih pišem v prispevku; težak je bil dobrih 10 kg. Takih in še nekaj manjših, pa tudi večjih, je Goran ujel že kar precej.

pa bi prijela kakšna mrenska starina, ki v Ljubljani dosega tudi do 8 kg, bi bil moj pribor brez dvoma ponovno na resni preizkušnji.

Prvega krapa luskinarja sem uspel ujeti na naslednjem ribolovu, na katerega sem se odpravil po nekaj dneh odmora. Tehtal je 6 kg in tudi on je zgrešil veje le za las, preden se je znašel v moji podmetalki. Na začetku avgusta pa sem ujel še luskinarja, težkega 7 kg, in manjšo mreno.

Zaključek

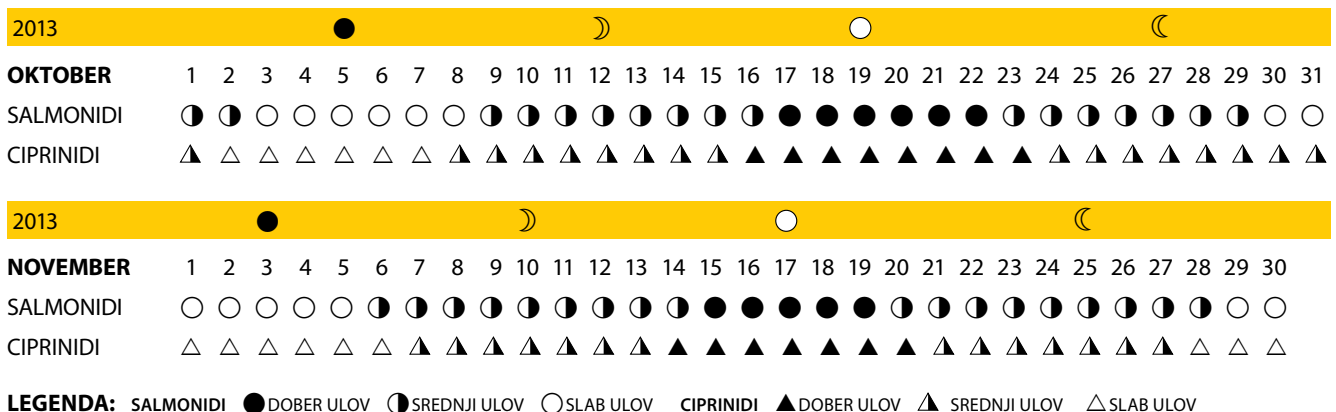
Marsikdo bo rekel, toliko truda in sredstev za te tri krapke. Res niso bili veliki,

še posebno ne po merilih sodobne kraparske srenje, kjer se meje gibljejo že nad 40 kg. Ampak to je že druga zgodba. Ujeti krapa v Ljubljani ali kateri drugi reki je seveda doživetje prav posebne vrste in ga kot takega ni mogoče primerjati z ničemer drugim, saj je vsak ribolovni dan, preživet ob reki, neponovljiv in edinstven. Odvisno je tudi od velikosti cilja, ki si ga postavimo. Jaz sem si letos želel ujeti vsaj enega »pujska« iz Ljubljani, uspel pa sem ujeti kar tri. In do konca leta je še kar nekaj ribolovnih dni ...

*Besedilo in fotografije:
Lenart Levičar Bahtijari*

Izberite si najuspešnejši dan za ribolov

Na osnovi Herschlovega vremenskega ključa vam svetujemo najprimernejše dni za uspešen ribolov:

LEGENDA: SALMONIDI ● DOBER UL OV ○ SREDNJI UL OV ○ SLAB UL OV CIPRINIDI ▲ DOBER UL OV ▲ SREDNJI UL OV △ SLAB UL OV

Barjansko veselje in ponos

Le dober streljaj od baročnih cerkva in secesijskih palač, ki se v bogatem lišpu kažejo pod veličastnim ljubljanskim gradom, stoji na polotoku med Malim grabnom in Ljubljano urejen ribiški dom RD Barje. Njeni člani se z odgovornostjo in ponosom zavedajo, da so edini na svetu, ki gospodarijo z vodami v strogem središču bele Ljubljane, gosposkega mesta s tisočletno tradicijo.

Od tistega mrzlega jutra, ko sva lanskega decembra z Jernejem Šegatinom, gospodarjem RD Barje, lovila sulca na Ljubljani, je minilo že dobrih deset mesecev. Iz čolna sva, oba oblečena po zadnji ribiški modi, v prijetni tišini premetavala umetne vabe in tok Ljubljance naju je mimo hiš v Stari Ljubljani lenobno nosil pod Tromostovje. Prvi jutranji turisti, ki so v zavetju Plečnikovih kolonad oblegali stojnico dišečega pomarančnega čaja s cimetom, so naju zagledali, začeli mahati in fotografirati, da se je bliskalo. Presenetilo me je, saj česa takega še nisem doživel, in pogledal Jerneja, ki pa ni niti trenil. Zadovoljno se je smehljaj, gledal v reko in mirno nadaljeval z ribolovom. »Tole bi lahko z malo domišljije imenovali zvezdniški ribolov,« sem mu rekel skozi smeh. »Ah, pusti to, raje nas pridi obiskat v ribiški dom, imajo naši člani takih in podobnih zgodbic kot toče,« je odvrnil in po kratkem premoru taktno dodal, da »potekajo na Barju stvari nekoliko drugače kot drugod ...« Z zanimanjem sem ga poslušal, in to, da sulci niso prijemali, me sploh ni več motilo.

Jernejevih besed nisem pozabil, zato sem Barjane pred nedavnim zares obiskal. Bil je značilen četrtkov večer v jesenski Ljubljani, ko se nad reko Ljubljano plaho prikrađejo prve meglice in človeka zazebe v prste. Ob prihodu pred ribiški dom sem pričakoval, da me bodo, tujca, pisano gledali. Kakih dvajset ribičev, ki so v več skupinah mirno klepetali, je stalo na terasi pred vhodom v ribiški dom. Na moj pozdrav so le prijazno odzdravili in pot sem nadaljeval v notranjost hiše, kjer je dišalo po jabolčnem zavitku. Na hodniku sem zagledal Jerneja, govoril je z oskrbnikom doma, Ivanom Tkalčičem, Ivekom, kot ga kličejo ribiški prijatelji. Toplo smo se pozdravili in se takoj zatopili v pomenek. Pohvalil sem skrbno urejenost

Mladi rod barjanskih ribičev ob Ljubljani (od leve): Peter Ovsenjak, Miha Jezovšek, Jaka Vodnik, Luka Žlebnik, Žiga Tadič, Jernej Šegatin in Matevž Ušeničnik

ribiškega doma in okolice. Ivek je pokimal in resno odvrnil, da so člani na dom zelo ponosni. Sam je oskrbnik doma že dvanajst let in se še ni naveličal, čeprav je dela in odgovornosti veliko. Poleg tega, da vodi urejanje notranjosti doma in njegove okolice, skrbi še za usklajevanje delovnih akcij, ki jih ni malo. »Člani RD Barje so pridni,« je dodal, »na leto skupaj opravijo več kot 3.000 prostovoljnih delovnih ur.«

»Stopi naprej in poglej,« me je povabil Ivek in vodil v veliko dvorano. Pokazal mi je ribiške trofeje in uokvirjene fotografije z ribiških druženj. »Tale na tej sliki je pa naš predsednik, Teodor Gantar,« je rekel in s prstom pokazal na urejenega gospoda, ki se nam je – ti šment! – ravno v tistem trenutku pridružil tudi »v živo«. Z nasmehom me je pozdravil, seznanil naju je pa Jernej, ki je dodal, da je Tedi,

kot ga vsi kličejo, uspešen predsednik že od leta 1989. Tedi je le skromno zamahnil z rokama in poudaril, da uspehi niso samo njegovi, temveč od vseh ribičev Barjanov. Izpostavil je vsakoletno urejanje vodotokov, vlaganje rib in uspešno sanacijo ribnika na Rakitni, ki so ga uredili skupaj s Turističnim društvom Rakitna. »Sedaj je tam čudovito, kar pojdite pogledat!« je navdušeno vzkliknil. »Tudi ribnik Tivoli smo že urejali, celo dvakrat, in sicer leta 1993 in 2011. Dela je financirala Mestna občina Ljubljana, nad ribami pa smo vsakič skrbno bdeli prav mi, Barjani.« Opazoval sem, kako sta ga oba, Ivek in Jernej, z veseljem in spoštovanjem poslušala. »Najbolj sem ponosen, da nas člani veže tudi resnično prijateljstvo in ne le želja po dobrem ribolovu.« Temu sta Ivek in Jernej pritrdila, Tedi pa je še dvignil kazalec in slovesno dejal: »Fantje, ohranjena narava in poštene ljudje smo bistvo vsega na tem svetu; ko pogledam naša dekleta in fante, vidim barjansko veselje in ponos!«

Med ogledom notranjosti velike dvorane ribiškega doma se nam je pridružila vesela družina mlajših članov in mladincev. Čeprav naj bi se do nedavnega veljalo, da se vpis mladih v RD Barje zmanjšuje, pa se je pred nedavnim stanje malo premaknilo na bolje. Gospodar Jernej upa, da to ni le začasno. Med mladimi je sicer največ ljubiteljev beličarjenja, nekaj jih prisega na muharjenje, tretji pa obožujejo ribolov penilk. Med slednjimi sta bila

Na kratko o RD Barje

RD Barje je bila ustanovljena dan pred valentinovim, 13. februarja 1955, in bo leta 2015 praznovala spoštljivih šestdeset let delovanja. Vanjo je včlanjenih 180 članov in mladincev, ki z ljubeznivo skrbijo za deset čudovitih ribiških revirjev: Ljubljano od Podpeči do zapornic v Ljubljani, rečico Iščico, Iško, Mali graben, Želimeljščico in Škofeljski

graben, Krimsko jezero ter ribnike Strahomer, Tivoli in Rakitna. Pred letom so prenovili spletno stran, ki si jo lahko ogledate na naslovu www.rdbarje.si, od nedavnega pa so dovolilnice za revirje v njihovem upravljanju na voljo tudi na www.ribiskekarte.si, ki je največji spletni ponudnik tovrstnih storitev v Sloveniji.

ob mojem obisku v ribiškem domu tudi Luka Žlebnik, vodja Ščukarske sekcije, in Jaka Vodnik, eden izmed njenih aktivnih članov. Da bi izvedel kaj več o aktivnostih Ščukarske sekcije, sem ju zmotil ravno med načrtovanjem jesenskega ribolova ščuk na Ljubljani. »Obožujemo ribolov ščuk in drugih plenilk, predvsem smučev, ostrizev in sulcev,« sta dejala. »Ribe plenilke so v vodah RD Barje, še posebej v Ljubljani in Iščici, dobro zastopane. Naša sekcija promovira ribolov na način *ujemi in izpusti* ter lov ščuke z umetno muho. Trudimo se tudi za reden pregled revirjev, ki jih ima RD Barje v upravljanju. Ker smo redno ob vodi, opozarjamo na težave, predvsem glede krivolovcev, potencialnih onesnaževalcev ter pomagamo pri vlaganjih in izlovih,« sta še dodala Luka in Jaka. Navdušenje, ki sta ga izžarevala med pripovedovanjem, je tudi meni, zapriseženemu muharju, zbudilo željo po lovu ščuk na divji Ljubljani. Prijazno sta mi svetovala, kako se lotiti sicer zahtevne, a z ribami bogate reke. »Izplača se loviti ob sotočjih Ljubljane z drugimi rekami, potoki in kanali. Skoraj obvezna je uporaba čolna, globoko tonečih vab ter velika vztrajnost.« Ampak mama ščuka kar naenkrat prime in vse je poplačano,« je še z žarom v očeh razlagal Luka.

Naš pogovor je z zanimanjem spremljal miren fant, ki je sedel zraven Luka in Jaka. Nekam znan se mi je zdel, a sprva nisem vedel, od kod. Nato me je prešinilo, da je Miha Jezovšek, mladinski državni prvak v lovu rib s plovcem. Čestital sem mu za uspeh in ga z zanimanjem povprašal, na katerem revirju RD Barje najraje lovi glede na to, da sceno obvlada in je zelo zahteven. Odgovoril je, da mu je zelo pri srcu ribnik Strahomer, kjer se lahko nalovi

Ribiški pogovor (od leve): Marko Tancik, Jernej Šegatin, Ivan Tkalič in Teodor Gantar

Predsednik RD Barje Teodor Gantar (na sredini) s svojimi ribiči, ki so si vzeli čas za popoldansko druženje, in pokaloma, ki so si ju priborili na srečanju članic Conskega odbora v RD Celje. Od leve proti desni: Branko Markovinovič, Branko Čebokli, Radoslav Gligorijevič, Teodor Gantar, Ivan Tkalič, Marko Tancik in Anton Podgoršek. V spodnji vrsti: Aleksandar Stević in Sebastijan Tumpej.

ribjega drobiža, pa tudi lepih ploščičev in krapov. Ob vodi preživi vsaj 150 dni na leto – tekmuje namreč v B-ligi – in zelo dobro loči kakovostne revirje od tistih drugih, manj kakovostnih. Zelo ceni mir in tišino, najraje pa lovi na štek in v tehniški match.

V pogovor se je spontano zapletel tudi Aleksandar Stević, prijazen gospod, ki v RD Barje že deset let uspešno vodi Mladinsko sekcijo. »Rezultati vložene truda se obrestujejo le počasi, računalniki in druga moderna tehnologija še vedno pritegnejo več mladih kot pa narava in vode. To je žalostno, ampak tako je in s tem se moramo spoprijemati vsak dan.« Kljub okoliščinam ostaja optimist. Ponosen je na vse mladince, ki vztrajajo v ribolovu in medsebojnem druženju, ter hvaležen vsem članom ribiške družine in njenemu vodstvu, ki ga podpirajo pri njegovem trudu. Kot član upravnega odbora RD Barje in član Conskega odbora (združenje RD Barje, RD Dolomiti, RD Vevče, RD Vrhnika in RD Celje) dobro pozna tudi težave drugih ribiških družin. »Veseli me, da med seboj dobro sodelujemo. Zgledno je tudi sodelovanje med nami in Ribiško zvezo Slovenije ter z lokalnimi skupnostmi. Takole je povedal: »S

samozadostnostjo ne bomo prišli nikamor, potrebno je absolutno sodelovanje v civiliziranem slogu, da bomo lahko ohranili okolje, ki smo si ga izposodili od rodov deklet in fantov, ki prihajajo za nami. Že sedaj bi morali misliti na tisti čas, ko vseh nas, ki danes sedimo za to mizo, že dolgo ne bo več, in pozabiti na razprtije, ki so največkrat brezpredmetne in politično naravnane.«

Zaželel sem si svežega zraka in odšel na teraso ribiškega doma, kjer je še vztrajalo kakih deset ribičev. Med njimi je bil tudi tovariš Marko Tancik, dolgoletni član in ribiški čuvaj. Ko sem ga povprašal, kaj si misli o spremembah v ribiški družini, ki so se zgodile skozi desetletja njenega obstoja, je le mirno odvrnil, da jih sedaj sploh več ne opazi. »Vse teče, tako kot Ljubljana, tudi čas in sprememba z njim. Če imamo srečo, doživimo veliko lepega, iz slabih stvari pa se, upam, tudi nekaj naučimo. Isto velja za ribiško družino.«

Vsakemu izmed ribičev, s katerimi smo se na hitro spoprijateljili, sem podal roko in se poslovil. Nato sva šla z Jernejem do Ljubljane, kjer je mirno pristanišče za čolne. Kalna reka je tiho tekla po strugi, ko je Jernej modro ugotovil, da je ribiška družina po njegovem mnenju še edini kraj, kjer se družijo ljudje vseh socialnih slojev, veroizpovedi, kuharskih prepričanj in kar je še potencialnih vzrokov za prepire ... »Nikoli ne bomo obžalovali truda, ki ga vlagamo v delo za skupno dobro, in časa, ki ga porabimo za to.« »Bravo,« sem mu odvrnil, kajti drugih besed preprosto nisem našel. Njegovo misel bi veljalo podčrtati in pilepiti na vse tiste kraje, kjer zmanjkuje modrosti, in tja, od koder odteka pamet skozi stranska vrata.

Besedilo: Jure Ušeničnik
Fotografije: Sebastijan Tumpej

Zgodba o podkovanem krapu

Ob Ljubljani naj bi nekdaj bila kovaška šola, kjer so se mladi kovačji učili izdelovati podkve. Ko enkrat vajencu ena ni uspela, jo je vrgel v Ljubljano. Usoda je hotela, da se je zagostila okoli glave mladega krapa. Krap je živel naprej, dokler ga ni ujel neki ribič, ki je bil

nemalo presenečen, ko je ugotovil, da je ujel krapa, ki je bil podkovan.

Po tej zgodbi so barjanski ribičji poimenovali tradicionalno ribiško tekmovanje Podkovani krap na Podpeškem jezeru, pa tudi krap v njihovem logotipu ima na hrbtu podkev.

Majhne jesenske prodnice

Jeseni je po navadi vreme stabilnejše kot poleti. Lepota narave in še vedno precej izenačene dnevne temperature so v tem obdobju idealne razmere za muharjenje ob priljubljeni reki.

Eno od najštevilčnejših muh, ki se pojavljajo v tem obdobju, so majhne prodnice iz rodu *Leuctra*, ki rojijo okoli poldneva in pozneje. Zbirajo se okoli obvodnega grmovja in drevja. Največ časa preživijo v mirovanju, dobro prikriti. Čeprav imajo dva para kril, so slabe letalke. Če jih vznemirimo, se raje skrivajo v rastlinju, kot da bi odletele daleč stran. Enako kot za druge žuželke je tudi zanje glavni razlog, da se predčasno znajdejo na vodni gladini, veter.

Po odlaganju jajčec večina samičk ne doseže vodnega brega, ampak pade v vodo. Tok jih nosi v značilni pozi z razširjenimi krili. Muha v tej fazi se imenuje upehanka, kar z angleškim izrazom imenujemo 'spent' in pomeni izrabljen, iztrošen.

Eno izmed prodnic rodu *Leuctra* imenujemo vrbnica (angl.: Willow Fly; willow = vrba). Odrasla žuželka (*imago*) se sicer najraje zadržuje na listih in vejicah vrbe; najbrž od tod tudi njeno ime. Od vseh prodnic je ta vrsta najbolj razširjena; živi namreč ob majhnih gorskih potokih in v apnenčastih vodah,

Odrasla résnica (*Needle Fly*) je zelo tanka. Ima dva para kril, ki ju v mirovanju drži tesno ob telescu. Je temno sivkasto rjave barve. Večino časa preživi v mirovanju, skrita v grmovju. Po parjenju samičke odlagajo grudice jajčec na vodno gladino tako, da se jo med letom dotikajo. Stik z vodo grudice razpusti in sprosti jajčeca.

Samička résnice, posneta s spodnje strani. Po odlaganju jajčec večina samičk konča svoje poslanstvo na vodni gladini z razširjenimi krili. Takrat nemočno lebdijo na vodi in ribe jih rade pobirajo.

Vsebinska postrvježa želodca kaže, da so jeseni résnice obvezni del ribje prehrane. Zrele, odrasle ličinke izstopajo iz vode in se plazijo do skrivališča, ki je najpogosteje obrežno rastlinstvo. Tam se preobrazijo – »preoblečejo« (angl.: emerging) v odraslo žuželko (*imago*). Med premikanjem proti bregu postanejo odrasle ličinke lahek ribji plen.

Muharsko jesensko tihožitje ...

pa tudi ob rekah z zamuljenim dnom na manjših nadmorskih višinah.

Leuctra ima do 10 mm dolgo telesce. Kot že omenjeno, ima dva para tankih temnih kril, ki – ko so v mirovanju – dajejo vtis, da je muha zelo tanka. Zato je dobila še eno ime: résnica (angl.: Needle Fly, iglasta muha). Te muhe nimajo repka, pač pa dolgi tipalki.

Ličinke *Leuctre* so zelo majhne: dolge so od 7 do 8 mm, telesce pa imajo izredno tanko celo v prsnem delu, kjer so štirje zametki kril (angl.: wing cases). Dva para zametkov kril sta podolgovata in vzporedna s telescem ličinke. V tej razvojni fazi imajo résnice dve repni resici tako kot veliko večje kamenjarke. Pri odraslih ličinkah so zametki kril temnejši od barve telesca, ki se giblje od rumenkaste barve z rožnatim podtonom (angl.: yellowish – tan) do sivkasto rjave (angl.: grayish – brown). Na glavi imajo par izrazitih tipalk.

Résnica začne rojiti v avgustu, lahko pa jih vidimo do konca novembra. Najbolj množično se pojavljajo v septembru in oktobru. V Evropi so najštevilčnejše naslednje vrste: *Leuctra Geniculata* (ribiško: résnica; vrbnica – Willow Fly), *Leuctra Fusca* (ribiško: Needle Fly), *Leuctra Inernis* in *Leuctra Nigra*. Razlika

Faza 1

Faza 2

Faza 3

Faza 4

Faza 5

Faza 6

Faza 7

Faza 8

Faza 9

Uporabljeni materiali:

- trnek: #16–18 za suho muho (TMC 100),
- vezna nit: 12/0 rjava ali temno olivna,
- telo: dva sloja vezalne niti, pokrito z osmukano (oguljeno) fibro pavovega peresa,
- krila: rjava umetna rafija (*angl.: swiss straw*),
- noge: CDC-pero.

Izdelava:

Faza 1: Na koncu hrbtišča trnka privežemo oguljeno fibro pavovega peresa in navijemo dve plasti vezalne niti za osnovo telesca.

Faza 2: Fibro pavovega peresa navijemo tako, da pokrije dve tretjini telesca in polakiramo s hitro sušečim se lakom.

Faza 3: Pripravimo trak rjave rafije, širine približno 3 mm. Če imamo svetlo rafijo, jo lahko pobarvamo z vodoodpornim pisalom (*markerjem*), nato pa jo premažemo s tankim slojem lepila, da jo nekoliko utrdimo.

Faza 4: Najprej navežemo prednji par kril, nato pa še zadnji.

Faza 5: Dvignemo krila, para združimo in ju sočasno oblikujemo tako, da bosta simetrična. Pri oblikovanju se skušajmo čim bolj približati naravni obliki žuželkinih kril.

Faza 6: Mike na CDC-peresu obstrižemo na dolžino 5 do 6 mm.

Faza 7: CDC-pero privežemo na zadnji del oprsja.

Faza 8: Na oprsje navijemo pero in ga z nekaj ovoji utrdimo pri glavi.

Faza 9: Posnetek résnice mora imeti tanko členkasto telo in zelo malo mik za noge. Majhna količina vezalnega materiala in tanka silhueta sta odločilna dejavnika, ki pritegneta lipanovo pozornost.

med posameznimi vrstami je majhna, saj je njihov videz skoraj enak in je za ribiče nepomembna.

Samičke odlagajo jajčeca tako, da se med poletavanjem nad vodo dotikajo gladine in »izpirajo« kepece (grudice) jajčec. Grudice se v stiku z vodo razpušijo in jajčeca posamič tonejo na dno vode, kjer se začnejo nov življenjski krog. Po odložitvi samičke najpogosteje padejo na gladino z značilno razširjenimi krili. Njihova tanka telesca z razširjenimi

štirimi krili plavajo na vodi, kar privlači pozornost lipana in tudi postrvi.

Podobno različico posnetka Leuctre, ki jo opisujeva v nadaljevanju, je leta 1995 objavil Oliver Edwards v knjigi Masterclass.

Vezalci z manj potrpljenja lahko namesto opisa, ki sledi, izdelajo Fratnikovo muho, ki naj bo v barvah naravne žuželke. Za izdelavo je manj zahtevna, učinkovita pa skoraj povsem enako kot opisana. Pomembno je, da med

ribolovom s tako muho uporabimo tanjšo predvrstico (debeline od 0,08 do 0,12 mm) in da muho pustimo na vodi v pasivnem položaju (*angl.: dead drift*). Oktober je mesec, ko posnetek te muhe lahko omogoči uspeh na skoraj vsaki vodi.

Besedilo, fotografije in posnetki muh:
Nadica in Igor Stančev
danicamk@t-home.mk
Prevedel: Marko Koračin

Nekaj o fluorobojlih

Fluorescentne vabe v svetu ribolova niso nič novega. Izbirate lahko med fluorescentnimi voblerji in tvisterji, koruzo, bojlji in celo črvi. Zaradi živopisane pojave se jih drži sloves, da privabljajo ribe. Tudi ribiči so prepričani, da lahko pod določenimi pogoji ujamejo manjše in srednje velike ribe. Verjamejo celo, da so fluorescentne vabe včasih učinkovitejše kot druge. Vendar: ali lahko prevarajo največje krape? Moje izkušnje pa tudi izkušnje drugih ribičev iz prejšnjih let kažejo, da lahko! To je mogoče razložiti z navadami rib. Pa spoznajmo podrobnosti.

Razvoj

Pred leti je za vabe veljalo splošno mnenje, da morajo biti čim bolj naravne, kar zadeva barvo in okus. Videti je bilo mogoče »ekstravagantne« rdeče ali rumene bojlje, vendar pa so ribiči najraje izbirali naravno rjave ali bež barve in jih ribam ponujali na dobro zamaskiranih sistemih. Znano je, da je krap radovedna žival. Toda, ali je dovolj radoveden, da bo poskusil nekaj, kar že na daleč vpije *ne pojej me, sem preveč nenavaden!*? Doslej je to preizkusilo le malo ribičev. Tisti pa, ki so preizkusili vabe drznih barv, izkušnje skrivnostno držijo zase. Če področje krapolova ne bi bilo tako zelo tekmovalno, se ljudje sploh ne bi zavedli, da lahko služijo denar s fluorescentnimi vabami, mi drugi pa še dolgo ne bi vedeli, da take vabe sploh obstajajo. Sedaj pa podjetja tekmujejo, katero je sposobno izdelati bojlje, ki najdlje plavajo ali pa so najbolj briljantni ali fluorescentni.

Ali je barva res pomembna?

Mnogi ribiči se sprašujejo, kakšen vid ima krap. Ali vidi barve take, kot jih vidimo mi? Ali sploh loči barve? Krap barv zagotovo ne vidi tako, kot jih vidimo mi. Kljub temu pa zaradi procesov v mrežnici loči kar precej širok spekter barv. Obstajajo tudi ribe, ki na mrežnici nimajo čepkov in zato barv sploh ne ločijo (npr. som). Dejstvo, da krap podvodni svet vidi v barvah, pomeni, da je do določene mere pomembna tudi barva vabe, seveda v pozitivnem pa tudi negativnem pomenu. Vpliv barve je odvisen od različnih dejavnikov (čistost vode, globina, barva dna ...) in krapovih izkušenj. Ali je že kdaj zagrizel v fluorescentni bojlji? Če je, bo naslednjič zagotovo previdnejši ...

Glede globine vode je treba vedeti, da svetloba ob prehodu skozi vodo izgubi energijo. To pomeni, da voda z naraščanjem globine ne prepušča barv določenih valovnih dolžin. Tako se na primer bela barva izgubi že zelo kmalu, rdeča pa se že nekaj metrov pod

Moj osebno največji krap, težak 26,7 kg, ujet na fluorescenten plavajoči bojlji.

vodno gladino vidi kot črna. Druge barve so tudi na globini deset metrov videti enako kot na površju, le intenzivnost je drugačna (npr. fluorescentno rumena). To je mogoče razlaga, zakaj se fluorescentne barve dobro izkažejo v določenih primerih. Seveda pa na določeni globini zbledijo tudi te. Najdalje sta v globini vidni modra in vijolična barva.

Okus

Nekateri ribiči menijo, da se krap v glavnem prehranjuje po vidu. So pa tudi drugi, ki pravijo, da sta pomembnejša vonj in okus. Sam menim, da je barva pomembna, da privabi krapa. Toda vonj je odločilen, da se krap odloči zagristi. Okus in kakovostna montaža zagotavljata, da bo trnek končal zataknen na pravem mestu v njegovem gobčku. Zato so zdajšnji fluorescentni bojlji izdelani enako kakovostno kot drugi. Tisti od dobrih proizvajalcev vsebujejo visoko koncentracijo vabljevih arom in okusov, ki so

dobro usklajene. Razlika v primerjavi z drugimi bojlji in uporabljenimi sestavinami, ki zagotavljajo plovnost bojljev (99,9 % jih je izdelanih kot plavajoči), je seveda v barvi. Plovnost zagotavlja povečana vsebnost kazeinata, ki je dodana osnovni mešanici. Nekateri proizvajalci zato še vedno uporabljajo drobljeno plutovino.

Če povzamemo: krapu ni potrebno, da fizično vidi svojo hrano, vendar pa mu barva pogosto pomaga, da zagriže.

Lažne fluorescentne vabe

Če upoštevamo barvo, bodo podobno uspešne tudi lažne plastične vabe. Kakovostne lažne vabe z lahkoto vsrkajo omake ali arome, ki jih nato sproščajo neskončno dolgo (npr. wazzup, ki je izdelan iz visoko zgoščene pene), a bo vedno nekaj manjkalo. Največja težava je, da v vodi ne delujejo. Ničesar ne sproščajo, pa tudi razpadejo ne ... Zato se odločam, da jih ribam ne ponujam samih, temveč v kombinaciji s pravimi

bojliji. Izjema je ribolov z montažo z lebdečim bojlijem na dolgi navezi (zig rig), kjer sta barva in izbrana globina verjetno najpomembnejša dejavnika. Sam jih poskušam tudi prepojit, da bi okrepil njihov vonj. Največja prednost lažnih fluorescentnih vab je, da aromo lahko izberete na ribolovnem mestu, se ne pokvarijo, čez nekaj časa v vodi ne potonejo, so neuničljivi in jih lahko uporabite večkrat.

Ponujanje vabe

Pa nazaj k pravih fluorescentnim bojlijem. Ponudite jih lahko kot samostojno

Moj najbolj priljubljen »kričec« način ponujanja vabe je snežak.

navez pod majhnim lahkim trnkom, kjer globino ponujanja vabe uravnava s plastificiranim ali normalnim svinčcem na členu s trnkom. Lahko jih ponudite tudi z montažo z lebdečo navezo (zig rig), kjer vaba lebdi metre nad dnom. Najbolj priljubljen »nenavaden« način ponujanja vabe je snežak. Na tak način ponujam velike, trde bojlije, na vrh katerih montiram majhne fluorescentne bojlije velikosti od 10 do 16 mm. Majhne ribe te kombinacije ne morejo uničiti, kombinacija in vidni učinek fluorescentnega snežaka pa lahko privabita velike krape, ki bodo lažje zagrizli v tako vabo, na kateri je montiran fluorescenten lebdeč bojli. Na tak način bo vaša vaba zares izstopala iz jezerskega dna.

Glede arom imam dobre izkušnje z banano, ananasom, slivo, morsko hrano ali morskim listom. Vendar pa bodo druge arome prav tako opravile svoje delo. Smiselno je ponuditi t. i. kombinacijo »fluit« s pravimi plavajočimi bojlijami podobnega okusa. Če je osnova vaših bojlijev meso, potem ne bo nič narobe, če je plavajoči (pop up) bojli podobnega okusa, ni pa to pravilo. Mogoče boste svojega največjega krapa ujeli na »noro« kombinacijo bojlijev z okusom lignja in ananasa.

Stvarnost

Fluorescentni bojliji so vaba kot vsaka druga, seveda pa so situacije, ko premagajo vse druge vabe. Včasih imajo krapji raje fluorescentne bojlije, čeprav

imajo druge vabe enako strukturo in okus. Razlika je le v barvi. Velika prednost takih vab je, da so vidne na večjo razdaljo, pritegnejo krapovo pozornost, še posebno pa so drugačne od drugih ponujenih vab in se bo radoveden krap odločil zagristi prav v to (ali pa bo ta zadnja, če se taktika ne bo izkazala).

A zgodbe ribičev, da krapji v lokalnem jezeru prijemajo le na fluorescentne bojlije, niso resnične. Zavedati se morate, da so območja, kjer so fluorescentne vabe boljše pa tudi slabše. Na mestih, kjer se pogosto lovi s takimi

Dober indikator prijema je pomemben celo pri fluorescentnih bojlijah. Pomagajo vam lahko indikatorski obeski na verižici.

In kaj boste izbrali vi?

vabami (npr. v nekaterih zasebnih jezerih, a ne vseh), je učinkovitost fluorescentnih bojlijev slabša. V takih primerih je priporočljivo spremeniti obliko vaših fluorescentnih bojlijev. Za spremembo naredite iz okroglih bojlijev kocke ... Ne glede na ribolovno mesto boste najboljše uspehe dosegli na mestih, kjer ni še nihče lovil ali pa v neobičajnih razmerah. So tudi ribolovna mesta, kjer sploh ni priporočljivo uporabiti fluorescentnih bojlijev ali jih kombinirati z aromami.

Resnična zgodba

Lovili smo v globokem jezeru z zelo čisto vodo. Izbrali smo mesto, ki ni bilo, kar zadeva strukturo dna ali hrane, nič posebnega. Prednost tega mesta pa je bila, da je bilo že obilno predkrmljeno. Ribiči, ki so tam lovili pred nami, so ujeli mnogo krapov, vendar se je število ujetih rib pred njihovim odhodom zmanjševalo. Tudi aktivnost krapov, ki bi jo bilo mogoče

videti na površini, ni bila najboljša. A imeli smo občutek, da je bilo kar nekaj krapov v bližini naših trnkov. V takih situacijah sta zelo pomembna taktika krmljenja in način ponujanja vabe. Če nimate prijema, je po navadi smiselno predkrmiti le z majhno količino vabe. Toda to pogosto ne velja v čisti vodi, kjer sem že mnogokrat izkusil, da krap lahko poje vse bojlije – razen tistih na trnku. Vaša prva, a zelo zamudna možnost je, da počakate na spremembo vremena. Veter in valovi lahko dvignejo usedlino s tal in blato lahko spodbudi ribe, da se ponovno

Prvi občutek je, da fluorescentni bojliji niso primerni za kristalno čisto vodo. Pogosto je res prav nasprotno.

začnejo hraniti. To še posebno zmede krapa in poveča možnost, da naredi napako. Druga možnost je, da v vodo vržete še več bojlijev. To je zelo tvegano, še posebno, če je na dnu ostala hrana od predkrmljenja. A to lahko tudi prepriča krape, da tekmujejo za hrano in premešajo vodo.

Odločili smo se za drugo možnost in smo s fračo 60 do 80 metrov od obale vrgli še nekaj kilogramov kakovostnih bojlijev. Prav tako smo se odločili, da bomo na vrhu 16 do 20 mm bojlijev uporabili majhne rumene ali roza plavajoče bojlije. Ko smo dva dni pozneje zapuščali jezero, sem imel v fotoaparatu fotografije novih največjih ujetih krapov. Če ne bi bili prisiljeni tako kmalu zapustiti jezera, ker so poplave ogrožale hišo najboljšega prijatelja, sem prepričan, da bi tudi on ujel podobno »zverino«. Moj orjaški krap zrcalar je tehtal 26,7 kg in je bil dolg 106 cm. To je bil eden največjih krapov v tem jezeru. In katera vaba mu je zadišala? Premamil ga je snežak, ki je bil sestavljen iz naravno začinjenih rdečih bojlijev, na vrhu katerih je bil rumen fluorescenten plavajoč bojli. To ni bil moj edini velik krap, ki sem ga ujel na tako kombinacijo in želim vam, da bi tudi vi ujeli podobno veliko ribo. Mogoče boste temu cilju malo bližje, če mi boste verjeli, da imajo fluorescentni bojliji posebno privlačnost.

*Radek Filip,
Brno, Češka republika,
prevedel: Miroslav Rošker*

Montaža teksan

V *Ribiču*, 10/2012, ste lahko prebrali članek z naslovom *Vabe za vijačenje v zaraslih vodah*. Med umetnimi vabami je bila v besedi in sliki pod navedbo montaža teksan predstavljena tudi skupina vab iz mehke plastike z zapičenim trnkom. Pri teh vabah je trnek skrit v mehki notranjosti, ki preprečuje, da bi se zapičil v morebitno oviro. Z energičnim prijemom plenilka vabo stisne in trnek se zapiči v ribji gobec.

Tokrat spoznajmo montažo teksan malo podrobneje. V francoski reviji *La Pêche et les poissons* jo je opisal Manuel Alvarez.

Inovacija izvira iz ameriške zvezne države Teksas, po kateri je dobila tudi ime. Na sliki 1 je šed z montažo teksan.

Glavna značilnost montaže teksan so trnki z različno oblikovanim vratom, ki jih vidimo na sliki 2.

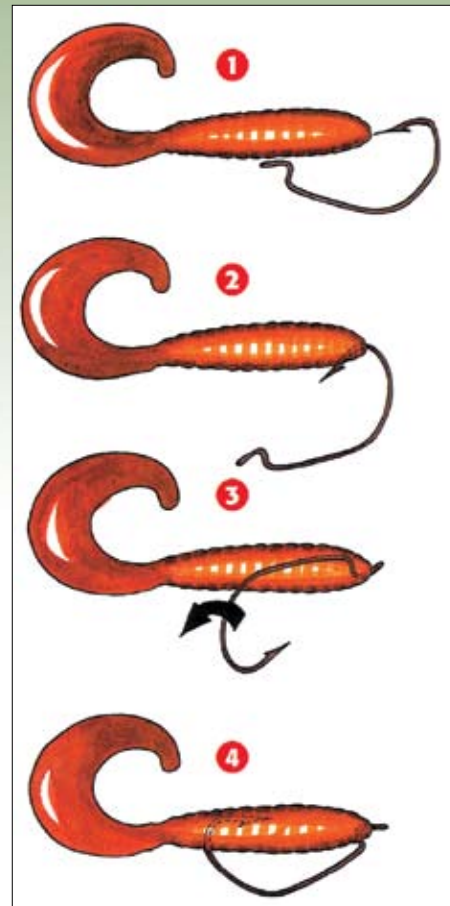
Slika 1: Šed z montažo teksan

Slika 2: Trnki teksan

Slika 4: Oteženi in neobteženi šed

Slika 3: Montaža teksan pri tvisterju

Sedaj spoznajmo montažo teksan.

Velikost trnka izberemo glede na velikost vabe, ki jo bomo opremili s tem trnkom. Tokrat smo vzeli tvister, trnek zapičili v vrh njegove glave, ga potegnili skozi vabo, zavrteli in končno zapičili v trup tvisterja. Postopek izdelave je na sliki 3.

Vabe z montažo teksan lahko uporabljamo obtežene ali brez obtežitve. Na sliki 4 je zgornji šed obtežen, spodnji pa ne.

V Ameriki v najbolj zaraščenih vodah zelo radi uporabljajo montažo teksan,

Slika 5: Montaža Florida

imenovano Florida, ki jo vidimo na sliki 5. Vaba, ki je podobna sarmi, se res težko zatakne za vodno oviro.

V eni naslednjih številkih *Ribiča* bomo predstavili deset najuspešnejših navez mehkih vab, med katerimi sta tudi dve z montažo teksan.

Pripravi:
mag. Andrej Janc

Muharski spomini

Bliža se večer; čutim ga, saj se nad narodnim muzejem kaže modro nebo z rožnatimi odtenki; 'vanilla sky', kakor bi rekel moj brat Matevž. S prekrizanimi nogami sedim v lokalu pred hotelom Jalta v središču Prage, na Vaclavovem trgu. Končujem gosto črno kavo in močno beherovko, ki me grize v ustnice. Z aleje prijetno brenči; še en dan se giblje k zatonu. Poravnam si obleko, pripravljam se na srečanje s starimi prijatelji iz Sarajeva. Brskam za kovanci in v notranjem žepu suknjiča najdem račun dunajske ribiške trgovine, kjer smo nakupovali pred letom. V trenutku me spomni na prijetne ribiške dogodivščine z domače Poljanske Sore . . .

Dobili smo se v delavskem predelu Žižkov, četrti Prage, nad katero se pne ogromen in grd antenski stolp. Pivnica, v katero redno zahajam, je bila polna in zakajena. Z bratom sva se prerinila do velike mize, od katere se vidi do vhoda, in pri Honzi, debelem Čehu iz Mělnika, naročila vsak svojega pilsnerja. Pri njih so v dobrih pivnicah natakarki isti več let ali celo desetletij; tudi Honza je v »naši« pivnici že od leta 1999, kar pomeni, da se poznamo po imenih, naročamo pa z gibom kazalca. Ker je bilo za počasno popoldansko pitje še prezgodaj – nekaj čez enajsto dopoldne – sem božansko pivo zvrnil na dušek. Izpod velikega križa, ki je pribit visel na steni za menoj, sem pomignil Honzi in takoj dobil novega. Z Matevžem sva nazdravila in opazovala, kako se domačini lotevajo kosila. Vedno mi je bilo zanimivo, da se v isti pivnici dobijo vsi hkrati – delavci, birokrati, študentje ter poslovneži –, in to točno med enajsto dopoldne in drugo uro popoldne. Užitek jih je bilo opazovati, kako so s polnimi usti čebljali v popolni češčini z naglasi z vseh koncev in krajev države.

Pierre je po svoji stari navadi zamujal. Per, kot smo ga sicer klicali prijatelji, je izhajal iz precej znane družine iz mesteca Vichy v osrednji Franciji. Spoznala sva se na študiju financ v Ljubljani. Kako se je Per znašel v Sloveniji, ve samo bog. Ujela sva se pri ribiških pogovorih; oba sva namreč uživala v muharjenju. Tako sva se poleg zapovedane ekonometrije najraje menila o ribolovu in vezanju muh. Pri slednjem sva se glede določenih tehnik prerekala tudi po več ur hkrati. Sam sem bil razcepljen med sawyerijansko robustnostjo in alpsko preprostostjo, Per pa je bil zagovornik Ritzove šole. Vse je podrejal vizualnemu, za ulov pa se ni kaj dosti brigal. Mnoge prepire je presekal Matevž, ko nas je zvelkel za vodo. Skupaj smo lovili na rekah, ki jih števili slovenski muharji kar malo zanemarjajo. Izbira je bila logična posledica moje trme, da na rekah, kjer prevladujejo novopečene japijevske riti nekdanjega avstrijskega cesarstva, ne mislim loviti. Per pri tem ni imel možnosti ugovora. Tako smo lovili predvsem v odmaknjenih viteških revirjih, *rivière pour les chevaliers*, kot smo jih nekoč skupaj poimenovali, na Tržiški

Bistrici, Gradaščici in Kamniški Bistrici, najraje pa na Poljanski Sori.

Tiste dni, ko smo se po dobrem letu in pol prvič namenili znova videti, je Per postal ataše za gospodarske zadeve v Italiji, kar mi je sporočil po elektronski pošti. Na pol poslovno in na pol zasebno se je potikal po Pragi. Snidenja sem se veselil tudi iz drugega razloga; slutil sem namreč, da bomo spet lovili. Ko je stopil skozi vrata pivnice, naju je takoj zagledal in zakorakal do mize. Na vsa usta se je zarežal in vstala sva, da ga pozdraviva. Odložil je stvari, s Honzo smo si mahali in začelo je teči: besede, pivo in smeh. Pohvalil se je, da je po njegovem mnenju edini Francoz, ki takole prazni kozarce češkega piva, nato pa hitro dodal, da ima nekaj prostih dni in da bi se spodobilo *viteško* muharjenje. O delu in službi nismo rekli nobene. Nela mu je velikodušno odstopila sobico v mansardi na Dejvicah, zato smo se dogovorili, da ga prihodnji dan pobereva kar tam na rondoju, od koder bi takoj krenili proti Sloveniji, na našo Poljanko. Dogodivščina se je torej začela. Še preden smo zares zapustili Prago, smo se napili in večer zaključili v rdečem lokalu med Žitno in Resslovo, kamor nas vroči oči zanesejo vedno, ko bi od sreče radi ustavili čas.

Cesta proti Avstriji se je vlekla kot pasja čreva. Ni me presenetilo, da je Francoz svojo potovalno ribiško opremo pozabil pod posteljo pri Neli, zato smo se morali ustaviti na dunajskem Ottakringu pri Klejchu, da je lahko nabavil vsaj glavne stvari. Vsi kisli smo nato malicali avstrijske »kranjske« klobase s sirom, kar mi je dvignilo želodec. Bolje je bilo šele v zeleni Savinjski dolini, kjer so se z vseh strani bleščali zeleni majski gozdovi in bogata polja. Odprl sem okno in zadihal ter pomislil, da do našega cilja ni več daleč. Per je zadaj prav po prašičje smrčal, z Matevžem pa sva na glas razmišljala, kako naprej. Ura se je bližala peti popoldne, zato je poklical Anzeka v Škofjo Loko, da nam je pripravil postelje. Taki nismo za nikamor, pa še naspiti se moramo, sva se strinjala. Per se je kasneje zbudil in vse do Godešiča smo v avtu prepevali, ko se je ulilo in smo hiteli v hišo, da nas ne bi zmočilo. Malo pred osmo se je zjasnilo in bil je prav lep večer, zato smo na mokri terasi zvezali nekaj deset muh,

s katerimi bi prihodnji dan lovili. Do reke se nam ni dalo, zato smo delali kar na pamet, zvezali pa smo več ličink kot suhih muh. Lipane smo že smeli loviti, zanje smo pripravili Fratnikove in Voljčeve puhovke, za postrvi pa Schiffersteinove muhe, rdečerepne Soteska fancy, nekaj zahajalk in šaše. Za velike ribe smo zvezali preprostejšo izvedbo lososove muhe Durham ranger, ki se je na Poljanki že izkazala, ter graševce z velikimi zlatimi očmi, ki so me s svojo groteskno pojavo vedno spravili v smeh.

Ponoči nisem mogel dosti spati. Šel sem na teraso, se usedel za mizo in rezal suho salamo, ki jo je Anzek dal na stran za vsak primer, če bi kdo izmed njegovih smešnih ribičev postal lačen. Ko sem si bogato začinjene mesne rezine tlačil v usta, je nad mano lebdelo zvezdno nebo. Še zadnjič sem preveril muhe in opremo ter obležal na zasilni postelji ob vratih, skozi katera je zaudarjalo po plesni.

Naslednji dan je bil kot iz pravljice. Od travnikov je dišalo in skozi prosojne jutranje oblake so na zemljo padale zlate nitke toplega sonca. Radost mi je napolnila žile, kajti bili smo doma. Do Trebije smo žvižgali narodnozabavne melodije in za avtom se je pokadilo, ko ga je Matevž zapeljal na peščeni pomol blizu kamnite škarpe, ki je varovala cesto pred visoko vodo. V tišini smo izstopili in se zagledali v samoto šumeče vode, ki je premagovala sive in rdeče balvane. Z Matevžem sva se obula v škornje, Per pa je lovil celo brez njih, na nogah je imel le rumeno-bele natikače znane športne blagovne znamke. Skupaj smo se spustili do zelenega vodovja in opazovali okolico. V želji po uspešnem ribolovu smo prekrizali palice; Matevž si je vzel vodo nad pomolom, Per je odšel navzdol do brzic, jaz pa sem se počasi in hinavsko bližal obetavnemu predelu mirne vode okoli skal, ki so na tistem delu od boga nametane povsod po strugi, da živalim nudijo pogrnjeno mizo in prostor za počitek.

Začel sem z graševcem, ker je tam voda globoka in ker sem vedel, da se v zajedah debelih plošč apnenca skrivajo lepe potočnice. Po nekaj potegih mi je prišla manjša šarenka, Matevžu, ki je lovil višje od mene, se je godilo enako. Per je spodaj plezal čez kamne in se poskušal splaziti pod veje, ker je očitno opazil nekaj. ▶

Nadaljeval sem z meti in ujel še nekaj podobnih postrvi. Premaknil sem se višje po toku reke, kjer se je Matevž boril z ribo. Pomagal sem mu zajeti čudovito pikasto potočnico, dolgo nekaj več kot štirideset centimetrov. Prijela je na rdečerepo ličinko z zlato glavo, ki se je že izkazala na Tržiški Bistrici. Hitro je zaplavala nazaj, midva pa sva se odločila, da si privoščiva odmor, saj sva se v slabe pol ure lepo nalovila.

Po nekaj minutah sem zakoral nazaj v plitvino in prečil tok. Držal sem se v senci, da me ribe ne bi opazile. Na levi strani reke je na toplem balvanu ležal Matevž in se mi režal. Z rokami je kazal v curek in sikal, da je v njem potočnica, »še večja kot njegova«, in da bi jo bilo vredno ujeti ter občudovati nekoliko od bližje. Odprl si je pločevinko piva in me gledal, jaz pa sem bulžil v vodo in iskal potočnico. Končno sem jo opazil; le kakih šest metrov od mene je bila in lebdela je tik nad dnem. Precej velika se je zdela, okoli 50 cm sem ji prisodil. Toda ko sem počakal, da se je voda nekoliko umirila, sem za škržnimi poklopci opazil črne pike. Hipoma sem počepnil in Matevž je to opazil. Debelo me je pogledal in odložil pločevinko, jaz pa sem mu črkoval, da je velik lipan. 'Madona,' sem si mislil, 'kako si ga lahko zamenjal s potočnico?'

in iz jopiča vlekel škatlo z muhami, da bi jo odložil poleg sebe. 'To je to, ena na ena, pa da vidimo, kdo bo pametnejši,' sem si govoril in roke so se mi tresle, ko sem mu predložil ličinko s srebrno glavo na štirinajstici. Muhe se mi ni dalo menjati in v tem sem posnemal Pera, ki se je z ribami vedno bolj igral, kot jih zares lovil. Met mi je še kar uspel, muha je lepo padla in naravno plavala proti lipanovemu gobčku. Zdelo se mi je, da je le brezbrizno obrnil glavo in muha je odplavala mimo. Ko je bilo varno, sem predložil še enkrat in še enkrat, a nič. V četrto si z njo nisem več upal predenj, zato sem navezal realistični posnetek prodnice. Menjal sem muhe, nič ni delovalo in v nekem trenutku sem pomislil, da me bo lipan pripravil do tega, da bom navezal potezanko. A iz drobno muharskega čtiva, ki sem ga od osnovne šole naprej vsrkaval v možgane, sem se spomnil na preprosto puhovko in jo okorno navezal. Vseeno mi je bilo, ko sem jo vrgel predenj. Plavala je po površini nakodrane vode in nič se ni zgodilo. Naveličan sem jo za lipanovim hrbtno potegnul, da je zarazila v vodni film, in jo dvignil v zrak, da bi jo predložil zadnjič. Takoj ko je padla na svoje mesto, je začela poplesavati tik pod vodno gladino. Nisem je videl, ker

je bila zelo drobna puhovka, vezana na osemnajstici ali dvajsetici. Sledila pa sta presenečenje in priložnost, ki je nisem nameraval izpustiti. Lipan se je okorno dvignil iznad dna in nekaj pobral. Po kvartopirsko sem stavil na vse ali nič in kar na slepo zategnil. Lipan je stresel z glavo in začel riniti v peščeno dno. Imel sem ga ...

Opazoval sem palico, ki se je krivila. Matevž je na drugi strani zarotniško mahal s pestjo in pripravljaval podmetalko, Pera pa nisem videl, bil je nižje za ovinkom. Riba je še kar rinila na dno, jaz pa sem se kobacal med velikimi kamni in iskal primerno mesto za pristanek. Voda ni bila pretirano visoka, zato tudi curek ni pomenil večje nevarnosti za pobeg. Matevž je nižje od mene bredel čez, ko sem lipana pripeljal do sebe. Bil je čudovit, z rdečkasto vijoličnimi odtenki po telesu in rumeno zlatim trebuščkom. Hrbtno plavut je skrival tudi, ko ga je Matevž zajel. Bil sem zadovoljen; na mestu, kjer je plaval pred nekaj minutami, pa je zijala velika luknja ... Iz gobčka sem mu potegnul drobno puhovko, nato sva ga izmerila. Nobenega razočaranja nisem čutil, ko je Matevž s *triinštirideset* presekal tišino. Rumeno trebušasti lipan je mirno ležal na hladnem prodcu in gledal v nebo z vdanimi očmi. Zmočil sem dlani

in ga potopil nazaj v reko. Nekajkrat je sunkovito dvignil škrge, nato pa počasi odplaval proti dnu.

Brez sramu bi lahko opremo pospravila in končala z ribolovom. Dobro sva se nalovila, pa sploh še ni bilo poldne! Odšla sva do avta po hladno pivo, nato pa po toku navzdol do Francoza, ki je vztrajno tičal pod vejami in metal v razpenjeno globino. Ko naju je videl, nama je pomahal in s prstom pokazal na balvane, preko katerih bi najlažje prišla na njegov breg. Hitro sva bila čez, razdelila pločevinke, nato pa smo popadali v obrežno zelenje in se hvalili z ulovom. Per je rekel, da ni ujel ničesar in se ob tem režal na vsa usta ter pokazal v brzico. »Tam je,« se je zresnil in precej bedno zavzdihnil. »Lovim jo že ves čas in enkrat se je zapodila.« Matevž je iz radovednosti vstal in šel pogledat. Videl sem ga, kako je ob reki modro pokimal. »Ima šestdeset, morda sedemdeset,« je rekel, ko se je vrnil. »Lepa je.« Per se je strinjal.

Pivo mi je stopilo v glavo in ni se mi dalo vstati. Gledal sem ju, kako sta zmečkala pločevinke in z brega gledala v temno vodo. Med ocenjevanjem primerne teže potezanke so se jima oči požrešno svetile. Nato je Per zamahnil s palico in vodil muho skozi tok. Postopek je večkrat ponovil, a riba ni hotela prijeti. Pristopil sem, da bi videl, kako se je loteva. Vabo je vodil popolno, globina je bila idealna, hitrost tudi, držal je stik in videl je ribo. Rangerja je zamenjal s sitnežem, mu kasneje odgriznil mike in skrajšal rep, a nič. Dal sem mu graševca, tistega najtežjega z izbuljenimi zlatimi očmi. Postrv ni hotela naše igre. Večina ribičev, ki jih poznam, bi obupala in se prestavila, Per pa je vztrajal in z Matevžem sva samo še podžigala njegovo zagnanost. Na potezanko ne bo šlo, smo v nekem trenutku ugotovili in staknili glave okoli arzenala posnetkov ličink. Prva, ki sta jo z Matevžem izbrala, je bila dobro obtežena mešanica domišljajske muhe in realističnega posnetka prodnice, neke vrste ajdovka brez pavovega peresca, navezana na dvanajstico, z zlato glavo in enim navojem prepelčjega peresca. Per me je pogledal, jaz pa sem samo skomignil z rameni. Zarežal se je in nemarno zakašljaj, ko sem mu z dvomom na obrazu navezal muho in preveril predvrnico. Preden je Per zamahnil s palico, mu je Matevž domišljavo rekel *bon appetit*, dober tek. Nato smo opazovali ribo, kajti majhna muha je bila nevidna. Zdaj zdaj bo v njenem dosegu ... Per si je skozi zobe šepetal pesmico Frère Jacques, mimo nas je po cesti zapeljal motor in hrup je odmeval med skalami. »Zdaj!« je po slovensko zavpil Matevž, ko se je riba sunkovito premaknila. Per je zategnil in riba je z vso težo obvisela na palici.

Omagala je kakih dvajset metrov nižje od kraja zaseka. Zmagal je Per. Rešil jo je muhe in bili smo tiho. Oba z Matevžem sva zadrževala dih, ko jo je, pujsjo, držal na gladini, da bi končno odplavala nazaj med svoje. Opazoval sem ga, Pera. Pred

menoj ni bilo več sledu o prepotentnem diplomatu najnižjega mogočega ranga, temveč človek, ki je na svoj ulov gledal z globokim spoštovanjem. Videlo se je, da je za nekaj trenutkov pozabil na okoliški svet, ki se je tudi meni zazdel čudno meglen in oddaljen. Stal je do pasu v vodi, z izrazom ponižnosti na obrazu. V tistem čarobnem trenutku, ko je riba najprej nežno zakrilila s plavutmi, nato pa samozavestno odplavala, sta bila enakovredna, *plen in plenilec*, in zazdelo se mi je, da sem priča *svetemu*, nečemu nedoumljivo mogočnemu. Po nekaj trenutkih, ko je bila riba že globoko v svojem svetu, smo le padli iz transa in od veselja tleskali po vodi kot majhni otroci, kajti čudovita riba je prišla, sprejela je našo igro, mi pa smo spoštovali njene pogoje in jo nepoškodovano vrnili v njen svet.

Naslednji dan smo se vozili na Brnik in bilo je soparno, tudi hlad z Alp ni pomagal. Per je skočil na letalo za Pariz, midva z Matevžem pa sva s terase opazovala, kako je vzletelo. Nismo si mahali v slovo, kajti obljuba prejšnjega dne, da se čim prej vidimo v Franciji ob reki Dordogne, je veljala...

Račun, ki je priklical lepe spomine, skrbno pospravim v listnico in pogled mi zakroži po aleji. Vdihnem topel majski zrak, ki je v Pragi prepojen z vonjem po preteklosti, se naslonim na stol in nasmehnem. Uživam v nebeško lepem razgledu zlatih in srebrnih fasad palač nasproti mene, ki lovijo žarke ugašajočega sonca nad Hradčani, po mislih pa se mi podi nekaj drugega. Mimoidoči zaradi prihajajočega večera umirjajo svoj korak, a topot tisočernih čevljev domačinov in turistov odmeva od stavb in ustvarja zvok, ki me spominja na šumenje reke. Takrat se zavem ... Dobrih štiristo kilometrov južneje od Zlatega mesta, nekje daleč v mirni in zeleni dolini, tako šumi moja Poljanka. V grlu me stisne, ko se zalotim, da iz najlepšega mesta na svetu hrepenim po svoji najljubši reki. In me zadane, da obojega hkrati pač ne morem imeti. Od tedaj se med sprehodom čez praški Stari trg, kjer mi s svetega Nikolaja mežika kamniti angel modrosti, vedno spomnim tudi na Soro, pa na ribiške prijatelje in vse lépo, kar pride z njimi.

Jure Ušeničnik

● OBVESTILA

Mali oglas

Konopljna pogača, hladno stiskana, domače pridelave, zelo kakovostna. Cena: desetkilogramska vreča – 15 evrov. Gsm: 041/622-062 (Lj).

Preklic

Milan Zvonar, Jenkova cesta 39, 3320 Velenje, član RD Šempeter, preklicuje člansko izkaznico 44 775934.

Marjan Zajc

(1935–2013)

V 78. letu življenja je sklenil svojo življenjsko pot Marjan Zajc s Škofljice pri Ljubljani.

Bil je naš član in ni mu bilo težko pripeljati se na sončno stran Gorjancev na ribnik Prilozje, kjer je z veseljem lovil krape.

Rad je imel naravo in ribe. Nekatere stvari se upognejo, druge zlomijo. Življenje je stkano iz tisoč in tisoč nitk, ki se med seboj prepletajo in povezujejo. Življenje je človek in njegova duša. Je sreča in žalost.

Ribiči RD Metlika smo izgubili aktivnega ribiča in športnega prijatelja. Ob vodi ga bomo pogrešali. Vsi njegovi ribiški tovariši in prijatelji ga bomo ohranili v trajnem spominu.

RD Metlika

Branko Marinko

(1957–2013)

V petek, 7. septembra, smo ribiči RD Barje na zadnjo pot pospremili našega dolgoletnega člana Branka Marinka.

Brane se je kot Trnovčan že v rani mladosti navdušil za ribolov, kar ga je kmalu pripeljalo med organizirane ribiče. V RD Barje se je najprej včlanil kot mladinec, nato pa je bil od leta 1983 polnopravni član. V ribiški družini je vedno znal poprijeti za delo, aktivno je pomagal pri izgradnji ribiškega doma ob Ljubljani, dva mandata je v RD opravljal funkcijo podpredsednika, vse do zadnjega pa uspešno opravljal funkcijo predsednika nadzornega odbora. Poleg vseh funkcij je vedno znal priskočiti na pomoč, še posebno, ko je nastala težava tehnične ali računalniške narave. Za svojo požrtvovalnost je bil nagrajen z redoma za ribiške zasluge II. in III. stopnje.

Brane je bil predvsem ribič, in to dober, ki se je lahko pohvalil s prenekatero lepo trofejo na rekah in na morju, še posebno rad pa je zahajal na Bohinjsko jezero. Kljub zahrbtni bolezni, ki ga je pestila zadnja leta, je redno obiskoval naš ribiški dom, saj se je vedno rad družil s sotovariši in se veselil vsakega ribolova.

Našega Braneta bomo ohranili v lepem spominu, njegovim najbližjim in preostalim svojcem pa izrekamo iskreno sožalje.

UO RD Barje

Jesen na naših krožnikih

Jernej Šegatin, gospodar RD Barje, je ljubitelj ribjih jedi in velik gurman. Za prijatelje pogosto prireja domače pojedine, na katerih jih pogosti tudi z ribami, ki jih sam ujame. Za bralce Ribiča je tokrat izdal recept za pripravo večerje, ki jo obožujejo mladi in stari.

Jernej je član RD Barje že vse od malih nog. Bil je tekmovalec, zagrizen krapar, zdaj pa obožuje muharjenje na Ljubljani in seveda sulčelov. Pri tem je tako uspešen, da ga upoštevajo številni domači in tuji ribiči turisti, ki na njegove ulove gledajo z velikim spoštovanjem.

Zadnja leta je Jernej aktiven član Upravnega odbora RD Barje. Trenutno vodi izredno zahtevno gospodarsko službo, ki je v RD Barje še toliko bolj obremenjena, ker ima ribiška družina v upravljanju kar deset obsežnejših revirjev v Ljubljani in njeni okolici. Jernejeva naloga je zato vse prej kot lahka in njegovo delo cenijo vsi člani ribiške družine pa tudi drugi, ki vedo, kako se streže rečem v ribištvu. Še sam ne ve, kako mu uspe usklajevati službene, družinske in ribiške obveznosti, a kdor dela z veseljem, je vse mogoče in Jernej je živ dokaz za to.

Od srednje šole naprej ima rad kuhanje, ki mu omogoča ustvarjanje novosti in uživanje v okusih. Pravi, da je treba v vsakem letnem času najti najboljše, to uporabiti in pri tem neznansko uživati. Pri kuhi ne sledi receptom kar tako; če česa ne pozna, pogleda in preleti recepturo, nato pa jed razvija po svoje. Priznati je treba, da je pri tem izredno kreativen!

Bi poskusili pripraviti večerjo z domačim belim kruhom s semeni, na kate-rega boste namazali omamno okusno ribjo paštetko s tartufi, slastno bučno juho in za povrh njoke z jurčki ter božanske marinirane potočne postrvi? Za pripravo večerje je potrebno nekaj spretnosti, a na koncu vam ne bo žal.

Za predjed specite domači kruh, lahko pa ga tudi kupite,

Jernej Šegatin, gospodar RD Barje, se odlično znajde tudi v kuhinji.

le svež naj bo. Nanj boste namazali **ribjo paštetko s tartufi**, ki jo pripravite takole: zdravo platnico ali soma in še kakšno sladkovodno ribo, recimo ščuko, očistite, posolite in zrežite na kose ter skuhajte. Odstranite koščice, odlijte morebitno tekočino (ne kuhate juhe!), nato pa ohladite. Vmes na maslu prepražite čebulo ter dodajte na koščke narezano žemljo ali dve in jušno osnovo. Vse premešate in stolčete v mazljivo maso. Stresete v novo skledo in dodate jajce in rumenjaki ter začimbe. To nato kuhate v sopari kakšno uro, nato pa dodate kuhane

ribe in na lističe narezane tartufe, s katerimi ne skoparite. V trgovinah boste navadno dobili črne tartufe, lahko pa si, če vam to dopušča denarnica, privoščite tudi bele. Po okusu dodajte tudi sveže in sušene začimbe: poper, papriko, muškati ...

Za slastno **bučno juho** z vinom potrebujete lepo jedilno bučo, čebulo, maslo, belo vino, govejo juho, poper in druge začimbe (po želji) ter dva srednje velika krompirja. Bučo olupite in odstranite semena. Narežite jo na kocke in jo s čebulo prepražite na olju. Posebej skuhate krompir in ga

narežete na kocke. Praženo bučo in čebulo zalijete z vinom in jušno osnovo, začinite po želji, dodate krompir in dušite 15 minut. Na koncu vse z občutkom zmešate in ročno ali strojno pretlačite v tekočo maso. Juhi bi lahko dodali smetano, a jo bomo raje prihranili za omako z jurčki.

V kozici skuhajte **njoke**, v posebni ponvi pa pripravite omako iz svežih ali suhih jurčkov. Glede na število jedcev si jih pripravite primerno količino. Opozarjam vas le, da bo okus omake na koncu intenzivnejši, če so sušeni. Jurčke skuhajte v vodi z začimbno mešanico (lahko je vegeta, vendar se je sam izogibam). Nato se lotite omake: na maslu ali olju prepražite seseklano čebulo ter dodajte vodo ali vino, nato pa kuhane jurčke in koščke začimb. Solite po okusu in pražite do zelene barve čebule. Odstranite z ognja in počasi dodajte smetano in navadni jogurt, po želji. Ne pozabite redno preverjati okusnosti jedi! Omako prelijete po njokih.

Za pripravo **mariniranih postrvi** potrebujete ustrezno število manjših potočnic, sol, poper, peteršiljevo korenino, zrelo pomarančo, česen, origano, kapre in paradižnikov koncentrat. Začimbe seseklajte in zmešajte, sok pomaranče pa dodajte po občutku. Ribe očistite, potopite v marinado in pustite stati nekaj ur na hladnem. V pekač položite papir za peko in ga namažete z olivnim oljem. Nanj položite potočnice in jih zlato zapečete.

K navedenemu se bosta najboljše prilogle primerno ohlajena sivi pinot ali sauvignon. Kar pogumno in dober tek!

*Besedilo: Jure Ušeničnik
Fotografija: M. Ušeničnik*

Tako bi moralo biti ...

Mrak. Čoln počasi reže kristalno gladino, na katero so se med jesenske liste ujele prve zvezde. Neslišno se premika proti delu, kjer je jezero najgloblje. Ob pogledu na temno modrino razmišljam, kako so nekatera ljudstva ohranila stare življenjske poti. Na indonezijskih otokih znajo priklicati morske pse. Preprosto sedijo na obali ter dovolj dobro obvladujejo svoje misli. Avstralski domorodci pri lovu rib še

vedno sodelujejo z delfini. In kako naj jaz, sam, v večernem mraku sredi bohinskega jezera ujamem prave vibracije?

Postaja temno. Drevesa na bregu dobivajo čarobne oblike, vsako je svoja figura v večernem gledališču narave. Pretemno je, da bi videl, ali sem preblizu brega. Vabo vseeno spustim še za nekaj metrov. Globoko pod mano v hladu in temi počasi poplesava srebrni vobler, ki ritmično premika

vrh moje palice. Danes sem ga dobro pripravil; kanadskega, za lov v globokih jezerih. UV-prevleka. Doma previdno vanj zvrtnam luknjico ter ga napolnim z mešanico sardel in sardelnega posipa. Vsaj enkrat mi je prav prišla injekcija za polnjenje krofov. Računam, da bo riba mojih sanj sledila vibracijam in vonju.

Zazdi se mi, da sem tam. Zavijem proti bregu in pospešim. V istem trenutku se palica zelo

zatrese in upogne, kar sproži prenos elektrike po mojem hrbtu. Akcijski potencial je vzpostavljen v vsakem živcu mojega telesa. Hipoma vstanem ter nastavim zavoro. Čoln se začne oddaljevati, drevesa na bregu se globoko priklonijo. Boj traja neskončno dolgo, velika riba pa postane pogon mojega čolna. Ko se prvič pojavi na gladini, se čas ustavi. Ogromna jezerka opleta z glavo in tako močno sune ...

... in tako je bilo ...

... da skoraj padem s postelje. Avgust je. Ko se začno dvigovati jutranje meglice, jezero začne izgubljeni svoj čar, saj puščavske temperature k jezeru vabijo horde nomadov, železnih osvežitve. Obala je polna in natrpana ter nestrpnost čaka na jesensko deževje. Z družino na drugi strani kljub poletnemu kaosu najdemo svoj mirni kotiček na planetu, le občasno se je treba izogniti pogledu na kakšno večjo nagubano zadnjico.

Tisti dan s sinom Markom že drugič izplujeva, da bi ujela kakšno jezersko zlatovščico. Vendar je jugozahodnik premočan, tako da se ponovno vrneva na obalo. Okrog petih popoldan se kljub vročini odločimo, da se vrnemo nazaj, na drugo stran jezera proti avtu. Zaradi vetra plujemo počasi, sin pa v vodo meče sardele, saj jih danes nisva porabila za vabo. Zazdi se mi, da se je daleč za čolnom pojavila velika temna lisa. In še enkrat. Vročina ali fatamorgana? Z muharice odtrgam doma izdelanega velike-

Lepotica iz Bohinskega jezera

ga graševca iz losove dlake. Z druge palice odpnem sistem ter vabo zapnem na karabin. Ustavim čoln. Vržem. Počakam, da

se vaba potopi, nato potezam in navijam. V istem trenutku se palica močno zatrese in upogne, kar sproži prenos elektrike po mojem hrbtu. Akcijski potencial ... Kako dolgo je trajalo, ne vem. Morda pol ure, prej manj. Riba zelo sili proti dnu. Ko je enkrat na gladini, se kmalu obrne na bok. Kljub temu sem potrpežljiv in previden, nimam podmetanke in ne morem verjeti svojim očem. Ko jo pripeljem ob bok čolna, leži na hrbtu ter počasi premika repno plavut.

Roko ji potisnem v škrge ter jo v eni potezi potegnem na čoln.

Na čolnu je vsa družina. Iris, Mark, žena Katja – vsi se čudimo, kaj se je zgodilo? Nočni lov? Kanadski voblerji in sardelni posip? Sledilo je vse, kar je pri trofejah navada. Čuvaj Marko, čestitke, meritve, debate, gostilne ... Bi vam napisal še kaj, pa se je spomin naslednjih dveh dni potopevanja po Bohinju nekam izgubil. Verjetno sem na obali klical morske pse ...

Matej Kupljenik

Podatki o kapitalnem ulovu

Voda (revir): **Bohinsko jezero**

Vrsta ribe: **jezerska postrv**

Dolžina; teža: **103 cm; 14,8 kg**

Način ribolova in vabe: **vijačenje iz čolna, potezanka (graševac)**

Datum ulova: **8. avgust 2013**

Ujel: **Matej Kupljenik**

Naslov: **Kranj**

Priporočilo, kolikšne naj bi bile minimalne mere trofejnih rib, je bilo objavljeno v **Ribiču, 4/2006**, najdete pa ga tudi na spletni strani Ribiške zveze Slovenije: <http://www.ribiska-zveza.si/kapitalni-ulovi.htm>.

Barvite kaskade (foto: anja)